

EDUSKUNNAN VASTAUS 88/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä sähkö- ja maakaasumarkkinoita koskevaksi lainsäädännöksi (HE 20/2013 vp).

Valiokuntakäsittely

Talousvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TaVM 17/2013 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Sähkömarkkinalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Tavoite, soveltamisala ja määritelmät

1 §

Tavoitteet

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkönsisämarkkinoille siten, että hyvä sähkönsuoritusvarmuus, kilpailukykyinen sähkönsuoritus hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkönsuoritus tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuul-

listen ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.

Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaittensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönsuoritus hankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkönsuoritus tehosta ja säästäväistä käyttöä.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sähkömarkkinoihin, joilla tarkoitetaan sähkönsuoritus tuotantoa, tuontia, vientiä ja toimitusta sekä sähkönsuoritus siirtoa ja -jakelua. Lain II osan sekä 7 ja 12 luvun säännöksiä ei sovelleta puolustushallintoon.

Lain verkonhaltijaa koskevia säännöksiä sovelletaan luvanvaraista sähköverkkotoimintaa harjoittavaan elinkeinonharjoittajaan, jolla on hallinnassaan Suomessa sijaitsevaa sähköverkkoa, jollei Energiatietokeskus ole päätök-

sellään vapauttanut verkonhaltijaa luvanvaraisuudesta.

Lain vähittäismyyjää koskevia säännöksiä sovelletaan sähköntoimittajaan, joka toimittaa sähköä jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta välittömästi loppukäyttäjille, jollei jäljempänä toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *sähköverkolla* toisiinsa liitetyistä sähköjohdoista, sähköasemista sekä sähköverkon käyttöä ja sähköverkkopalveluiden tuottamista palvelevista muista sähkölaitteista ja sähkölaitteistoista, järjestelmistä ja ohjelmistoista muodostettua kokonaisuutta, joka on tarkoitettu sähkön siirtoon tai jakeluun;

2) *jakeluverkolla* sähköverkkoa, jonka nimellisjännite on pienempi kuin 110 kilovoltia;

3) *suurjännitteisellä jakeluverkolla* nimellisjännitteeltään 110 kilovoltin paikallista tai alueellista sähköverkkoa tai -johtoa, joka ei ole liittymisjohto ja joka ei ylitä valtakunnan rajaa;

4) *rajayhdysjohdolla* kahden kantaverkonhaltijan verkot toisiinsa yhdistävää sähköjohtoa siihen kuuluvine laitteistoineen;

5) *liittymisjohdolla* yhtä sähkönkäyttöpaikkaa taikka yhtä tai useampaa voimalaitosta varten rakennettua sähköjohtoa, jolla liittyjä tai liittytäjät liitetään sähköverkkoon;

6) *sähköverkkotoiminnalla* sähköverkon asettamista vastiketta vastaan sähkön siirtoa tai jakelua ja muita sähköverkon palveluja tarvitsevien käyttöön; sähköverkkotoimintaan kuuluvat verkonhaltijan harjoittama sähköverkon suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja käyttö, verkon käyttäjien sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon, sähkön mittaust, asiakaspalvelu sekä muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa sähkön siirtoa tai jakelua ja muita verkon palveluja varten;

7) *sähkönsiirrolla* sähkön kuljettamista kantaverkossa sähkökaupan osapuolien välillä;

8) *sähkönjakelulla* sähkön kuljettamista jakeluverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa sähkökaupan osapuolien välillä;

9) *verkonhaltijalla* elinkeinonharjoittajaa, jolla on hallinnassaan sähköverkkoa ja joka harjoittaa luvanvaraista sähköverkkotoimintaa tässä verkossa;

10) *jakeluverkonhaltijalla* verkonhaltijaa, jolla on hallinnassaan jakeluverkkoa tai suurjännitteistä jakeluverkkoa ja joka harjoittaa luvanvaraista sähköverkkotoimintaa tässä verkossa;

11) *sähköntoimituksella* sähkön myyntiä käyttöä tai jälleenmyyntiä varten;

12) *vähittäismyyynnillä* sähkön toimitusta jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta välittömästi loppukäyttäjille;

13) *sähköntuotannolla* sähkön tuottamista;

14) *pienimuotoisella sähköntuotannolla* voimalaitosta tai usean voimalaitoksen muodostama kokonaisuutta, jonka teho on enintään kaksi megavoltiampeeria;

15) *tuottajalla* sähköä tuottavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä;

16) *asiakkaalla* sähkön tukkuasiakasta tai loppukäyttäjää;

17) *tukkuasiakkaalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa sähköä jälleenmyyntiä varten;

18) *loppukäyttäjällä* asiakasta, joka ostaa sähköä omaan käyttöönsä;

19) *verkon käyttäjällä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa sähköä sähköverkkoon tai jolle sitä toimitetaan sähköverkosta;

20) *kuluttajalla* kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua kuluttajaa;

21) *sähköalan yrityksellä* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: sähköntuotanto, siirto, jakelu, toimitus tai osto ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppukäyttäjää;

22) *ministeriöllä* työ- ja elinkeinoministeriötä;

23) *ETA-valtiolla* Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota;

24) *kolmannella maalla* muuta valtiota kuin Euroopan unionin jäsenvaltiota;

25) *taseselvityksellä* kunkin taseselvitysjakson aikana toteutuneiden sähkökauppojen selvittämistä, jonka tuloksena saadaan kunkin sähkömarkkinoiden osapuolen sähkötase ja tasepoikkeama;

26) *tasesähköllä* sähköä, jolla valtakunnalliseen tasevastuuseen kuuluvia tehtäviä hoitava yksikkö (*tasesähköyksikkö*) tasapainottaa sähkömarkkinoiden osapuolen sähkönhankinnan ja sähköntoimituksen yhtä suuriksi;

27) *tasevastaavalla* sähkömarkkinoiden osapuolta, joka tasapainottaa sähkön tuotantonsa ja hankintansa sekä sähkön käyttönsä ja toimitustensa erotuksen tasesähköyksikön toimittamalla tasesähköllä;

28) *vertikaalisesti integroituneella yrityksellä* sähköalan yritystä tai sähköalan yritysten ryhmää, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa ja jossa yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa ainakin joko sähkön siirtoa tai jakelua ja ainakin joko sähkön tuotantoa tai toimitamista;

29) *omistussuhteessa olevalla yrityksellä* perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY 41 artiklassa tarkoitettua sidosyristystä ja 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua osakkuusyritystä sekä samoille osakkeenomistajille kuuluvia yrityksiä;

30) *tarjouskilpailulla* menettelyä, jossa suunnitellut lisävaatimukset ja varakapasiteetti katsotaan toimituksilla uudesta tai olemassa olevasta tuotantokapasiteetista;

31) *energiatohokkuutta edistävällä kysynnänhallinnalla* yleistä tai yhdenmukaista lähestymistapaa, jonka tavoitteena on vaikuttaa sähkönkulutuksen määrään ja ajankohtaan primaarienergian kulutuksen ja huippukuormitusten vähentämiseksi suosimalla tuotantokapasiteetin lisäämiseen tähtäävien investointien sijasta sellaisia investointeja, jotka tehdään energiatohokkuutta edistäviin tai muihin toimenpiteisiin, jos tällaiset investoinnit ovat tehokkaita ja taloudellisia

vaihtoehto ottaen huomioon vähentyneen energiankulutuksen myönteiset ympäristövaikutukset sekä siihen liittyvät toimitusvarmuutta ja jakelukustannuksia koskevat näkökohdat;

32) *sähköntoimitussopimuksella* sähkön toimittamisesta tehtyä sopimusta, lukuun ottamatta sähköjohdannaisia;

33) *sähköjohdannaisella* rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY liitteessä I olevan C osan 5, 6 tai 7 kohdassa määriteltyä rahoitusvälinettä, jonka kohde-etuus on sähkö;

34) *määräysvallalla* oikeuksia, sopimuksia tai muita keinoja, jotka joko erikseen tai yhdessä asiaan liittyvät tosiasialliset ja oikeudelliset olosuhteet huomioon ottaen antavat mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä, erityisesti:

a) antamalla omistusoikeuden tai käyttöoikeuden yrityksen kaikkiin tai joihinkin varoihin;

b) oikeuksin tai sopimuksin, joiden perusteella saadaan ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanossa, äänestyksissä tai päätöksissä.

II OSA

SÄHKÖVERKOT

2 luku

Sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuus

4 §

Sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuus

Sähköverkkotoimintaa saa harjoittaa Suomessa sijaitsevassa sähköverkossa vain Energiamarkkinaviraston myöntämällä luvalla (*sähköverkkolupa*). Sähköverkkolupaa ei voida siirtää toiselle.

Luvanvaraista ei ole sähköverkkotoiminta, jossa sähköverkolla hoidetaan vain kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäistä sähköntoimitusta.

5 §

Sähköverkkoluvan myöntäminen

Sähköverkkolupa myönnetään, jos hakija täyttää hakemuksensa mukaiselle sähköverkkotoiminnalle asetetut tekniset, taloudelliset ja organisatoriset vaatimukset. Sähköverkkolupa myönnetään toistaiseksi tai erityisestä syystä määräajaksi.

Sähköverkkolupaan voidaan liittää luvan myöntämisen edellytysten kannalta tarpeellisia ehtoja. Sähköverkkolupaa tai sen ehtoja voidaan muuttaa luvanhaltijan suostumuksella tai muulloinkin, jos muutos perustuu lainsäädännön muuttumiseen, muutoksenhakutuomioistuimen antamaan ratkaisuun tai jos muutos on välttämätön toiminnan edellytyksissä tapahtuneiden olennaisten muutosten vuoksi.

Energiamarkkinaviraston on ilmoitettava Euroopan komissiolle kantaverkonhaltijalle myönnetystä sähköverkkoluvasta. Luvan myöntäminen on lisäksi julkaistava Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

6 §

Sähköverkkoluvan hakijaa koskevat yleiset vaatimukset

Sähköverkkoluvan hakijan on täytettävä seuraavat yleiset vaatimukset:

- 1) hakija on yhteisö tai laitos;
- 2) hakijan organisaatio vastaa sen harjoittaman sähköverkkotoiminnan laajuutta ja luonnetta;
- 3) hakijalla on palveluksessaan riittävä henkilöstö, joka vastaa sen harjoittaman verkkotoiminnan laajuutta ja luonnetta;

4) hakijalla on palveluksessaan sellainen käytön johtaja sekä, jos hakija suorittaa sähkötöitä, sähkötöiden johtaja, joka täyttää sähköturvallisuuksissa (410/1996) ja sen nojalla säädetyt kelpoisuusvaatimukset;

5) hakijalla on taloudelliset edellytykset kannattavaan sähköverkkotoimintaan;

6) hakijalla on päätösvalta sähköverkon käyttöön, ylläpitoon ja kehittämiseen tarvittaviin varoihin sekä päätösvalta tehdä verkon käyttäjien kanssa liittymissopimuksia ja sähköverkkosopimuksia;

7) jos hakija harjoittaa sähköverkkotoiminnan lisäksi muuta toimintaa tai jos hakija harjoittaa sekä kantaverkkotoimintaa että jakeluverkkotoimintaa, hakija on esittänyt selvityksen, että nämä toiminnot on eriytetty toisistaan siten kuin 12 luvussa säädetään.

7 §

Kantaverkonhaltijaa koskevat lisävaatimukset

Hakijan, joka hakee kantaverkonhaltijan sähköverkkolupaa, on 6 §:ssä säädettyjen vaatimusten lisäksi omistettava Suomessa sijaitseva kantaverkko ja täytettävä 5 luvussa säädetyt vaatimukset kantaverkonhaltijan riippumattomuudesta. Riippumattomuuden on oltava varmennettu 5 luvussa ja verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009, jäljempänä *sähkökauppa-asetus*, 3 artiklassa säädetyt menettelyn mukaisesti.

Hakijan, joka on kuulunut vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen, on 1 momentissa säädettyjen vaatimusten lisäksi esitettävä selvitys siitä, että vertikaalisesti integroituneessa yrityksessä kantaverkonhaltijalle kuuluvia tehtäviä hoitanutta henkilöstöä ei ole siirretty sähköntuotantoa tai -toimitusta harjoittaville yrityksille.

8 §

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähköverkkolupa

Energiamarkkinavirasto määrää sähköverkkoluvassa yhden kantaverkonhaltijan *järjestelmävastaavaksi kantaverkonhaltijaksi*.

Hakijan, joka hakee järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähköverkkolupaa, on 6 ja 7 §:ssä säädettyjen vaatimusten lisäksi täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) hakija on järjestänyt tasesähköyksikön toiminnot erillisen toimintayksikkönsä tai kokonaan omistamansa tytäryhtiön tehtäväksi; ja

2) hakija on järjestänyt valtakunnallisen tase selvityksen hoitamiseen liittyvät toiminnot tasesähköyksikön tehtäväksi tai toisista ETA-valtioista olevien kantaverkonhaltijoiden kanssa yhteisesti omistamansa osakkuusyhtiön tehtäväksi.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähköverkkoluvassa voidaan asettaa ehtoja, jotka liittyvät:

1) järjestelmävastaavan tehtäviin ja niiden hoitamiseen;

2) järjestelmävastaavan velvollisuuksiin ja niiden täyttämiseen;

3) järjestelmävastaavan oikeuksiin ja niiden käyttämiseen.

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija voi Energiamarkkinaviraston myöntämällä luvalla antaa valtakunnalliseen tase selvitykseen liittyvät toiminnot toisista ETA-valtioista olevien kantaverkonhaltijoiden kanssa yhteisesti omistamansa osakkuusyhtiön tehtäväksi. Lupapäätökseen sovelletaan, mitä 5 §:ssä säädetään sähköverkkoluvan myöntämisestä ja 3 momentissa säädetään järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle sähköverkkoluvassa asetettavista ehdoista.

9 §

Jakeluverkonhaltijan sähköverkkolupa

Energiamarkkinavirasto määrää jakeluverkonhaltijan sähköverkkoluvassa jakeluverkon-

haltijan maantieteellisen vastuualueen jakeluverkon osalta. Energiamarkkinavirasto voi sähköverkkoluvan myöntämisen jälkeen muuttaa painavasta syystä jakeluverkonhaltijan vastuualueetta.

Jakeluverkonhaltija voi sopia toisen sähköverkkoluvan haltijan kanssa vastuualueen muutoksesta. Muutoksesta on ilmoitettava alueen liittyjille ja Energiamarkkinavirastolle.

Jakeluverkonhaltija, jonka vastuualueetta siirtyy toiselle luvanhaltijalle, on vastuussa alueesta siihen saakka, kunnes siirrosta on asianmukaisesti ilmoitettu alueen liittyjille ja Energiamarkkinavirastolle. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksessa annettavista tiedoista sekä ilmoitusmenettelystä.

10 §

Jakeluverkonhaltijaa koskevat lisävaatimukset

Hakijan, joka hakee sähköverkkolupaa sähköverkkotoiminnan harjoittamiseen jakeluverkkossa, on 6 §:ssä säädettyjen vaatimusten lisäksi täytettävä 6 luvussa oikeudellisesti eriytettylle jakeluverkkotoiminnalle asetetut vaatimukset, jos:

1) hakijan 400 voltin sähköverkossa siirretty vuotuinen sähkömäärä on ollut kolmen viimeksi päättyneen kalenterivuoden aikana vähintään 200 gigawattituntia; ja

2) hakija toimii osana sähköntuotantoa tai -toimitusta harjoittavaa yritystä tai saman tahon määräysvallassa olevaa yritysryhmää.

11 §

Suljetun jakeluverkon sähköverkkolupa

Suljetun jakeluverkon sähköverkkolupa myönnetään hakemuksesta hakijalle, joka harjoittaa sähköverkkotoimintaa maantieteellisesti rajatulla teollisuus- tai elinkeinoalueella taikka yhteisiä palveluja tarjoavalla alueella sijaitsevassa jakeluverkossa tai suurjännitteisessä

jakeluverkossa, jossa ei toimiteta sähköä kuluttajille, jos:

1) erityisistä teknisistä tai turvallisuuteen liittyvistä syistä kyseisen verkon käyttäjien toiminnot tai tuotantoprosessi muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden; tai

2) kyseisessä verkossa jaellaan sähköä ensisijaisesti verkon omistajalle tai verkonhaltijalle taikka niihin omistussuhteessa oleville yrityksille.

Suljetun jakeluverkon sähköverkkolupaa ei kuitenkaan saa myöntää hakijalle, jonka sähköverkossa toimitetaan sähköä kuluttajille, ellei kysymyksessä ole sähköntoimitus pienelle määrälle kuluttajia, joilla on työsuhteeseen perustuvia tai vastaavia yhteyksiä hakijaan.

Suljettuun jakeluverkkoon ja suljetun jakeluverkon haltijaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään suurjännitteisestä jakeluverkosta ja jakeluverkosta sekä jakeluverkonhaltijasta, ellei erikseen toisin säädetä. Lupapäätökseen sovelletaan, mitä 5 §:ssä säädetään sähköverkkoluvan myöntämisestä.

12 §

Eräiden rajayhdysjohtojen vapauttaminen sähköverkkoluvasta

Energiamarkkinavirasto voi yksittäistapauksessa määrääjäksi sallia sähköverkkotoiminnan harjoittamisen ilman sähköverkkolupaa, jos verkonhaltijalle on myönnetty sähkökauppa-asetuksen 17 artiklan mukainen poikkeuslupa. Vapautus voidaan myöntää enintään sähkökauppa-asetuksen 17 artiklan mukaisen poikkeusluvan voimassaoloajaksi. Vapautusta ei voida siirtää toiselle.

Vapautuksen saaneeseen verkonhaltijaan ei sovelleta tämän lain verkonhaltijaa koskevia säännöksiä. Energiamarkkinavirasto voi kuitenkin luvanvaraisuudesta vapauttamista koskevassa päätöksessään asettaa ehtoja, jotka koskevat verkkoon pääsyä kysymyksessä olevassa rajayhdysjohdossa sekä käyttöturvallisuutta. Verkkoon pääsyä koskevat ehdot voivat liittyä:

1) siirtokapasiteetin jakamiseen;

2) ylikuormituksesta aiheutuvien tulojen jakamiseen;

3) rajayhdysjohdon käyttäjiltä perittäviin maksuihin.

3 luku

Sähköverkon rakentaminen

13 §

Jakeluverkon rakentaminen

Jakeluverkonhaltijalla on yksinoikeus rakentaa jakeluverkkoa vastuualueellaan.

Muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos:

1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkönkäyttöpaikka liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon;

2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon;

3) kysymyksessä on kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäinen verkko;

4) verkonhaltija antaa toiselle suostumuksen verkon rakentamiseen.

14 §

Hankelupa suurjännitejohdon rakentamiseen

Nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentamiseen on pyydettävä hankelupa Energiamarkkinavirastolta. Valtakunnan rajan ylittävän, nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentamiseen on pyydettävä hankelupa ministeriöltä. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon rakentamiseen myönnettyä hankelupaa ei voida siirtää toiselle.

Hankelupaa ei kuitenkaan tarvita kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköjohdon rakentamiseen.

Hankeluvassa ei määrätä sähköjohdon reittiä. Ennen hankeluvan myöntämistä ei johtoreitille

tarvitse olla 17 §:n mukaista aluevarausta eikä kunnan suostumusta. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukainen arviointi on otettu huomioon.

15 §

Hankeluvan hakeminen

Hankelupahakemuksessa esitettävistä tiedoista ja selvityksistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta koskevaan hakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus.

16 §

Hankeluvan myöntäminen

Hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on, että sähköjohdon rakentaminen on sähkön siirron turvaamiseksi tarpeellista. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että sähköjohdon rakentaminen on muutoinkin sähkömarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista.

Jos hakemus ei koske valtakunnan rajan ylittävää sähköjohtoa, on hankelupa 1 momentin esittämättä myönnettävä:

1) liittymisjohdolle, jolla sähkönkäyttöpaikka taikka yksi tai useampi voimalaitos liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon;

2) sähköjohdolle, jonka jakeluverkonhaltija rakentaa vastuualueellaan tai vastuualueeltaan sen ulkopuolelle, jos sähköjohto yhdistää jakeluverkonhaltijan sähköverkon osat toisiinsa tai jakeluverkonhaltijan sähköverkon toiseen sähköverkkoon.

Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja.

17 §

Kunnan asemaa koskevat säännökset

Nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon reitille tulee saada kunnan suostumus, jos oikeutta sähköjohdon sijoittamiseen ei perusteta kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukaisessa lunastusmenettelyssä ja sähköjohto rakennetaan muualle kuin kaavassa tätä varten varatulle alueelle. Kunta ei saa evätä suostumusta tai asettaa sen myöntämiselle ehtoja ilman alueiden käytön suunnitteluun tai ympäristönäkökohtiin liittyviä taikka muihin seikkoihin perustuvia päteviä syitä, jos epäämisestä tai ehdoista aiheutuu sähkönsiirron turvaamiselle tai hakijalle kohtuutonta haittaa.

Jakeluverkonhaltijan on huolehdittava, että jakeluverkon rakentamista koskevasta suunnittelusta tiedotetaan kunnille. Jakeluverkonhaltijan on yhdessä vastuualueensa kuntien kanssa muutoinkin huolehdittava riittävästä yhteistoiminnasta siten, että kuntien maankäyttöä koskevat näkökohdat tulevat verkon sijoittamisessa huomioon otetuiksi.

4 luku

Verkonhaltijan yleiset velvollisuudet ja verkkopalvelujen hinnoittelu

18 §

Verkkopalvelujen tarjonnan yleiset periaatteet

Verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

19 §

Verkon kehittämisvelvollisuus

Verkonhaltijan tulee riittävän hyvälaatuisen sähkön saannin turvaamiseksi verkkonsa käyttäjille ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoon sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin sähköverkkojen toiminnalle säädettyjen vaatimusten ja verkon käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisesti.

Sähköverkko on suunniteltava ja rakennettava ja sitä on ylläpidettävä siten, että:

1) sähköverkko täyttää sähköverkon toiminnan laatuvaatimukset ja sähkönsiirron sekä -jakelun tekninen laatu on muutoinkin hyvä;

2) sähköverkko ja sähköverkkopalvelut toimivat luotettavasti ja varmasti silloin, kun niihin kohdistuu normaaleja odotettavissa olevia ilmastollisia, mekaanisia ja muita ulkoisia häiriöitä;

3) sähköverkko ja sähköverkkopalvelut toimivat mahdollisimman luotettavasti normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa;

4) sähköverkko toimii yhteensopivasti sähköjärjestelmän kanssa ja se voidaan tarvittaessa liittää yhteen toisen sähköverkon kanssa;

5) sähköverkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja ja voimalaitoksia;

6) verkonhaltija kykenee muutoinkin täyttämään sille kuuluvat tai tämän lain nojalla asetetut velvollisuudet.

Sähköverkkojen sähköturvallisuudesta säädetään erikseen.

20 §

Liittämisvelvollisuus

Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja voimalaitokset toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Verkonhaltijan tulee julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkonhaltija käsittelee liittämistä koskevat tarjouspyynnöt.

Verkonhaltijan tulee antaa liittyjälle tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta.

21 §

Siirtovelvollisuus

Verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä sähkön siirto- ja jakelupalveluja niitä tarvitseville sähköverkkonsa siirtokyvyn rajoissa.

22 §

Verkonhaltijan tehtävät sähköntoimitusten mittauksessa

Verkonhaltijan on järjestettävä sähköverkkosaaan taseselvityksen ja laskutuksen perustana oleva sähköntoimitusten mittaus sekä mittaus-tietojen rekisteröinti ja ilmoittaminen sähkömarkkinoiden osapuolille. Laskutuksessa tarvittavat mittaus tiedot on ilmoitettava sähkön toimittajalle sähkönkäyttöpaikka- tai mittauskoh-taisesti.

Verkonhaltijan on mittauspalvelua järjestäes-sään pyrittävä edistämään verkon käyttäjien te-hokasta ja säästäväistä sähkönkäyttöä sekä säh-könkäytön ohjausmahdollisuuksien hyödyntä-mistä.

Verkonhaltija voi tarjota mittauspalvelua joko omana työnä tai hankkia palvelun. Palvelu voidaan hankkia tällöin myös sähkökaupan muulta osapuolelta.

Tarkempia säännöksiä sähköntoimitusten mittauksesta sähköverkoissa annetaan valtio-neuvoston asetuksella. Säännökset voivat kos-kea:

1) sähkönkäyttöpaikan ja voimalaitoksen va-rustamista mittauslaitteistolla;

2) mittauslaitteistolle ja -järjestelmälle asetettavia vaatimuksia;

- 3) mittauslaitteiston lukemista;
- 4) mittaustiedon hyödyntämistä;
- 5) mittauspalveluissa käytettävää aikajaotusta.

23 §

Sähköverkon häviöenergian hankinta

Verkonhaltijan on hankittava sähköverkkonsa häviöenergia sekä sähköverkkonsa käyttöä palveleva varavoima avointen, syrjimättömien ja markkinapohjaisten menettelyjen mukaisesti.

24 §

Verkkopalvelujen myyntiehtoja ja hinnoittelua koskevat yleiset säännökset

Verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista.

Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittämisestä verkkoon.

25 §

Liittymispistehinnoittelu

Verkonhaltijan on osaltaan järjestettävä edellytykset sille, että verkon käyttäjä voi sopia kaikista verkkopalveluista sen verkkonhaltijan kanssa, jonka verkkoon on liittynyt.

Verkonhaltijan on osaltaan järjestettävä edellytykset sille, että verkon käyttäjä saa asian-

omaiset maksut suorittamalla oikeuden käyttää liittymispisteestään käsin koko maan sähköverkkoa ulkomaanyhteyksiä lukuun ottamatta.

26 §

Sähköntoimittajan vaihtamiseen liittyvät verkkonhaltijan suoritteet

Verkonhaltija ei saa periä erillistä maksua sähköntoimittajan vaihtamiseen liittyvistä suoritteistaan.

27 §

Verkkopalvelujen myyntiehtojen ja tunnusluku- jen julkaiseminen

Verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet.

Verkonhaltijan on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle verkkopalvelujensa voimassa olevat myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksessa annettavista tiedoista sekä ilmoitusmenettelystä.

Verkonhaltijan on julkaistava verkkopalvelujensa hintatasoa, verkkotoiminnan tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta, sähköverkkonsa kehittämistä sekä sähköverkkoonsa liittyviä, sähkömarkkinoiden toimintaa kuvaavia tunnuslukuja. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tunnuslukuja julkaisemiselvöllisyys koskee, mitä kaavoja ja ohjeita tunnuslukuja laskettaessa noudatetaan sekä miten tunnusluvut julkaistaan.

28 §

Verkonhaltijan varautumissuunnittelu

Verkonhaltijan on asianmukaisella suunnittelulla varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin ja valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin. Verkonhaltijan on laadittava varautumissuunnitelma sekä osallistuttava tarpeellises-

sa laajuudessa huoltovarmuuden turvaamiseen tähtäävään valmiussuunnitteluun. Varautumissuunnitelma on päivitettävä vähintään kerran kahdessa vuodessa ja silloin, kun olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Tarkempia säännöksiä varautumissuunnitelman sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden, väestön toimeentulon taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista sähköverkkojen toiminnan sekä sähkönsiirron tai -jakelun järjestelyä.

Varautumissuunnitelma ja siihen tehtävät muutokset on toimitettava Huoltovarmuuskeskukselle. Huoltovarmuuskeskuksella on oikeus kuuden kuukauden kuluessa suunnitelman vastaanottamisesta vaatia verkonhaltijaa tekemään muutoksia varautumissuunnitelmaan, jos suunnitelma ei täytä säädettyjä vaatimuksia.

Huoltovarmuuskeskuksen on velvoitettava verkonhaltija korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä, jos tämä rikkoo tai laiminlyö tässä pykälässä säädettyjä velvollisuuksiaan. Päättöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti on korjattava.

Huoltovarmuuden turvaamiseen tähtäävästä valmiussuunnittelusta säädetään erikseen.

29 §

Verkonhaltijan yhteistoimintavelvollisuus häiriötilanteissa

Verkonhaltijan on toimittava häiriötilanteissa häiriöiden poistamiseksi ja niiden vaikutusten rajoittamiseksi yhteistyössä muiden sähköverkonhaltijoiden ja toiminta-alueensa pelastusviranomaisten, poliisin, kuntien viranomaisten ja tieviranomaisten sekä muiden yhdyskuntateknisten verkkojen haltijoiden kanssa. Verkonhaltijan on osallistuttava häiriötilanteissa toiminta-alueeseensa liittyvän tilannekuvan muodostamiseen ja toimitettava tilannekuvan muodostamisesta vastaavalle viranomaiselle sitä varten tarvittavat tiedot.

Jakeluverkonhaltijan on järjestettävä 1 momentissa tarkoitettua yhteistyötä varten erillinen viestiyhteys valvomoonsa tai muuhun tilaan, josta johdetaan verkonhaltijan toimenpiteitä häiriötilanteen poistamiseksi.

30 §

Kantaverkonhaltijan ja oikeudellisesti eriytetyn jakeluverkonhaltijan oikeus hankkia ja toimittaa sähköä

Kantaverkonhaltija ja oikeudellisesti eriytettyä jakeluverkkotoimintaa harjoittava verkonhaltija voi hankkia ja toimittaa sähköä, jos toiminnan tarkoituksena on:

- 1) sähköverkon häviöenergian hankinta;
- 2) järjestelmävastuuseen kuuluvien tehtävien hoitaminen;
- 3) siirtorajoitusten hallinta;
- 4) verkon rakentamista, käyttöä ja kunnossapitoa palvelevien siirrettävien varavoimakoneiden käyttö ja niillä tuotetun sähkön toimitus verkkoon;
- 5) omakäyttö-sähkön hankinta yhteisön toimiloihin, sähköasemille tai linkkiasemiin taikka muihin näitä vastaaviin yhteisön kohteisiin;
- 6) jakeluverkonhaltijan sähköntoimitus tähän lakiin perustuvan velvollisuuden nojalla loppukäyttäjälle tilanteessa, jossa vähittäismyyjän toimitus on keskeytynyt myyjästä aiheutuvasta syystä.

5 luku

Kantaverkkoa ja kantaverkonhaltijaa koskevat säännökset

31 §

Kantaverkon määritelmä ja kantaverkkoon kuuluvien sähköjohtojen ja laitteistojen nimeäminen

Kantaverkkoa ovat:

- 1) nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdoista, sähköasemista ja muista laitteistoista koostuva valtakunnallinen yhtenäinen sähkön siirtoverkko;

2) kantaverkonhaltijan hallinnassa oleva, nimelliskäynnin teollisuuden vähintään 110 kilovoltin rajajohdusjohto.

Kantaverkonhaltijan on nimettävä ja julkaistava kantaverkkoonsa kuuluvat sähköjohdot, sähköasemat ja muut laitteistot kunkin siirtopalvelujen hinnoittelua koskevan valvontajakson ajaksi viimeistään yhdeksän kuukautta ennen valvontajakson alkamista. Kantaverkonhaltijan on ennen nimeämistä varattava verkkonsa käyttäjille sekä asiaan liittyville viranomaisille ja muille sidosryhmille tilaisuus lausua mielipiteensä nimeämisehdotuksesta. Kantaverkonhaltija voi poistaa julkaisemastaan nimeämispäätöksestä sähköjohtoja, sähköasemia ja muita laitteistoja ennen seuraavan valvontajakson alkamista vain painavasta syystä.

Kantaverkonhaltijan nimeämispäätös ja sen muutokset on toimitettava Energiamarkkinavirastolle. Energiamarkkinavirastolla on oikeus kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta vaatia kantaverkonhaltijaa tekemään muutoksia nimeämispäätökseen, jos päätös ei ole lainmukainen.

Kantaverkonhaltijan verkkopalvelun sopimuspuolella on oikeus saattaa kantaverkonhaltijan julkaiseman nimeämispäätöksen tai sen muutoksen lainmukaisuus Energiamarkkinaviraston tutkittavaksi kuukauden kuluessa siitä, kun kantaverkonhaltija on julkaissut päätöksensä. Tutkimuspyynnön tekijällä on valitusoikeus Energiamarkkinaviraston tutkimuspyynnön johdosta antamaan päätökseen.

32 §

Kantaverkonhaltijan riippumattomuus

Kantaverkonhaltijan on varmistettava, että sen organisaatiossa ja päätöksenteossa:

1) samalla henkilöllä tai henkilöillä ei ole oikeutta:

a) käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa sähkön tai maakaasun tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa kantaverkonhaltijaan tai kantaverkkoon nähden taikka käyttää suoraan tai välillisesti 2 momentissa tarkoi-

tettuja oikeuksia kantaverkonhaltijaan tai kantaverkkoon nähden; eikä

b) käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa kantaverkonhaltijaan tai kantaverkkoon nähden ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa sähkön tai maakaasun tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä taikka käyttää suoraan tai välillisesti 2 momentissa tarkoitettuja oikeuksia sähkön tai maakaasun tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

2) samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä ei ole oikeutta nimittää kantaverkonhaltijan hallintoneuvoston, hallituksen tai kantaverkonhaltijaa lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä ja käyttää suoraan tai välillisesti määräysvaltaa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä taikka käyttää suoraan tai välillisesti 2 momentissa tarkoitettuja oikeuksia sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavaan yritykseen nähden;

3) sama henkilö ei ole hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäsen sekä kantaverkonhaltijassa että sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja oikeuksia ovat:

1) oikeus käyttää äänivaltaa;

2) oikeus nimittää hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäseniä;

3) enemmistöosuuden omistaminen.

Jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö on valtio tai muu julkinen elin, kahta erillistä julkista elintä, jotka käyttävät määräysvaltaa yhtäältä kantaverkonhaltijassa tai kantaverkossa ja toisaalta sähkön tai maakaasun tuotantoa tai toimittamista harjoittavassa yrityksessä, ei katsota 1 momenttia sovellettaessa samaksi henkilöksi.

Loppukäyttäjää, joka harjoittaa sähkön tuotantoa tai toimittamista joko suoraan tai sellaisen yrityksen kautta, jossa sillä on määräysvalta joko yksin tai yhdessä toisen loppukäyttäjän kanssa, ei katsota 1 momentin 1 kohtaa sovellettaessa sähkön tuotantoa tai toimittamista harjoittavaksi yritykseksi edellyttäen, että loppukäyttä-

jä tai -käyttäjät sekä määräysvallan alainen yritys ovat vuotuisena keskiarvona mitattuna sähkön nettokäyttäjää ja että niiden kolmansille osapuolille toimittaman sähkön taloudellinen arvo on vähäinen niiden muuhun liiketoimintaan nähden.

33 §

Kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentaminen

Edellä 32 §:ssä tarkoitettu kantaverkonhaltijan riippumattomuus on varmennettava tämän pykälän ja sähkökauppa-asetuksen 3 artiklan mukaista menettelyä noudattaen. Varmentamismenettelyssä voidaan myöntää kantaverkonhaltijalle poikkeus 32 §:n 1 momentin vaatimuksista, jos kantaverkko on kuulunut 3 päivänä syyskuuta 2009 vertikaalisesti integroituneeseen yritykseen ja on tehty järjestelyjä, jotka takaavat kantaverkonhaltijalle tehokkaamman riippumattomuuden kuin sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY, jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*, V luvun säännökset edellyttävät.

Kantaverkonhaltijan on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle kaikista suunnitelluista liiketoimista ja muista sen organisaatioon tai päätöksentekoon vaikuttavista toimenpiteistä, jotka voivat edellyttää sen uudelleenarviointia, ovatko liiketoimet tai toimenpiteet 32 §:n vaatimusten mukaisia.

Energiamarkkinaviraston on aloitettava varmusmenettely:

1) kun kantaverkonhaltija tekee 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen;

2) omasta aloitteestaan, jos sen tiedossa on, että suunniteltu muutos kantaverkon omistajien tai kantaverkonhaltijan suhteen saattaa johtaa 32 §:n vastaiseen menettelyyn tai jos sillä on syytä epäillä, että tällainen menettely on saattanut tapahtua;

3) Euroopan komission perustellusta pyynnöstä.

Energiamarkkinaviraston on tehtävä välipäätös kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevassa asiassa neljän kuukauden kuluessa kantaverkonhaltijan tekemän ilmoituksen tai Euroopan komission pyynnön saapumisesta. Välipäätös katsotaan tehdyksi, jos Energiamarkkinavirasto ei ole antanut päätöstä tämän ajan kuluessa. Energiamarkkinaviraston on ilmoitettava viipymättä välipäätöksestään Euroopan komissiolle varmentamisen saattamiseksi päätökseen sähkökauppa-asetuksen 3 artiklan mukaisessa menettelyssä. Energiamarkkinaviraston on toimitettava ilmoituksen mukana Euroopan komissiolle asian käsittelyn kannalta merkitykselliset tiedot. Välipäätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

34 §

Kantaverkonhaltijan velvollisuus ilmoittaa kolmansista maista tulevista omistajista

Kantaverkonhaltijan on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle tilanteesta, joka johtaisi siihen, että kolmannelle maasta oleva henkilö tai kolmansista maista olevat henkilöt hankkivat määräysvallan kantaverkkoon tai kantaverkonhaltijaan.

Energiamarkkinaviraston on ilmoitettava viipymättä ministeriölle ja Euroopan komissiolle, jos:

1) kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista pyytää kantaverkon omistaja tai kantaverkonhaltija, joka on kolmannelle maasta olevan henkilön tai kolmansista maista olevien henkilöiden määräysvallassa;

2) Energiamarkkinavirasto on muutoin saanut tietoonsa tilanteen, joka johtaisi siihen, että kolmannelle maasta oleva henkilö tai kolmansista maista olevat henkilöt hankkivat määräysvallan kantaverkkoon tai kantaverkonhaltijaan.

35 §

Kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentaminen kolmansista maista tulevan omistuksen osalta

Kantaverkonhaltijan riippumattomuus on varmennettava tässä pykälässä säädetyn menettelyn mukaisesti 34 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa.

Energiamarkkinaviraston on tehtävä välipäätös kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevassa asiassa neljän kuukauden kuluessa kantaverkonhaltijan tekemän ilmoituksen saapumisesta. Välipäätökseen ei saa hakea erikseen muutosta. Energiamarkkinaviraston on ilmoitettava viipymättä välipäätöksestään ministeriölle ja Euroopan komissiolle sekä pyydettyä ministeriöltä 36 §:ssä tarkoitettu lausunto ja Euroopan komissiolta lausunto siitä, täyttääkö kantaverkonhaltija sähkömarkkinadirektiivin 9 artiklan vaatimukset. Energiamarkkinaviraston on toimitettava ilmoituksen mukana ministeriölle ja Euroopan komissiolle asian käsittelyn kannalta merkitykselliset tiedot.

Energiamarkkinaviraston on tehtävä kahden kuukauden kuluessa 2 momentissa ja 36 §:ssä tarkoitetuille Euroopan komission lausunnoille varattujen määräaikojen päättymisestä lopullinen päätöksensä kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamisesta. Energiamarkkinaviraston on lopullista päätöstä tehdessään otettava Euroopan komission lausunto mahdollisimman tarkasti huomioon. Jos Euroopan komissio ei ole toimittanut lausuntoaan säädettyssä määräajassa, katsotaan, ettei sillä ole Energiamarkkinaviraston välipäätöksen johdosta huomautettavaa.

Energiamarkkinaviraston on annettava kielteinen ratkaisu kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamiseen, jos:

1) ei ole osoitettu, että kantaverkonhaltija täyttää 32 §:n vaatimukset; tai

2) ministeriö on antanut Energiamarkkinavirastolle 36 §:n mukaisesti lausunnon, jonka mukaan sille ei ole osoitettu, että varmennuksen myöntäminen ei vaaranna energian toimitusvarmuutta kansallisesti tai Euroopan unionissa.

Energiamarkkinaviraston on liitettävä ministeriön ja Euroopan komission lausunnot lopulliseen päätökseensä.

36 §

Ministeriön lausunto toimitusvarmuudesta

Ministeriön on annettava Energiamarkkinavirastolle lausunto siitä, vaarantaako 34 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa myönnetty kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmennus energian toimitusvarmuutta kansallisesti tai Euroopan unionissa. Lausunto on toimitettava Energiamarkkinavirastolle siten, että virastolle jää riittävästi aikaa lausunnon käsittelyyn. Ministeriön on asiaa harkitessaan otettava huomioon:

1) ne Euroopan unionin oikeudet ja velvollisuudet asianomaista kolmatta maata kohtaan, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, myös sellaisesta yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdystä sopimuksesta, jossa Euroopan unioni on sopimuspuolena ja jossa käsitellään energian toimitusvarmuuteen liittyviä seikkoja;

2) ne Suomen oikeudet ja velvollisuudet kolmatta maata kohtaan, jotka johtuvat Suomen ja kyseisen kolmannen maan välisistä sopimuksista edellyttäen, että ne ovat Euroopan unionin oikeuden mukaisia;

3) muut tapaukseen ja asianomaiseen kolmannen maahan liittyvät erityiset tosiseikat ja olosuhteet.

Ministeriön on pyydettyä lausuntoansa varten Euroopan komissiolta lausunto siitä, vaarantaako varmennuksen myöntäminen energian toimitusvarmuuden Euroopan unionissa. Ministeriön on omassa lausunnossaan otettava Euroopan komission lausunto mahdollisimman tarkasti huomioon. Ministeriö voi poiketa Euroopan komission lausunnosta, jos varmennuksen myöntäminen vaarantaa energian toimitusvarmuuden Suomessa tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

Ministeriön lausuntoon ei saa erikseen hakea muutosta.

37 §

Liiketoimen täytäntöönpano

Kantaverkonhaltija tai osapuolet eivät saa ryhtyä 33 §:n 2 momentissa tai 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuun liiketoimeen tai toimenpiteeseen, ennen kuin kantaverkonhaltijan riippumattomuus on varmennettu liiketoimen tai toimenpiteen osalta, ellei tässä laissa toisin säädetä tai asian käsittelyssä toisin määrätä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä osakeyhtiölain (624/2006) 18 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisen lunastusvelvollisuuden tai -oikeuden käyttämistä eikä luvan myöntämistä mainitun lain 16 luvussa tarkoitettuun sulautumiseen. Sulautumista ei kuitenkaan saa rekisteröidä, ennen kuin kantaverkonhaltijan riippumattomuus on varmennettu sulautumisen osalta.

Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta päätökseen, joka koskee kantaverkonhaltijan hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavan toimielimen jäsenen nimittämistä.

38 §

Toimenpiteet kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamisen epäämisen johdosta

Markkinaoikeus voi Energiamarkkinaviraston esityksestä määrätä liiketoimen tai toimenpiteen purettavaksi, jos kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentaminen on eväty liiketoimen tai toimenpiteen osalta. Energiamarkkinaviraston on ennen esityksen tekemistä neuvoteltava osapuolten kanssa liiketoimen tai toimenpiteen vapaaehtoisesta purkamisesta. Jos liiketoimen tai toimenpiteen vapaaehtoisesta purkamisesta sovitaan, Energiamarkkinavirasto määrää noudatettavat ehdot.

39 §

Kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevan päätöksen muuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi aiemman päätöksen estämättä tehdä uuden päätöksen kantaver-

konhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevassa asiassa, jos kantaverkonhaltija tai osapuolet ovat antaneet virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, joilla on ollut olennainen vaikutus asian ratkaisuun, tai jos liiketoimi tai toimenpide on pantu täytäntöön 37 §:n vastaisesti. Uusi päätös voidaan antaa vain painavasta syystä, jos aiemman päätöksen lainvoimaiseksi tulosta taikka liiketoimen tai toimenpiteen täytäntöönpanosta on kulunut enemmän kuin viisi vuotta.

40 §

Kantaverkon toiminnan laatuvaatimukset

Kantaverkko on suunniteltava ja rakennettava, ja sitä on ylläpidettävä siten, että:

1) verkko täyttää Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut verkon käyttövarmuutta ja luotettavuutta koskevat vaatimukset;

2) verkko täyttää järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle sähköverkkoluvassa asetetut verkon käyttövarmuutta ja luotettavuutta koskevat ehdot;

3) verkon toiminta ei häiriidy sähköjohtojen päälle kaatuvista tai johtokadulla kasvavista puista;

4) verkon siirtokapasiteetti on riittävä varmistamaan edellytykset järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan vastualueen säilyttämiseen yhtenäisenä sähkökaupan tarjousalueena.

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija voi kuitenkin poiketa 1 momentin 4 kohdan vaatimuksesta:

1) jos on kysymys järjestelmävastuun täyttämiseen liittyvästä sähkönhankinnasta tai tase-sähkökaupasta ja poikkeaminen on tarkoituksenmukaista sähköjärjestelmän toimintavarmuuden tai tehokkuuden kannalta;

2) jos merkittävä sähköntuotannon ja kulutuksen välisen tasapainon muutos aiheuttaa vastualueen osien välisen siirtokapasiteetin pysyvän tai pitkäaikaisen ylikuormituksen, jota kantaverkonhaltijan ei kohtuudella voida edellyttää ottaneen huomioon toiminnassaan ja jonka edellyttämiä verkon kehittämistoimenpiteitä hänen ei kohtuudella voida edellyttää toteuttavan niin

nopeasti, että vastuualueen jakaminen tarjous-alueisiin voidaan välttää.

41 §

Kantaverkon kehittämissuunnitelma

Kantaverkonhaltijan on laadittava kantaverkkoansa ja sen yhteyksiä toisiin sähköverkkoihin koskeva kymmenvuotinen kehittämissuunnitelma. Kantaverkonhaltijan on käytettävä kehittämissuunnitelmaa pohjana sähkökauppa-asetuksessa säädetyn unionin laajuisen verkon kehittämissuunnitelman laatimisessa. Kehittämissuunnitelmalla ei ole muita oikeusvaikutuksia kantaverkonhaltijalle, verkon käyttäjille tai kantaverkonhaltijaa valvoville viranomaisille. Kehittämissuunnitelma on päivitettävä kahden vuoden välein.

Kehittämissuunnitelmaan on sisällytettävä:

1) suunnitelma investoinneista, joiden toteuttaminen johtaa 19 §:n 1 momentissa tarkoitetun verkon kehittämisvelvollisuuden ja kantaverkon toiminnan laatuvaatimusten täyttämiseen;

2) suunnitelma rajayhdysjohtoja koskevista investoinneista, jotka ovat tarpeen tehokkaasti toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille;

3) selvitys kehittämissuunnitelman laatimisessa käytetyistä menetelmistä sekä suunnitelman perustana olevista, sähkön kulutuksen ja tuotannon kehitystä koskevista ennusteista ja muista oletuksista.

Kehittämissuunnitelma on julkaistava. Kantaverkonhaltijan on ennen kehittämissuunnitelman julkaisemista varattava verkkonsa käyttäjille sekä asiaan liittyville viranomaisille ja muille sidosryhmille tilaisuus lausua mielipiteensä kehittämissuunnitelmasta.

42 §

Kantaverkonhaltijoiden välinen korvausjärjestelmä

Kantaverkonhaltijan tehtävänä on hoitaa sähkökauppa-asetuksessa säädettyyn kantaverkon-

haltijoiden väliseen korvausjärjestelmään liittyvät tehtävät.

43 §

Sähkön tuontia ja vientiä koskevat siirtomaksut

Kantaverkonhaltijan on perittävä 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun liittymispistehinnoittelun piiriin kuuluvan siirtomaksun lisäksi erillinen siirtomaksu verkkoonsa tulevasta ja siitä lähtevästä sähkön tuonnista ja viennistä, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista tai kantaverkonhaltijan tekemistä, vastavuoroisiin sähköjärjestelmän toimintavarmuuteen ja tehokkuuteen sekä markkinaedellytyksiin perustuvista sopimuksista muuta johdu. Siirtomaksun on täytettävä 24 §:ssä säädetty edellytykset.

44 §

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan vastualue

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan vastuualueeseen kuuluu valtakunnan alue Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta.

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueellaan järjestelmävastuun piiriin kuuluvista tehtävistä sekä muista kantaverkonhaltijalle kuuluvista tehtävistä, joista säädetään tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sekä sähkökauppa-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä.

45 §

Järjestelmävastuu

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa Suomen sähköjärjestelmän teknisestä toimivuudesta ja käyttövarmuudesta sekä huolehtii valtakunnalliseen tasevastuuseen kuuluvista tehtävistä ja valtakunnallisesta taseselvityksestä tarkoituksenmukaisella ja sähkömarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla (*järjestelmävastuu*). Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulee ylläpitää ja kehittää järjestelmävastuun piiriin kuuluvia toi-

mintojaan ja palveluitaan sekä ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan ja muita järjestelmävastuun hoitamiseen tarvittavia laitteistojaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin siten, että ne toimivat tehokkaasti ja että edellytykset tehokkaasti toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille voidaan turvata.

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija voi asettaa järjestelmävastuun toteuttamiseksi tarpeellisia ehtoja sähkön siirtojärjestelmän sekä siihen liitettyjen voimalaitosten ja kuormien käyttämiselle. Ehtoja voidaan soveltaa yksittäistapauksissa sen jälkeen, kun Energiamarkkinavirasto on ne vahvistanut. Vahvistettuja ehtoja voidaan soveltaa muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tarkempia säännöksiä järjestelmävastuun toteuttamistavasta ja sisällöstä voidaan antaa ministeriön asetuksella.

46 §

Valtakunnallinen tasevastuu

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa koko ajan käynnissä olevasta sähköntuotannon ja -kulutuksen välisen hetkellisen tasapainon ylläpitämisestä vastuualueellaan (*valtakunnallinen tasevastuu*). Valtakunnalliseen tasevastuuseen sisältyvät kaikki sen hoitamisen edellyttämät toimenpiteet ja resurssit, jotka on toteutettava tai joiden käytettävyys on varmistettava kunkin taseselvitysjakson ajaksi.

Valtakunnallisen tasevastuun hoitamiseen tarvittavan sähkön hankintaehtojen sekä tasesähkön kauppaehtojen on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä sähkömarkkinoiden osapuolille, eikä niissä saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Ehdossa on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuudesta ja tehokkuudesta johtuvat vaatimukset. Ehtojen on lisäksi tarjottava verkon käyttäjille asianmukaisia kannustimia sähkön syötön ja oton tasapainottamiseksi.

Tasesähkön hinnoittelun on oltava kohtuullista.

47 §

Valtakunnallinen taseselvitys

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueensa sähkötaseen sekä vastuualueensa tasevastaavien sähkötaseiden selvittämisestä (*valtakunnallinen taseselvitys*). Valtakunnallisessa taseselvityksessä selvitetään kunkin taseselvitysjakson osalta tasesähköyksikön ja tasevastaavien väliset tasepoikkeamat sekä tasesähköyksikön ja muiden kantaverkonhaltijoiden vastuualueilla toimivien tasesähköyksiköiden väliset tasepoikkeamat. Jos valtakunnallisessa taseselvityksessä noudatettavan taseselvitysjakson pituutta ei ole säädetty sähkökauppa-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä, säädetään taseselvitysjakson pituus valtioneuvoston asetuksella.

48 §

Järjestelmävastuuseen liittyvien palvelujen ehtojen julkaiseminen

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on julkaistava ja ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle järjestelmävastuuseen kuuluvien palvelujensa voimassa olevat myynti- ja hankintaehdot ja niiden määräytymisperusteet, myynti- ja hankintahinnat ja niiden määräytymisperusteet sekä 45 §:n 2 momentissa tarkoitetut ehdot.

Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä julkaistavista ja ilmoitettavista tiedoista sekä julkaisu- ja ilmoitusmenettelyistä.

49 §

Sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittäminen

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tehtävänä on sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittäminen. Kehittämistoiminnalla on edistettävä tehokkaasti sekä sähkömarkkinoiden osapuolien, verkonhaltijoiden ja tasevastaavien kannalta tasapuolises-

ti ja syrjimättömästi toteutettua tiedonvaihtoa. Tiedonvaihdon kehittämiseen kuuluvat ainakin:

1) sanomaliikennestandardien kehittäminen sekä siihen liittyvään kansainväliseen kehitystyöhön osallistuminen;

2) tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen kehittäminen sekä siihen liittyvään kansainväliseen kehitystyöhön osallistuminen;

3) sanomaliikennestandardien ja tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen muuttamista koskevien ehdotusten tekeminen ministeriölle;

4) sanomaliikenteen testipalvelun ylläpito;

5) tiedonvaihtoon liittyvä tiedottaminen, koulutus ja neuvonta;

6) sanomaliikennestandardien ja tiedonvaihtoon liittyvien menettelytapojen noudattamisen seuranta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tehtävät rahoitetaan erillisillä maksuilla, joita järjestelmävastaava kantaverkonhaltija on oikeutettu keräämään kantaverkkopalvelun, tasepalvelun ja 1 momentissa tarkoitetun palvelun käyttäjiltä. Maksuilla voidaan kattaa järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle tehtävän hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto. Maksujen määräytymisperusteiden tulee olla tasapuolisia ja syrjimättömiä. Maksut ja niiden määräytymisperusteet on julkaistava.

6 luku

Jakeluverkkoa ja jakeluverkonhaltijaa koskevat säännökset

50 §

Suurjännitteisen jakeluverkon toiminnan laatuvaatimukset

Suurjännitteinen jakeluverkko on suunniteltava ja rakennettava, ja sitä on ylläpidettävä siten, että:

1) verkko täyttää järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan asettamat verkon käyttövarmuutta ja luotettavuutta koskevat vaatimukset;

2) verkon toiminta ei häiriidy sähköjohtojen päälle kaatuvista tai johtokadulla kasvavista puista.

51 §

Jakeluverkon toiminnan laatuvaatimukset

Jakeluverkko on suunniteltava ja rakennettava, ja sitä on ylläpidettävä siten, että:

1) verkko täyttää järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan asettamat verkon käyttövarmuutta ja luotettavuutta koskevat vaatimukset;

2) jakeluverkon vioittuminen myrskyn tai lumikuorman seurauksena ei aiheuta asemakaava-alueella verkon käyttäjälle yli 6 tuntia kestäväää sähkönjakelun keskeytystä;

3) jakeluverkon vioittuminen myrskyn tai lumikuorman seurauksena ei aiheuta muulla kuin 2 kohdassa tarkoitetulla alueella verkon käyttäjälle yli 36 tuntia kestäväää sähkönjakelun keskeytystä.

Jakeluverkonhaltija voi määrittää käyttöpaikkaan sovellettavan tavoitetason 1 momentin 3 kohdasta poiketen paikallisten olosuhteiden mukaisesti, jos:

1) käyttöpaikka sijaitsee saarella, johon ei ole siltaa tai vastaavaa muuta kiinteää yhteyttä taikka säännöllisesti liikennöitävää maantielauttayhteyttä; tai

2) käyttöpaikan vuotuinen sähkönkulutus on ollut kolmen edellisen kalenterivuoden aikana enintään 2 500 kilowattituntia ja 1 momentin 3 kohdan vaatimuksen täyttämisen edellyttämien investointien kustannukset olisivat käyttöpaikan osalta poikkeuksellisen suuret sen muista käyttöpaikoista etäisen sijainnin vuoksi.

52 §

Jakeluverkon kehittämissuunnitelma

Jakeluverkonhaltijan on laadittava jakeluverkkoansa koskeva kehittämissuunnitelma, joka sisältää toimenpiteet, joiden toteuttaminen johtaa 51 ja 119 §:ssä säädettyjen vaatimusten täyttämiseen ja ylläpitämiseen jakeluverkossa.

Kehittämissuunnitelma on päivitettävä kahden vuoden välein.

Kehittämissuunnitelman tulee sisältää kahden kalenterivuoden jaksoihin jaoteltuina yksityiskohtaiset toimenpiteet, jotka parantavat järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti jakeluverkon luotettavuutta ja varmuutta ja jotka toteuttamalla jakeluverkko täyttää 51 ja 119 §:ssä säädetty vaatimukset. Kehittämissuunnitelmassa on verkon käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisesti kiinnitettävä huomiota sellaisten sähkönkäyttöpaikkojen sähkösaannin varmistamiseen, joihin on sijoittunut yhteiskunnan johtamisen tai turvallisuuden, väestön toimeentulon taikka elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamisen kannalta tärkeitä toimintoja ja palveluita. Kehittämissuunnitelmaan sisältyvien sähköjohtojen sijoittelussa on mahdollisuuksien mukaan hyödynnettävä yhteisiä reittejä muiden yhdyskuntateknisten verkkojen kanssa.

Kehittämissuunnitelma ja siihen tehtävät muutokset on toimitettava Energiamarkkinavirastolle. Energiamarkkinavirastolla on oikeus kuuden kuukauden kuluessa suunnitelman vastaanottamisesta päätöksellään vaatia jakeluverkonhaltijaa tekemään muutoksia kehittämissuunnitelmaan, jos on syytä epäillä, että kehittämissuunnitelmaan sisältyvät toimenpiteet eivät johda 51 ja 119 §:ssä säädettyjen vaatimusten täyttämiseen tai jos kehittämissuunnitelma ei täytä 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia.

Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kehittämissuunnitelmassa annettavista tiedoista sekä suunnitelman toimittamisesta Energiamarkkinavirastolle.

53 §

Jakeluverkonhaltijan liittymisehdot

Jakeluverkonhaltijalla on oltava julkiset yleiset sopimusehdot enintään 20 kilovoltin nimellisjännitteellä jakeluverkkoon liittyville verkon käyttäjille.

54 §

Sähkönjakelupalvelujen aikajaotus jakeluverkossa

Jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia erilaisia sähkönjakelupalveluja.

55 §

Etäisyydestä riippumaton sähkönjakelun hinnoittelu jakeluverkossa

Sähkönjakelun hinta ei jakeluverkossa saa riippua siitä, missä verkon käyttäjä maantieteellisesti sijaitsee verkonhaltijan vastuualueella. Jakeluverkonhaltijan toisistaan maantieteellisesti erillään sijaitsevilla vastuualueen osissa tulee kuitenkin soveltaa omia jakeluhintoja. Energiamarkkinavirasto voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen sähkönjakelun erillisten hintojen soveltamisesta, jos jakeluverkonhaltijan vastuualueen osien kustannustasot ja hinnoitteluperusteet eivät poikkea merkittävästi toisistaan.

56 §

Sähköntuotannon verkkopalvelumaksuja koskevat erityissäännökset jakeluverkossa

Sähköntuotantoon käytetyt verkkopalvelut on hinnoiteltava jakeluverkossa tämän osan muiden säännösten estämättä seuraavasti:

1) pienimuotoisen sähköntuotannon sähköverkkoon liittamisestä veloitettavaan maksuun ei saa sisällyttää sähköverkon vahvistamisesta aiheutuvia kustannuksia;

2) sähkön tuotannolta veloitettavilla jakelumaksuilla tulee kattaa suhteellisesti pienempi osuus jakeluverkon kustannuksista kuin sähkön kulutukselta perittävillä jakelumaksuilla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä, joissa säädetään sähköntuotannon jakelumaksuista ja niiden määrittämisestä jakeluverkossa sekä sähköntuotannon jakelumaksuille asetettavista, siirrettyyn

energiamäärään suhteutetuista raja-arvoista, joita jakeluverkonhaltijan on noudatettava.

57 §

Jakeluverkonhaltijan laskutus jakeluverkossa

Jakeluverkonhaltijan on esitettävä laskussaan jakeluverkkonsa käyttäjälle erittely siitä, miten sähkönjakelun hinta muodostuu. Jakeluverkonhaltijan on kuluttajille lähetettävissä laskuissa annettava tiedot asiakasvalitusten tekemistä varten sekä kuluttajille suunnatussa laskutuksessaan tietoja kuluttajien käytettävissä olevista riitojenratkaisumenettelyistä. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja laskuun tulee sisällyttää, sekä siitä tavasta, jolla tiedot tulee laskussa esittää.

Jakeluverkonhaltijan on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkönjakelun laskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehdoissa ei saa olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta jakeluverkonhaltijalle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Jos jakeluverkonhaltija tarjoaa kuluttajille ennakkomaksujärjestelmää, on järjestelmän heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua todennäköistä vuotuista sähkönkulutusta.

58 §

Jakeluverkonhaltijan velvollisuus ohjata verkon käyttäjien varautumista

Jakeluverkonhaltijan on annettava liittyjälle liittymissopimusta koskevassa tarjouksessa tiedot jakeluverkon toimitusvarmuuden tasosta ja siihen vaikuttavista suunnitelmista liittymispisteessä.

Jakeluverkonhaltijan on vähintään kahden vuoden välein toimitettava jakeluverkkonsa käyttäjille ohjeita varautumisesta sähkönjakelun häiriöihin.

Jakeluverkonhaltijan on annettava jakeluverkkonsa käyttäjälle tämän pyynnöstä tai omasta aloitteestaan yksilöllisiä varautumisohjeita, jos tämän sähkönkäyttö edellyttää verkonosassa

sovellettavaa tavanomaista toimitusvarmuutta parempaa sähkönsaannin varmistamista. Verkonhaltijan on tällöin verkon käyttäjän pyynnöstä esitettävä arvio siitä, olisiko varautuminen edullisempaa tehdä verkon käyttäjän omilla toimenpiteillä vai jakeluverkkoa kehittämällä.

59 §

Jakeluverkonhaltijan tiedottaminen verkon käyttäjille häiriötilanteissa

Jos sähkönjakelu keskeytyy jakeluverkossa merkittävässä laajuudessa, jakeluverkonhaltijan on tiedotettava siitä viipymättä jakeluverkkonsa käyttäjille. Samalla on annettava arvio vian tai keskeytyksen kestosta ja laajuudesta.

Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja muodosta.

60 §

Oikeudellisesti eriytetty jakeluverkkotoiminta

Jos jakeluverkonhaltija, jonka 400 voltin jakeluverkossa siirretty vuotuinen sähkömäärä on ollut kolmen viimeksi päättyneen kalenterivuoden aikana vähintään 200 gigawattituntia, toimii osana sähkön tuotantoa tai toimitusta harjoittavaa yritystä tai saman tahon määräysvallassa olevaa yritysryhmää, tulee verkonhaltijan olla oikeudelliselta muodoltaan, organisaatioltaan ja päätöksenteoltaan riippumaton yrityksen tai yritysryhmän sähköntuotanto- ja sähkönmyyntitoiminnoista (*oikeudellisesti eriytetty jakeluverkkotoiminta*). Oikeudellisesti eriytettyä jakeluverkkotoimintaa koskeva yritysraakenteen muutos on pantava täytäntöön kahden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona tässä momentissa tarkoitettu kynnsarvo on täyttynyt.

Oikeudellisesti eriytettyä jakeluverkkotoimintaa harjoittavan verkonhaltijan on varmistettava, että sen tuotemerkki erottuu yrityksen tai yritysryhmän sähkön tuotantoa ja toimittamista harjoittavien yksiköiden tuotemerkeistä. Ver-

konhaltijan on viestinnässään esiinnyttävä omalla nimellään ja tuotemerkillään.

Ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä oikeudellisesti eriytettyä jakeluverkkotoimintaa harjoittavan verkonhaltijan organisaation ja päätöksenteon riippumattomuuteen liittyvistä vaatimuksista, joita sovelletaan verkonhaltijaan, jolla on vähintään 50 000 verkon käyttäjää. Nämä vaatimukset voivat liittyä:

1) verkonhaltijan johtoon kuuluvien henkilöiden riippumattomuuden varmistamista koskevista työsuhde-eduista päättämiseen;

2) verkonhaltijan velvollisuuteen laatia ohjelma toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että verkonhaltija toteuttaa sille sähköverkonhaltijana kuuluvat velvollisuudet syrjimättömästi.

61 §

Oikeudellisesti eriytettyä jakeluverkkotoimintaa harjoittavan verkonhaltijan johdon riippumattomuus

Oikeudellisesti eriytettyä jakeluverkkotoimintaa harjoittavan verkonhaltijan, jolla on vähintään 50 000 verkon käyttäjää, johtoon kuuluva ei saa toimia sähköntuotannosta tai -toimuksesta vastaavan yrityksen toimitusjohtajana taikka hallituksen eikä sitä vastaavan toimielimen jäsenenä, jos verkonhaltija ja yritys ovat saman tahon määräysvallassa.

62 §

Suljettua jakeluverkkoa koskevat erityissäännökset

Edellä 23, 28, 29, 50—52, 54 ja 57—59 §:n säännöksiä ei sovelleta suljettuun jakeluverkkoon ja suljetun jakeluverkon haltijaan.

III OSA

SÄHKÖNTUOTANTO JA -TOIMITUS

7 luku

Sähköntuotanto

63 §

Uutta sähköntuotantokapasiteettia koskeva tarjouskilpailu

Valtioneuvosto voi päättää sähkön riittävyyden turvaamiseksi uutta sähköntuotantokapasiteettia tai kysynnänhallintatoimia koskevan julkisen tarjouskilpailun järjestämisestä. Päätös voidaan tehdä, jos sähkön tarjonta suunnitteilla ja rakenteilla olevat voimalaitokset ja rajayhdysjohdot sekä toteutettavat energiatehokkuutta edistävät kysynnänhallintatoimet huomioon ottaen ei riitä täyttämään sähkön kysyntää Suomessa eikä sähkön riittävyyttä voida turvata muilla toimenpiteillä.

Tarjouskilpailun järjestämistä koskevassa päätöksessä määrätään:

1) tarjouspyyntöön sisällytettävät tiedot edellytetyistä sopimusehdoista ja menettelytavat, joita tarjoajien on noudatettava; sekä

2) perusteet, joiden mukaan tarjoajat valitaan ja sopimus tehdään.

Tarjouskilpailun järjestämisestä päättää valtioneuvoston yleisistunto. Ministeriö päättää tarjouksen hyväksymisestä. Ministeriön tehtävänä on myös tarjouskilpailun täytäntöönpano.

Tarkemmat säännökset tarjouskilpailussa noudatettavasta menettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

64 §

Voimalaitosten rakentamista ja käytöstä poistamista koskevat ilmoitukset

Tuottajan tulee ilmoittaa Energiamarkkinavirastolle voimalaitoksen rakentamissuunnitelmasta ja käyttöönottamisesta sekä voimalaitoksen pitkäaikaisesta tai pysyvästä käytöstä poistamisesta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan

tarkemmat säännökset ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä.

65 §

Voimalaitosten huoltoseisokit

Tuottajan tulee ilmoittaa Energiamarkkinavirastolle teholtaan vähintään 100 megavoltti- ampeerin suuruisen erillistä sähkön tuotantoa harjoittavan voimalaitoksensa suunnitellusta huoltoseisokista, joka ajoittuu 1 päivän joulukuuta ja 28 päivän helmikuuta väliselle ajalle. Ilmoitus on tehtävä vähintään kuusi kuukautta ennen huoltoseisokin suunniteltua alkamisajankohtaa. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista sekä ilmoitusmenettelystä.

Energiamarkkinavirasto voi määrätä siirtämään 1 momentissa tarkoitetun voimalaitoksen huoltoseisokin muuksi kuin 1 päivän joulukuuta ja 28 päivän helmikuuta väliseksi ajaksi, jos on perusteltua syytä epäillä, että sähkön tarjonta ei riittäisi täyttämään sähkön kysyntää Suomessa huoltoseisokin ilmoitettuna ajankohtana. Päätös huoltoseisokin siirtämisestä on tehtävä vähintään kolme kuukautta ennen huoltoseisokin ilmoitettua alkamisajankohtaa. Siirtoa koskevaa päätöstä ei saa tehdä, jos huoltoseisokin siirtäminen aiheuttaisi vaaran voimalaitoksen teknisestä viasta tai vaarantaisi voimalaitoksen käytöturvallisuuden. Energiamarkkinaviraston tulee kuulla Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa ja, jos huoltoseisokki koskee ydinvoimalaitosta, Säteilyturvakeskusta ennen siirtoa koskevan päätöksen tekemistä. Siirtoa koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen ole kieltänyt päätöksen täytäntöönpanoa tai määrännyt sitä keskeyttäväksi.

8 luku

Sähköntoimittajan sopimustietojen säilyttäminen

66 §

Sähköntoimittajan sopimustietojen säilyttäminen

Sähköntoimittajan on säilytettävä merkitykselliset tiedot kaikista sähköntoimitussopimukseen liittyvistä liiketoimistaan ja suuntaviivoja koskevassa Euroopan komission asetuksessa tai päätöksessä säädetyt tiedot sähköjohdannaisiin liittyvistä liiketoimistaan tukkuasiakkaiden ja kantaverkonhaltijoiden kanssa vähintään viiden vuoden ajan sen tilikauden päättymisestä, jonka kuluessa liiketoimi on suoritettu. Säilytettäviä tietoja ovat ainakin:

- 1) liiketoimen kesto;
- 2) toimitukseen ja selvitykseen liittyvät menettelytavat;
- 3) toimituksen määrä;
- 4) toteutusaika;
- 5) hinta;
- 6) sopijapuolen yksilöivät tiedot;
- 7) tiedot selvittämättä jääneistä sopimuksista.

9 luku

Sähkön vähittäismyynti

67 §

Toimitusvelvollisuus

Vähittäismyyjän, jolla on huomattava markkinavoima jakeluverkonhaltijan vastuualueella, on toimitettava vastuualueella sähköä kohtuulliseen hintaan kuluttajille sekä muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa (*toimitusvelvollisuus*). Jos jakeluverkonhaltijan vastuualueella ei ole vähittäismyyjää, jolla on huomattava markkinavoima, on toimitusvelvollisuus sillä vähittäismyyjällä, jonka toimitetun sähkön

määrällä mitattu markkinaosuus toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien hankkimasta sähköstä on kyseisellä vastuualueella suurin.

Vähittäismyyjällä, jolla on toimitusvelvollisuus, on oltava julkiset sähkön myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia eikä sähkökaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

Energiamarkkinavirasto voi määrätä tässä pykälässä tarkoitetun vähittäismyyjän toimittamaan sähköä 2 momentissa tarkoitetuilla ehdoilla toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille.

68 §

Vähittäismyyjän myyntiehtojen ilmoittaminen Energiamarkkinavirastolle

Vähittäismyyjän, jolla on huomattava markkinavoima, tulee toimittaa 67 §:n 2 momentissa tarkoitetut vähittäismyyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet Energiamarkkinavirastolle ennen niiden käyttöönottamista.

Vähittäismyyjän tulee ilmoittaa Energiamarkkinavirastolle tai tämän määräämälle yhteisölle vähittäismyyntiehdot ja -hinnat, joilla vähittäismyyjä tarjoaa yleisesti sähköä kuluttajille sekä muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakeilla tai joiden sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa.

Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkemmat määräykset, mitä vähittäismyyntiehtoihin ja -hintoihin sekä niiden määräytymisperusteisiin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa.

69 §

Vähittäismyyjän laskutus

Vähittäismyyjän on esitettävä laskussa loppukäyttäjälle erittely siitä, miten sähkön hinta muodostuu sekä tieto sopimuksen voimassaoloajasta. Vähittäismyyjän on kuluttajille lähetettävissä laskuissa annettava tiedot asiakasvalituksen tekemistä varten sekä kuluttajille suunnatussa laskutuksessaan tietoja kuluttajien käytettävissä olevista riitojenratkaisumenettelyistä. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja laskuun tulee sisällyttää, sekä siitä tavasta, jolla tiedot tulee laskussa esittää.

Vähittäismyyjän on toimitettava loppulasku kuluttajalle kuuden viikon kuluessa siitä, kun sähkön toimitus kuluttajalle on päättynyt.

Vähittäismyyjän on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja sähkölaskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehtoisissa ei saa olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehdoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Jos vähittäismyyjä tarjoaa kuluttajille ennakkomaksujärjestelmää, on järjestelmän heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua todennäköistä vuotuista sähkönkulutusta.

Vähittäismyyjän laskutuksesta säädetään lisäksi energiamarkkinoilla toimivien yritysten energiatehokkuuspalveluista annetussa laissa (1211/2009).

70 §

Vähittäismyyjän tunnuslukujen julkaiseminen ja ilmoittaminen Energiamarkkinavirastolle

Vähittäismyyjän on julkaistava toimittamansa sähkön keskimääräistä hintatasoa kuvaavia tietoja.

Vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle sähkönmyyntitoimintansa laajuutta, toimittamansa sähkön keskimääräistä hintatasoa sekä sähkönmyyntitoimintaansa liit-

tyviä, sähkömarkkinoiden toimivuutta kuvaavia tietoja.

Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tunnuslukuja julkaisemis- ja ilmoittamisvelvollisuus koskee, mitä kaavoja ja ohjeita tunnuslukuja laskettaessa noudatetaan sekä miten sähkön keskimääräistä hintatasoa kuvaavat tunnusluvut julkaistaan.

10 luku

Sähkötoimitus kiinteistön sisäisen sähköverkon kautta

71 §

Sähkön mittaus kiinteistön sisäisessä sähköverkossa

Kiinteistönhaltijan on järjestettävä toimitetun sähkön mittaus asianmukaisella tavalla, jos sähkö toimitetaan loppukäyttäjille kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta. Sähkön mittaus tulee tällöin järjestää siten, että jos loppukäyttäjä haluaa vaihtaa sähköntoimittajaa, huoneistokohtaisen mittauslaitteiston mittaama sähkönkulutus voidaan helposti ja teknisesti luotettavalla tavalla etäluentaominaisuutta tai mittauslaitteiston lähettämiä mittauspulsseja hyväksi käyttäen sekä yhdistää kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän mitattuun kokonaiskulutukseen että erottaa siitä. Mittaus tulee järjestää myös siten, että siitä aiheutuvat kustannukset ovat loppukäyttäjille ja sähköntoimittajille mahdollisimman pienet.

Tarkempia säännöksiä sähkötoimitusten mittauksesta kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisessä sähköverkossa annetaan valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea:

- 1) huoneiston varustamista mittauslaitteistolla;
- 2) mittauslaitteistolle ja -järjestelmälle asetettavia vaatimuksia;
- 3) mittauslaitteiston lukemista;

- 4) mittaustiedon hyödyntämistä.

72 §

Loppukäyttäjän mahdollisuus sähköntoimitukseen jakeluverkon kautta

Kiinteistönhaltijan on huolehdittava siitä, että loppukäyttäjällä on mahdollisuus tehdä sähköverkkosopimus ja sähköntoimitus, jossa sähköntoimitus tapahtuu jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta. Kiinteistönhaltijan tulee luovuttaa loppukäyttäjälle tätä tarkoitusta varten käyttöoikeus kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäiseen sähköverkkoon. Jos sähkö toimitetaan kiinteistössä loppukäyttäjille kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, on loppukäyttäjän korvattava kiinteistönhaltijalle sähkön mittaukseen liittyvistä muutostöistä aiheutuvat kustannukset siirtyessään ostamaan sähkönsä jakeluverkon kautta.

IV OSA

SÄHKÖMARKKINOIDEN TOIMIJOIDEN VELVOLLISUUDET

11 luku

Sähkömarkkinoiden toimijoiden velvollisuudet sähköjärjestelmässä

73 §

Tasevastuu

Sähkömarkkinoiden osapuoli on vastuussa siitä, että sen sähköntuotanto ja sähkönhankintasopimukset kattavat sen sähkönkäytön ja sähköntoimitukset kunkin taseselvitysjakson aikana (*tasevastuu*).

Tarkemmat säännökset tasevastuun sisällöstä ja tasevastuun täyttämiseen liittyvistä menettelytavoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

74 §

Taseselvitys

Verkonhaltija ja tasevastaava ovat velvollisia huolehtimaan taseselvityksestä. Taseselvityksen tulee perustua sähkön mittaukseen tai mittauksen ja tyyppikuormituskäyrän yhdistelmään sekä toimituksia koskeviin ilmoituksiin siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Tarkemmat säännökset taseselvityksen sisällöstä ja taseselvityksessä käytettävistä menetelmistä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Jos taseselvityksessä noudatettavan taseselvitysjakson pituutta ei ole säädetty sähkökauppa-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä, säädetään taseselvitysjakson pituus valtioneuvoston asetuksella.

Sen lisäksi, mitä 4 luvussa säädetään verkkopalveluista, on taseselvityspalveluja tarjottava tasapuolisin ja syrjimättömin ehdoin sähkömarkkinoiden osapuolille. Taseselvityspalvelujen tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

75 §

Ilmoitusvelvollisuus

Sähkömarkkinoiden osapuolen ja verkonhaltijan on huolehdittava vastuulleen kuuluvien sähkökaupan, tasevastuun täyttämisen sekä taseselvityksen edellyttämien ilmoitusten tekemisestä. Kukin ilmoitus on tehtävä sille asetussa määräajassa sekä sille säädettyä ilmoitusmenettelyä noudattaen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä. Ministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ilmoitusmenettelystä.

76 §

Salassapitovelvollisuus

Edellä II osassa ja tässä luvussa tai niiden nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatujen ja laadittujen asiakirjojen sekä niihin sisältyvien tietojen salassapitovelvollisuuteen samoin kuin näitä tehtäviä hoi-

dettaessa saatuja tietoja koskevaan vaitiolovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sekä salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 22 ja 23 §:ää sekä 24 §:n 1 momentin 20 kohtaa myös silloin, kun kysymys ei ole asiakirjasta, johon mainittua lakia sen 4 §:n mukaan sovelletaan.

12 luku

Toimintojen eriyttäminen

77 §

Velvollisuus eriyttää sähköliiketoiminnot

Sähkömarkkinoilla toimivan yrityksen on eriytettävä sähköverkkotoiminta muista sähköliiketoiminnoista sekä sähköliiketoiminnot muista yrityksen harjoittamista liiketoiminnoista.

Verkonhaltijan on eriytettävä toisistaan seuraavat sähköverkkotoiminnan osa-alueet:

1) kantaverkkotoiminta ja jakeluverkkotoiminta;

2) jakeluverkkotoiminnot, joita harjoitetaan toisistaan maantieteellisesti erillään sijaitseissa vastualueen osissa, jos osissa sovelletaan 55 §:ssä tarkoitettuja omia sähkönjakelun hintoja.

Sähköliiketoimintoja ei eriytetä toisistaan ja muista liiketoiminnoista, jos liiketoiminta on määrältään tai suhteessa yrityksen harjoittamiin muihin liiketoimintoihin verrattuna vähäistä. Ministeriön asetuksella säädetään, milloin liiketoiminta on merkitykseltään vähäistä.

78 §

Eriyttämisvelvollisuuden sisältö

Eriyttämisellä tarkoitetaan tässä laissa sitä, että tilikausittain on laadittava tuloslaskelma ja tase eriytettävälle sähköliiketoiminnoille sekä yhdistetty tuloslaskelma ja tase muille yrityksen harjoittamille liiketoiminnoille. Tuloslaskelma ja tase, joiden tulee olla yrityksen kirjanpidosta

johdettavissa, on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti.

79 §

Kunnallisen laitoksen eriyttäminen

Sähköliiketoimintaa harjoittavan kunnallisen laitoksen sähköliiketoimintoja koskeva kirjanpito tulee tilikausittain eriyttää kunnan muusta kirjanpidosta sekä kunnan muiden laitosten kirjanpidosta. Laitokselle tulee laatia oma tuloslaskelma ja tase.

80 §

Eriytettyjen tilinpäätösten laatiminen

Liiketapahtumat ja tase-erät on kirjattava liiketoimintojen tuloslaskelmiin ja taseisiin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Yhteiset tulot ja menot sekä tase-erät on kirjattava tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä laskennallisesti eri toiminnoille siten, että aiheuttamisperiaate mahdollisuuksien mukaan toteutuu.

Poistojen on eriytetyissä tilinpäätöksissä perustuttava hankintamenoihin. Laadittaessa eriytettyä tilinpäätöstä ensimmäistä kertaa käyttöomaisuuden hankintamenot on sisällyttävä siihen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyinä.

Valittua eriyttämismenettelyä on noudatettava jatkuvasti, jollei sen muuttamiseen ole perusteltua syytä. Muutoksista on tehtävä selvitys eriytetyn tilinpäätöksen yhteydessä.

81 §

Eriytettyjen tilinpäätösten tarkastaminen

Sähköliiketoimintaa harjoittavan yhteisön sekä kunnan tai valtion laitoksen tilintarkastajien tulee tarkastaa eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmat, taseet ja niiden lisätiedot osana yhteisön, kunnan tai laitoksen lakisääteistä tilintarkastusta.

82 §

Eriytettyjen tilinpäätösten julkaiseminen

Sähköliiketoimintojen eriytetty tilinpäätökset tulee julkaista. Tilinpäätökset tulee liittää sähköliiketoimintaa harjoittavan yrityksen tai konsernin taikka kunnan, kuntayhtymän tai valtion laitoksen viralliseen tilinpäätökseen sekä julkaistavaan vuosikertomukseen taikka vuosikertomusta vastaavaan sidosryhmien saataville toimitettuun muuhun julkiseen asiakirjaan.

83 §

Eriyttämistä koskevat täydentävät säännökset

Ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) perusteista, joiden mukaan tulot ja menot sekä tase-erät kirjataan eri liiketoiminnoille;

2) perusteista, joiden mukaan yksittäistä sähköliiketoimintaa koskevat tulot ja menot sekä tase-erät kirjataan;

3) yhteisten tulojen ja menojen sekä taseerien kirjaamisesta eri liiketoiminnoille;

4) eriytettyjen tuloslaskelmien ja taseiden sekä verkonhaltijan tuloslaskelman ja taseen kaavasta;

5) eriytettyihin tilinpäätöksiin sekä verkonhaltijan tilinpäätökseen sisällytettävistä lisätiedoista;

6) eriytettyjen tilinpäätösten sekä verkonhaltijan tilinpäätöksen toimittamisesta Energiamarkkinavirastolle.

Eriytettyjen tilinpäätösten yhteydessä tulee julkaista tilinpäätösten laatimisperusteita selventäviä tietoja sekä verkonhaltijan toimintaa kuvaavia tunnuslukuja. Energiamarkkinavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja ja tunnuslukuja julkaisemisvelvollisuus koskee, sekä miten tiedot ja tunnusluvut julkaistaan.

Energiamarkkinavirasto voi perustellusta syystä myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksen tässä laissa edellytetystä tavasta eriyttää toiminnot, jos eriyttäminen lain vaatimusten mukaisesti olisi kohtuutonta.

V OSA
SÄHKÖSOPIMUKSET

13 luku

Sähkösopimuksia koskevat säännökset

84 §

Luvun soveltamisala ja määritelmät

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan liittymissopimukseen, sähköverkkosopimukseen ja sähkönnmyyntisopimukseen. Sähköverkkosopimukseen ja sähkönnmyyntisopimukseen luvun säännöksiä sovelletaan kuitenkin vain, jos sopimuksen osapuolena oleva loppukäyttäjä ostaa sähköä vähittäismyyjältä pääasiassa omaan käyttöönsä. Tämän luvun vähittäismyyjää koskevia säännöksiä sovelletaan myös sähköntoimittajaan, joka toimittaa sähköä loppukäyttäjille kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta.

Tässä luvussa tarkoitetaan:

- 1) *liittymissopimuksella* jakeluverkonhaltijan ja sähkönkäyttöpaikan omistajan tai haltijan (*liittyjä*) välistä sopimusta sähkönkäyttöpaikan liittämiseksi nimellisjännitteeltään enintään 20 kilovoltin jakeluverkkoon; jos liittymissopimus siirretään, siirronsaajaan sovelletaan, mitä liittyjästä säädetään;
- 2) *sähköverkkosopimuksella* jakeluverkonhaltijan ja loppukäyttäjän välistä sopimusta, joka koskee sähkönjakelua jakeluverkon kautta, ja muuta siihen liittyvää verkkopalvelua;
- 3) *sähkönnmyyntisopimuksella* vähittäismyyjän ja loppukäyttäjän välistä sopimusta sähköntoimituksesta loppukäyttäjälle.

85 §

Pakottavuus

Tämän luvun säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi.

Jollei jäljempänä toisin säädetä, sovelletaan tämän luvun säännöksiä muutoin vain, jos muuta ei johdu sopimuksesta, sopijapuolten omak-

sumasta käytännöstä taikka kauppatavasta tai muusta tavasta, jota on pidettävä sopijapuolia sitovana.

86 §

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot

Jakeluverkonhaltijan on annettava ennen liittymissopimuksen tekemistä liittyjälle ja ennen sähköverkkosopimuksen tekemistä loppukäyttäjälle tiedot sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista sekä tarjolla olevista sopimuksen sisältöä koskevista vaihtoehtoista, kuten hinnoitteluvaihtoehtoista. Vähittäismyyjän on annettava ennen sähkönnmyyntisopimuksen tekemistä vastaavat tiedot loppukäyttäjälle.

Liittyjälle ja loppukäyttäjälle on annettava ainakin seuraavat tiedot:

- 1) palveluntarjoajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) tarjottu suoritus tai palvelu ja sen laatu sekä liittymissopimuksen kysymyksessä ollessa liittymän toimitusaika;
- 3) sopimuksen mukaiseen suoritukseen tai palveluun liittyvät mahdolliset ylläpitopalvelut;
- 4) menetelmät, joiden kautta liittyjä tai loppukäyttäjä saa tietoja sopimukseen tai siihen liittyviin ylläpitopalveluihin sovellettavista maksuista;
- 5) sopimuksen voimassaoloaika sekä sopimuksen uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot;
- 6) sovellettavat vahingonkorvaukset ja muut hyvitykset, jos suorituksen tai palvelun laatu ei vastaa sovittua;
- 7) tiedot käytettävissä olevista valitusmenetelyistä ja riitojenratkaisumenetelyistä sekä niiden vireillepanosta;
- 8) tiedot kuluttajalle kuuluvista oikeuksista, jotka esitetään laskuissa taikka jakeluverkonhaltijan tai vähittäismyyjän internetsivulla.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot on kirjattava sovitussa muodossaan sopimukseen tai vahvistusilmoitukseen. Sopimuksen tai vahvistusilmoituksen mukana kuluttajalle on annettava tieto sähkömarkkinadirektiivin 3 artiklan 16 kohdassa tarkoitetusta energiankuluttajan tarkistuslistasta sekä Energiamarkkinaviraston

internetosoite, jossa se on saatavilla. Jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän on pyynnöstä annettava kopio tarkistuslistasta kuluttajalle.

87 §

Sopimuksen tekeminen

Liittymissopimus on tehtävä kirjallisesti. Jakeluverkonhaltija ei saa vedota ehtoon, jota ei ole merkitty liittymissopimukseen tai josta ei ole muutoin sovittu kirjallisesti.

Sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus on tehtävä kirjallisesti, jos sopijapuoli sitä vaatii.

Toimitusvelvollisuuden piirissä olevalla loppukäyttäjällä tulee olla mahdollisuus tehdä vähittäismyyjän kanssa sopimus, joka sisältää sähköntoimituksen lisäksi sähkönjakelun sisältämän palvelun.

88 §

Vahvistusilmoitus

Jos sähköverkkosopimusta tai sähkönmyyntisopimusta ei ole tehty kirjallisesti, jakeluverkonhaltijan tai vähittäismyyjän on lähetettävä loppukäyttäjälle tiedot tehdystä sopimuksesta sekä siihen sovellettavista hinnoista ja muista ehdoista (*vahvistusilmoitus*). Jos sopimus on tehty kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettussa kotimyyntissä tai etämyyntissä, on vahvistusilmoituksen täytettävä kotimyyntiasiakirjalle tai etämyyntiin liittyvälle vahvistukselle säädetyt vaatimukset. Vahvistusilmoitus on lähetettävä viivytyksettä ja viimeistään kahden viikon kuluttua sopimuksen tekemisestä.

Sopimus katsotaan tehdyksi vahvistusilmoituksen ehdoin, jollei loppukäyttäjällä vahvistusilmoituksessa mainitussa huomautusajassa ole ilmoittanut sopijapuolelleen, ettei hän pidä ilmoitusta sopimusta vastaavana. Huomautusajan on oltava vähintään kolme viikkoa vahvistusilmoituksen lähettämisestä. Kuluttajan oikeudesta peruuttaa koti- tai etämyyntissä tehty sopimus säädetään kuluttajansuojalain 6 luvussa.

Sopimuksen tekemisen ja loppukäyttäjän tekemän ilmoituksen välisenä aikana sovelletaan vahvistusilmoituksen mukaisia sopimusehtoja, jollei muuta näytetä sovitun.

89 §

Sopimuksen voimassaolo ja päätyminen

Liittymissopimus, sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus voidaan tehdä olemaan voimassa toistaiseksi tai määräajan.

Toistaiseksi voimassa oleva sopimus päättyy purkamisen tai irtisanomisen johdosta. Määräaikainen sopimus päättyy määräajan umpeuduttua. Jos liittyjä tai loppukäyttäjällä on kuluttaja, hän saa kuitenkin irtisanoa myös määräaikaisen liittymis- ja sähköverkkosopimuksen samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen.

Toistaiseksi voimassa olevat sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus päättyvät ilman eri toimenpiteitä, kun kyseistä sähkönkäyttöpaikkaa koskeva liittymissopimus päättyy.

90 §

Liittymissopimuksen irtisanominen

Jakeluverkonhaltija ei saa irtisanoa liittymissopimusta. Liittyjä ei saa irtisanoa liittymissopimusta, jos kyseistä sähkönkäyttöpaikkaa koskeva muun loppukäyttäjän tekemä sähköverkkosopimus tai sähkönmyyntisopimus on voimassa.

Liittymissopimuksen irtisanomisaika ei saa olla yhtä kuukautta pitempi.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa.

91 §

Sähköverkkosopimuksen irtisanominen

Jakeluverkonhaltija ei saa irtisanoa kuluttajan sähköverkkosopimusta. Muun sähköverkkosopimuksen jakeluverkonhaltija saa irtisanoa vain, jos sopimuksen pitäminen voimassa on

lainsäädännön muutoksen tai olosuhteiden olennaisen muutoksen takia hänen kannaltaan kohutuutonta.

Sähköverkkosopimuksen irtisanomisaika on loppukäyttäjälle kaksi viikkoa ja jakeluverkonhaltijalle kolme kuukautta.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa poiketa loppukäyttäjän vahingoksi.

92 §

Sähkönmyyntisopimuksen irtisanominen

Vähittäismyyjä ei saa irtisanoa sähkönmyyntisopimusta, kun toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluva loppukäyttäjä on kuluttaja. Toimitusvelvollisuuden piirissä olevan muun sähkönmyyntisopimuksen vähittäismyyjä saa irtisanoa vain, jos sopimuksen pitäminen voimassa on lainsäädännön muutoksen tai olosuhteiden olennaisen muutoksen takia hänen kannaltaan kohutuutonta.

Sähkönmyyntisopimuksen irtisanomisaika on loppukäyttäjälle kaksi viikkoa ja vähittäismyyjälle kolme kuukautta. Toimitusvelvollisuuden ulkopuolella olevan sopimuksen irtisanomisaika on vähittäismyyjälle kaksi viikkoa.

Jos kuluttajan kanssa on tehty määräaikainen sähkönmyyntisopimus kahta vuotta pitemmäksi ajaksi, kuluttaja saa kahden vuoden kuluttua irtisanoa sopimuksen samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen.

Tämän pykälän 1 ja 2 momentin säännöksistä ei saa poiketa toimitusvelvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän vahingoksi.

93 §

Sopimusehtojen muuttaminen

Jakeluverkonhaltija saa muuttaa liittymissopimuksen ja sähköverkkosopimuksen sekä vähittäismyyjä sähkönmyyntisopimuksen mukaisia hintoja ja muita sopimusehtoja vain:

1) sopimuksessa yksilöidyllä perusteella edellyttäen, ettei sopimuksen sisältö olennaisesti muutu; vähittäismyyjä ei kuitenkaan saa muut-

taa tällä perusteella määräaikaista sähkönmyyntisopimusta;

2) jos muutos perustuu lainsäädännön muuttumiseen tai viranomaisen päätökseen, jota jakeluverkonhaltija tai vähittäismyyjä ei ole voinut ottaa huomioon sopimusta tehtäessä; tai

3) jos muutokseen on erityistä syytä olosuhteiden olennaisen muuttumisen, vanhentuneiden sopimus- tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen tai energian säästämiseksi tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamisen johdosta; vähittäismyyjä ei kuitenkaan saa näillä perusteilla muuttaa määräaikaista sopimusta.

Jakeluverkonhaltijalla ja vähittäismyyjällä on lisäksi oikeus tehdä sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön.

Jos jakeluverkonhaltijan vastuualue muuttuu, jakeluverkonhaltijalla on oikeus muuttaa sähkönjakelun hintaa 55 §:ssä säädetyn yhtenäisen hinnoittelun toteuttamiseksi. Jos yksittäisten verkon käyttäjien maksuihin aiheutuu merkittäviä muutoksia, Energiamarkkinavirasto hyväksyy ennen uuden hinnoittelun käyttöönottoa siirtymäajan, jonka kuluessa muutokset on toteutettava.

Jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän on lähetettävä sopijapuolelleen ilmoitus siitä, miten ja mistä ajankohdasta hinnat tai muut sopimusehdot muuttuvat ja mikä on muutoksen peruste. Vähittäismyyjän ilmoituksessa on mainittava, onko sopijapuolella oikeus irtisanoa sopimus. Jos perusteena on muu syy kuin lainsäädännön muutos tai viranomaisen päätös, muutos saa tulla voimaan aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä.

94 §

Oikeus pidättyä maksusta viivästyksen vuoksi

Jos liittymää ei ole kytketty jakeluverkonhaltijan viivästyksen vuoksi ajankohtana, jolloin liittymismaksu tai osa siitä sopimuksen mukaan erääntyy maksettavaksi, liittyjällä on oikeus pidättyä maksusta, kunnes liittymä on kytketty. Liittymän kytkemisen jälkeen liittyjällä on oikeus pidättyä maksamasta sellaista osaa maksus-

ta, joka on tarpeen viivästyksen perustuvan korvausvaatimuksen vakuudeksi.

Jos sähköntoimitusta ei ole vähittäismyyjän viivästyksen vuoksi aloitettu sovittuna ajankohdana, loppukäyttäjä on velvollinen maksamaan sopimukseen perustuvat maksut vasta siitä lukien, kun sähköntoimitus on aloitettu. Sähköntoimituksen aloittamisen jälkeen loppukäyttäjällä on oikeus pidäytyä maksamasta sellaista osaa maksusta, joka on tarpeen viivästyksen perustuvan korvausvaatimuksen vakuudeksi.

95 §

Vakiokorvaus liittymän kytkemisen viivästyessä

Jos liittymän kytkeminen viivästyy, liittyjällä on oikeus vakiokorvaukseen. Sen määrä on 5 prosenttia liittymismaksusta kahdelta ensimmäiseltä alkaneelta viivästysviikolta ja tämän jälkeen 10 prosenttia liittymismaksusta jokaiselta alkaneelta viivästysviikolta. Vakiokorvauksen enimmäismäärä on 30 prosenttia liittymismaksusta. Se on kuitenkin enintään 3 000 euroa. Vakiokorvauksen enimmäismäärää voidaan tarkistaa valtioneuvoston asetuksella rahan arvon muutosta vastaavasti. Vakiokorvausta laskettaessa käytetään perusteena niitä maksuja, joita jakeluverkonhaltija yleisesti liittymisestä perii ilman erityisoloista johtuvia korotuksia.

Liittyjällä on tämän pykälän estämättä kuitenkin oikeus saada vahingostaan 96 §:n nojalla vakiokorvauksen ylittävä korvaus.

Jos jakeluverkonhaltijan suoritusta kohtaa 96 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu este, jakeluverkonhaltijalla ei ole velvollisuutta vakiokorvauksen maksamiseen.

96 §

Vahingonkorvaus viivästyksen vuoksi

Liittyjällä ja loppukäyttäjällä on oikeus korvaukseen vahingosta, jonka hän kärsii viivästyksen vuoksi, jollei sopijapuolena oleva jakeluverkonhaltija tai vähittäismyyjä osoita, että viivästys johtuu hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta esteestä, jota hänen ei koh-

tuudella voida edellyttää ottaneen huomioon sopimusta tehtäessä ja jonka seurauksia hän ei myöskään kohtuudella olisi voinut välttää tai voittaa.

Jos viivästys johtuu henkilöstä, jota jakeluverkonhaltija tai vähittäismyyjä on käyttänyt apunaan sopimuksen täyttämiseksi, jakeluverkonhaltija tai vastaavasti vähittäismyyjä vapautuu vahingonkorvausvelvollisuudestaan vain, jos myös mainittu henkilö olisi 1 momentin mukaan vapaa vastuusta.

Välillisen vahingon jakeluverkonhaltija tai vähittäismyyjä on velvollinen korvaamaan vain, jos viivästys tai vahinko johtuu huolimattomuudesta hänen puoleltaan. Välillisenä vahinkona pidetään:

- 1) ansion menetystä, joka liittyjälle tai loppukäyttäjälle aiheutuu viivästyksen tai siitä johtuvien toimenpiteiden vuoksi;
- 2) vahinkoa, joka johtuu muuhun sopimukseen perustuvasta velvoitteesta;
- 3) sähkönkäyttöpaikan käyttöhyödyn olennaista menetystä, josta ei aiheudu suoranaista taloudellista vahinkoa, sekä muuta siihen rinnastettavaa olennaista haittaa;
- 4) muuta samankaltaista vaikeasti ennakoitavaa vahinkoa.

97 §

Virhe

Sähkönjakelussa ja muussa verkkopalvelussa sekä sähköntoimituksessa on virhe, jos sähkön laatu tai toimitustapa ei vastaa sitä, mitä voidaan katsoa sovitun, tai kun kuluttajan laskutus on virheellinen tai viivästynyt. Sähköntoimituksessa ei kuitenkaan katsota olevan virhettä, vaikka vähittäismyyjän laskutus on virheellinen tai viivästynyt, jos vähittäismyyjä osoittaa, että virheellisyys tai viivästys on johtunut hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta tekijästä, jonka seurauksia hän ei kohtuudella olisi voinut välttää tai estää. Jollei toisin ole sovittu, sähkönjakelussa ja muussa verkkopalvelussa sekä sähköntoimituksessa on virhe, jos sähkö ei laadultaan vastaa Suomessa noudatettavia standardeja taikka jos sähkönjakelu tai säh-

köntoimitus on yhtäjaksoisesti tai toistuvasti keskeytynyt eikä keskeytystä voida pitää keskeytyksen syy ja olosuhteet huomioon ottaen väheisenä.

98 §

Hinnanalennus virheen vuoksi

Loppukäyttäjällä on oikeus virheen perusteella virhettä vastaavaan hinnanalennukseen. Jos virhe perustuu sähkönjakelun keskeytykseen, hinnanalennuksen määrä on vähintään kahta viikkoa vastaava osuus vuotuisesta siirtopalvelumaksusta.

99 §

Vahingonkorvaus virheen vuoksi

Loppukäyttäjällä on oikeus korvaukseen vahingosta, jonka hän kärsii virheen vuoksi. Jakeluverkonhaltija tai 100 §:ssä tarkoitettu vähittäismyyjä on tällöin velvollinen korvaamaan 96 §:n 3 momentissa tarkoitettun välillisen vahingon vain, jos virhe tai vahinko johtuu huolimattomuudesta hänen puoleltaan.

100 §

Vakiokorvaus sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeytymisen vuoksi

Loppukäyttäjällä on ilman eri vaatimusta oikeus sähkönjakelun tai sähköntoimituksen yhtäjaksoisen keskeytymisen perusteella vakiokorvaukseen, jos jakeluverkonhaltija tai vähittäismyyjä, joka toimittaa sähköä loppukäyttäjille kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, ei osoita, että sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeytyminen johtuu hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta esteestä, jota hänen ei kohtuudella voida edellyttää ottavan huomioon toiminnsa ja jonka seurauksia hän ei kaikkien huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää tai voittaa.

Vakiokorvauksen määrä loppukäyttäjän vuotuisesta siirtopalvelumaksusta on:

1) 10 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään 12 tuntia mutta vähemmän kuin 24 tuntia;

2) 25 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään 24 tuntia mutta vähemmän kuin 72 tuntia;

3) 50 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään 72 tuntia mutta vähemmän kuin 120 tuntia;

4) 100 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään 120 tuntia mutta vähemmän kuin 192 tuntia;

5) 150 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään 192 tuntia mutta vähemmän kuin 288 tuntia;

6) 200 prosenttia, kun keskeytysaika on ollut vähintään 288 tuntia.

Loppukäyttäjälle kalenterivuoden kuluessa maksettavien vakiokorvausten määrä on kuitenkin enintään 200 prosenttia vuotuisesta siirtopalvelumaksusta tai 2 000 euroa. Jos sama sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeytyminen ulottuu kahden kalenterivuoden ajalle, jyvitetään keskeytymisestä maksettava vakiokorvaus enimmäismäärää laskettaessa kullekin kalenterivuodelle sen perusteella, mikä osuus keskeytymisajasta kuhunkin kalenterivuoteen kohdistuu. Vakiokorvauksen enimmäisrahamäärää voidaan tarkistaa valtioneuvoston asetuksella rahantarvon muutosta vastaavasti.

Jos loppukäyttäjälle maksetaan verkkopalvelun keskeytymisen johdosta 2 momentissa tarkoitettu vakiokorvaus, hänellä ei ole oikeutta 98 §:ssä säädettyyn hinnanalennukseen saman keskeytyksen johdosta.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa loppukäyttäjän vahingoksi.

101 §

Vastuutahot

Loppukäyttäjällä on aina oikeus esittää virheeseen sekä 100 §:ssä tarkoitettuun sähkönjakelun keskeytymiseen perustuvat vaatimuksensa jakeluverkonhaltijalle lukuun ottamatta

myyjän virheelliseen tai viivästyneeseen laskuun perustuvia vaatimuksia. Vaatimus on esitettävä kohtuullisessa ajassa siitä, kun loppukäyttäjä havaitsi virheen tai sähkönjakelun keskeytymisen taikka hänen olisi pitänyt se havaita ja hänellä oli vaatimuksen esittämiseksi tarvittavat tiedot jakeluverkonhaltijasta.

Jakeluverkonhaltija vastaa virheestä kuluttajalle, jollei jakeluverkonhaltija kohtuullisessa ajassa vaatimuksesta tiedon saatuaan ilmoita kuluttajalle virheestä vastuussa olevaa vähittäismyyjää, joka ottaa vastattavakseen virheestä aiheutuvan vahingonkorvauksen tai hinnanalennuksen.

Jakeluverkonhaltija ja vähittäismyyjä, joka toimittaa sähkön kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, vastaa 100 §:ssä tarkoitetusta sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeytymisestä loppukäyttäjälle. Jakeluverkonhaltija vastaa sähkönjakelun keskeytymisestä verkossaan tämän lisäksi myös loppukäyttäjälle, joka ostaa sähkön hänen jakeluverkkoonsa liittyneen kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, jollei jakeluverkonhaltija kohtuullisessa ajassa vaatimuksesta tiedon saatuaan ilmoita loppukäyttäjälle vähittäismyyjää, joka ottaa vastattavakseen sähkönjakelun keskeytymiseen perustuvan vakiokorvauksen.

102 §

Sähkönjakelun keskeyttäminen vähittäismyyjältä johtuvasta syystä

Jakeluverkonhaltija ei saa keskeyttää sähkönjakelua vähittäismyyjästä johtuvasta syystä, ennen kuin jakeluverkonhaltija on ilmoittanut loppukäyttäjälle sähkönjakelun keskeyttämisestä ja sen syystä. Jakeluverkonhaltijan on huolehdittava siitä, että kuluttajalle toimitetaan sähköä vähintään kolmen viikon ajan ilmoituksen lähettämisestä.

Jakeluverkonhaltija ei saa keskeyttää sähköntoimitusta toimitusvelvollisuuden piirissä olevalle loppukäyttäjälle, ennen kuin Energiamarkkinavirasto on 67 §:n nojalla määrännyt uuden vähittäismyyjän.

Loppukäyttäjän on korvattava jakeluverkonhaltijalle tässä pykälässä tarkoitetusta sähköntoimituksesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Jos loppukäyttäjä ja jakeluverkonhaltija eivät sovi korvauksesta, Energiamarkkinavirasto määrää korvauksen suuruuden.

103 §

Sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttäminen loppukäyttäjältä johtuvasta syystä

Sähkönjakelu tai sähköntoimitus voidaan keskeyttää, jos loppukäyttäjä on olennaisesti laiminlyönyt jakeluverkonhaltijalle tai vähittäismyyjälle tulevien maksujen suorittamisen tai on muutoin olennaisesti rikkonut sopimukseen perustuvia velvoitteitaan. Ennen sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttämistä loppukäyttäjälle on lähetettävä kirjallinen huomautus maksun laiminlyönnistä tai muusta sopimusrikkomuksesta sekä aikaisintaan kahden viikon kuluttua huomautuksen lähettämisestä erillinen katkaisuvaroitus. Kuluttajalle lähetävässä katkaisuvaroituksessa on mainittava, miten kuluttajan on meneteltävä, jotta hän voi vedota tässä pykälässä mainittuihin oikeuksiin sekä ohjattava kuluttajaa asian selvittämisessä ja maksuvaihtoehtojen löytämisessä. Sähkönjakelun tai sähköntoimituksen saa katkaista aikaisintaan viiden viikon kuluttua siitä, kun maksu on erääntynyt tai muusta sopimusrikkomuksesta on ensimmäisen kerran ilmoitettu loppukäyttäjälle eikä sopimusrikkomusta ole oikaistu ajoissa ennen varoitettua katkaisuaikajankohtaa.

Jos maksun laiminlyönti on johtunut loppukäyttäjän maksuvaikeuksista, joihin hän on joutunut vakavan sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi pääasiassa ilman omaa syytään, sähkönjakelun tai sähköntoimituksen saa keskeyttää aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua maksun eräpäivästä.

Sähkönjakelua tai sähköntoimitusta ei saa maksujen laiminlyönnin vuoksi keskeyttää vakautena asuntona käytettävästä rakennuksesta tai sen osasta, jonka lämmitys on riippuvainen sähköstä, lokakuun alun ja huhtikuun lopun välise-

nä aikana, ennen kuin on kulunut neljä kuukautta laiminlyödyn maksun eräpäivästä.

Sähkönjakelua tai sähköntoimitusta ei saa maksujen laiminlyönnin vuoksi keskeyttää kohteesta, jossa onnettomuuksien ehkäisemiseksi vaadittavat turvajärjestelyt ovat riippuvaisia sähköstä ja jossa sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttäminen aiheuttaa onnettomuusvaaran, ennen kuin on kulunut neljä kuukautta laiminlyödyn maksun eräpäivästä. Tämän momentin säännöksestä ei saa sopimuksin poiketa.

104 §

Liittymissopimuksen purkaminen

Jakeluverkonhaltijalla on oikeus purkaa liittymissopimus, jos liittyjä on olennaisesti rikkonut liittymissopimukseen perustuvia velvoitteitaan eikä sopimusrikkomusta ole oikaistu jakeluverkonhaltijan kirjallisesti ilmoittamassa kohtuullisessa määräajassa.

Jakeluverkonhaltijan on lähetettävä sopimuksen purusta sopijapuolelle kirjallinen ilmoitus, jossa on mainittava purkuperuste ja sopimuksen päättymisaika.

105 §

Jakeluverkonhaltijan oikeus purkaa sähköverkkosopimus ja vähittäismyyjän oikeus purkaa sähköntoimitus

Jakeluverkonhaltijalla on oikeus purkaa sähköverkkosopimus ja vähittäismyyjällä sähköntoimitus, jos:

1) loppukäyttäjä on olennaisesti rikkonut asianomaiseen sopimukseen perustuvia velvoitteitaan eikä sopimusrikkomusta ole oikaistu jakeluverkonhaltijan tai vähittäismyyjän kirjallisesti ilmoittamassa kohtuullisessa määräajassa; tai

2) sähkönjakelu tai sähköntoimitus sopimuksessa tarkoitettuun sähkönkäyttöpaikkaan on keskeytetty 103 §:n 1 momentissa säädetyllä perusteella ja keskeytys on jatkunut vähintään yhden kuukauden.

Sähköverkkosopimuksen ja sähköntoimitusopimuksen saa kuluttajan maksuviivästyksen perusteella purkaa vain 1 momentin 2 kohdassa mainitussa tapauksessa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sähköverkkosopimus ja sähköntoimitusopimus saadaan purkaa heti, jos loppukäyttäjä on syylistynyt sähkön anastamiseen, jakeluverkonhaltijan tai vähittäismyyjän vastuulla olevien laitteiden tahalliseen vahingoittamiseen tai näiden puolelta asetettujen sinettien murtamiseen.

Jakeluverkonhaltijan tai vastaavasti vähittäismyyjän on lähetettävä sopimuksen purusta sopijapuolelle kirjallinen ilmoitus, jossa on mainittava purkuperuste ja sopimuksen päättymisaika.

Tämän pykälän 1 momentin säännöksistä ei saa poiketa toimitusvelvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän vahingoksi.

VI OSA

VALVONTA JA SEURAAMUKSET

14 luku

Ohjaus ja valvonta

106 §

Valvontaviranomaiset ja niiden tehtävät

Ministeriön tehtävänä on lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä tämän lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (/).

Huoltovarmuuskeskus valvoo 28 §:ssä säädettyä verkonhaltijan varautumissuunnittelua.

Kuluttaja-asiamies valvoo 13 luvussa tarkoitettujen sopimusten ehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta.

15 luku

Seuraamukset

107 §

Vahingonkorvausvelvollisuutta koskevat säännökset

Joka 20 tai 21 §:n, 67 §:n 1 tai 3 momentin tai 103 §:n vastaisella menettelyllä aiheuttaa toiselle vahinkoa, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Edellä 19, 40, 50 ja 51 §:n vastaisella menettelyllä toiselle aiheutettuun vahinkoon ei sovelleta vahingonkorvauslakia (412/1974).

108 §

Luvaton sähköverkkotoiminnan harjoittaminen

Joka harjoittaa sähköverkkotoimintaa ilman 2 luvussa tarkoitettua lupaa taikka rakentaa sähköjohdon ilman 14 §:ssä tarkoitettua hankelupaa, on tuomittava *luvattomasta sähköverkkotoiminnan harjoittamisesta* sakkoon, jollei teosta muussa laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

109 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 76 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan.

VII OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

16 luku

Erinäiset säännökset

110 §

Maakaapeleita vaarantava työ ja maakaapeleiden sijainnin selvittäminen

Ennen maanrakennustyöhön, metsätyöhön, vesirakennustyöhön, verkonrakennustyöhön tai muuhun sähkökaapeleiden läheisyydessä tapahtuvaan työhön ryhtymistä työn suorittajan on työturvallisuuden varmistamiseksi ja vaurioiden välttämiseksi selvítettävä, sijaitseeko työalueella sähkökaapeleita.

Verkonhaltijan on annettava maksutta 1 momentissa tarkoitettua työtä koskevan suunnitelman laatijalle sekä työn suorittajalle tiedot kohteen läheisyydessä sijaitsevista sähkökaapeleista. Verkonhaltijan on saatettava tiedot sähkökaapeleidensa sijainnista tietojen käyttöön oikeutettujen saataville digitaalisessa muodossa sekä annettava työn suorittajalle vaaran välttämiseksi tarpeelliset tiedot ja ohjeet.

Sähkökaapeleiden sijaintia koskevia tietoja on käsiteltävä ja säilytettävä siten, että tiedot ovat vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavilla ja ettei tietoturva vaarannu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sähkökaapeleiden sijaintitietojen:

- 1) tallennusmuodosta ja -tarkkuudesta;
- 2) tallennusjärjestelmän toiminnallisista ominaisuuksista ja tietoturva vaatimuksista;
- 3) tallennusjärjestelmien yhteensopivuudesta.

111 §

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet jakeluverkon läheisyydessä sijaitsevassa metsässä

Jakeluverkonhaltija saa ilman omistajan tai haltijan lupaa kaataa ja poistaa jakeluverkon lä-

heisyydessä sijaitsevia puita ja muita kasveja, jos se on tarpeen sähkönjakelun keskeytyksen poistamiseksi tai keskeytysten ennaltaehkäisemiseksi. Toimenpiteillä ei saa aiheuttaa omistajalle kohtuutonta haittaa verrattuna siihen hyötyyn, joka niillä saavutetaan jakeluverkon varmuudelle. Toimenpiteet on rajattava siten, että ne kohdistuvat jakeluverkon varmuudelle ilmeisen riskin aiheuttaviin puuihin tai kasveihin. Jakeluverkonhaltijan tai toimenpiteiden toteuttajan palveluksessa olevalla on tässä tarkoituksessa oikeus liikkua yksityisellä alueella ja asettaa maastoon tarpeellisia merkkejä.

Jakeluverkonhaltijan on muissa kuin kiireellisissä tapauksissa varattava kiinteistön tai alueen omistajalle ja haltijalle tilaisuus suorittaa 1 momentissa mainitut toimenpiteet itse. Jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava ilman ennakkoilmoitusta suorittamastaan toimenpiteestä kiinteistön tai alueen omistajalle ja haltijalle.

112 §

Korvaukset ennaltaehkäisevän toimenpiteen aiheuttamasta haitasta ja vahingosta

Kiinteistön omistajalla ja haltijalla, kunnalla yleisen alueen omistajana ja haltijana sekä valtiolla yleisen tiealueen omistajana ja haltijana on oikeus saada täysi korvaus haitasta ja vahingosta, joka on aiheutunut 111 §:ssä tarkoitettusta toimenpiteestä.

Jos korvauksesta ei ole sovittu ennalta, on korvausvaatimus tehtävä jakeluverkonhaltijalle kolmen vuoden kuluessa haitan tai vahingon syntymisestä. Jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisessa järjestyksessä.

113 §

Kunnan oikeus harjoittaa sähköliiketoimintaa alueensa ulkopuolella

Kunta tai sen määräysvallassa oleva yhteisö voi harjoittaa sähköverkko toimintaa sekä säh-

köntuotantoa ja -toimitusta myös kunnan alueen ulkopuolella.

114 §

Muutoksenhaku

Energiamarkkinaviraston ja Huoltovarmuuskeskusten tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Energiamarkkinaviraston 31, 52 ja 65 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan kuitenkin muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

Ministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Energiamarkkinavirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta muutoksenhakutuomioistuimen päätökseen, jolla tämä on kumonnut sen antaman päätöksen tai muuttanut sitä.

115 §

Energiamarkkinaviraston päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Edellä 114 §:n 2 momentissa tarkoitettua Energiamarkkinaviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiamarkkinavirasto päätöksessään toisin määrää. Muutoksenhakutuomioistuimella on lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

116 §

Viranomaisten suoritteista perittävät maksut

Tämän lain mukaiset ministeriön ja Energiamarkkinaviraston suoritteet ovat maksullisia. Maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

17 luku

Voimaantulo

117 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2013.

Tällä lailla kumotaan sähkömarkkinalaki (386/1995), jäljempänä *kumottu laki*. Kumotun lain nojalla annetut asetukset ja Energiamarkkinaviraston määräykset jäävät voimaan.

118 §

Kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista ja sähköverkkolupia koskevat siirtymäsäännökset

Lain voimaan tullessa toimivan kantaverkonhaltijan on kuukauden kuluessa lain voimaantulosta pyydettävä 33 §:n mukaista kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista Energiamarkkinavirastolta.

Lain voimaan tullessa toimivan kantaverkonhaltijan on toimitettava sähköverkkolupahakemuksensa Energiamarkkinavirastolle kuukauden kuluessa siitä, kun Energiamarkkinaviraston päätös kantaverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamisesta on saanut lainvoiman. Energiamarkkinavirasto voi ennen sähköverkkolupahakemuksen ratkaisemista muuttaa määräajaksi järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan voimassa olevan sähköverkkoluvan ehtoja tämän lain säännösten edellyttämällä tavalla. Muun verkonhaltijan on toimitettava 2 luvussa tarkoitettu lupahakemuksensa Energiamarkkinavirastolle kolmen kuukauden kuluessa lain voi-

maantulosta. Verkonhaltijalle kumotun lain nojalla myönnetty sähköverkkolupa tai sen 4 §:n 2 momentin nojalla myönnetty vapautus sähköverkkoluvasta toimivat tämän lain mukaisena sähköverkkolupana siihen asti, kunnes Energiamarkkinavirasto on tehnyt lainvoimaisen päätöksen uudesta lupahakemuksesta.

Energiamarkkinaviraston ei jakeluverkonhaltijan lupahakemusta käsitellessään tarvitse kuulla jakeluverkonhaltijan naapureina olevia toisia jakeluverkonhaltijoita, jos lupahakemuksessa ei ole ehdotettu muutettavaksi jakeluverkonhaltijalle aiemmassa sähköverkkoluvassa määrättyä vastuualuetta.

119 §

Jakeluverkon toimintavarmuutta koskeva siirtymäsäännös

Jakeluverkonhaltijan on täytettävä 51 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetty vaatimukset vastuualueellaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2028. Vaatimusten on täyttyttävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019 vähintään 50 prosentilla jakeluverkon kaikista käyttäjistä vapaa-ajan asunnot pois lukien ja viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023 vähintään 75 prosentilla jakeluverkon kaikista käyttäjistä vapaa-ajan asunnot pois lukien.

Energiamarkkinavirasto voi jakeluverkonhaltijan hakemuksesta jatkaa vähintään 75 prosenttia jakeluverkon käyttäjistä koskevaa täytöntöönpanoaikaa painavista syistä enintään 31 päivään joulukuuta 2025 ja erittäin painavista syistä enintään 31 päivään joulukuuta 2028 sekä kaikkia jakeluverkon käyttäjiä koskevaa täytöntöönpanoaikaa painavista syistä enintään 31 päivään joulukuuta 2032 ja erittäin painavista syistä enintään 31 päivään joulukuuta 2036. Täytöntöönpanoajan jatkamisen edellytyksenä on, että jakeluverkonhaltija on osoittanut, että 51 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyjen vaatimusten täyttäminen edellyttää jakeluverkonhaltijalta lain voimaantuloajan tilanteen mukaan määritettynä jakeluverkonhaltijoiden keskiarvoa merkittävästi suuremman osuuden keski- ja pienjännitejohdoista muuttamista ilmajohdoista

maakaapeleiksi ja että jakeluverkonhaltija joutuu vaatimusten täyttämiseksi uusimaan ennenaikaisesti merkittävän määrän jakeluverkkoa. Hakemus täytäntöönpanoajan jatkamisesta on tehtävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2017.

120 §

Jakeluverkon kehittämissuunnitelmaa koskeva siirtymäsäännös

Jakeluverkonhaltijan on toimitettava ensimmäinen 52 §:ssä tarkoitettu jakeluverkon kehittämissuunnitelmansa Energiamarkkinavirastolle 30 päivään kesäkuuta 2014 mennessä. Energiamarkkinaviraston oikeus vaatia jakeluverkonhaltijaa muuttamaan tätä suunnitelmaa päättyy 30 päivänä kesäkuuta 2015.

121 §

Taseselvitysjaksoa koskeva siirtymäsäännös

Valtakunnallisessa taseselvityksessä ja taseselvityksessä sovelletaan tunnin pituista taseselvitysjaksoa siihen asti, kunnes siitä erikseen säädetään.

122 §

Sähkösopimuksia koskevat siirtymäsäännökset

Tätä lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin liittymis-, sähköverkko- ja sähkönmyyntisopimuksiin. Ennen lain voimaantuloa tehtyyn sopimukseen liittymismaksun palauttamisesta tai vakuuden luovuttamisesta sovelletaan kuitenkin ennen tämän lain voimaantuloa sovellettuja ehtoja.

Jos sähkönjakelu tai sähköntoimitus on ollut keskeytyneenä lain tullessa voimaan, katsotaan

100 §:n 2 momentin 5 ja 6 kohtaa sovellettaessa keskeytysajan alkaneen lain voimaan tullessa. Sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeytymisen vuoksi maksettavan vakiokorvauksen enimmäismäärä on 1 000 euroa, jos vakiokorvauksen perustana oleva keskeytys on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 2016 ja 1 500 euroa, jos vakiokorvauksen perustana oleva keskeytys on alkanut ennen 1 päivää tammikuuta 2018.

123 §

Maakaapeleiden sijainnin selvittämistä koskeva siirtymäsäännös

Ennen lain voimaantuloa rakennettuja maakaapeleiden sijaintia koskevat tiedot on saatettava digitaaliseen muotoon viimeistään 31 päivä joulukuuta 2014.

124 §

Siirtopalvelujen erillistä hinnoittelua koskeva siirtymäsäännös

Lain 55 §:n säännöstä siirtopalvelujen erillisestä hinnoittelusta sovelletaan jakeluverkonhaltijan maantieteellisesti toisistaan erillään sijaitseviin vastuualueen osiin, jotka on muodostettu 27.12.2004 jälkeen.

125 §

Varautumissuunnitelman laatimista koskeva siirtymäsäännös

Verkonhaltijan on toimitettava ensimmäinen 28 §:ssä tarkoitettu varautumissuunnitelmansa Huoltovarmuuskeskukselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014.

Laki

maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maakaasumarkkinalain (508/2000) 6 luvun 4 §, 7 luvun 1 a—1 d, 2, 2 a ja 3—7 § ja 9 luvun 4 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun 1 a—1 d, 2, 2 a ja 7 § ja 9 luvun 4 a § laissa 1293/2004 sekä 7 luvun 5 § osaksi laissa 1293/2004,

muutetaan 1 luvun 2 §:n 3 momentti ja 3 §, 2 luvun otsikko, 1 ja 2 §, 4 §:n 2 momentti, 4 a § ja 8 §:n 1 momentti, 3 luvun 2 §, 4 luvun otsikko, 2, 3, 6 ja 7 §, 6 luvun 3 ja 5 §, 7 luvun 1 §, 8 luvun 1 § sekä 9 luvun 2, 4 ja 5 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 2 §:n 3 momentti, 2 luvun 4 a §, 4 luvun 7 § sekä 9 luvun 4 ja 5 § laissa 1293/2004, 4 luvun 6 § laissa 445/2003 sekä 7 luvun 1 § osaksi laissa 1293/2004, sekä

lisätään 2 luvun 3 §:ään uusi 3 momentti, 2 lukuun uusi 3 a ja 10—14 §, lakiin uusi 2 a luku, 3 lukuun uusi 2 a, 2 b ja 3 a §, 4 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, 4 lukuun uusi 2 a § ja 4 luvun 5 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 5 lukuun uusi 7 §, 6 lukuun uusi 8 § ja 9 lukuun siitä lailla 1293/2004 kumotun 6 §:n tilalle uusi 6 § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Tätä lakia sovelletaan myös uusiutuvista energialähteistä peräisin olevaan kaasuun ja muuhun kaasuun, jos kaasua voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa. Kaasuun sovelletaan tällöin, mitä maakaasusta säädetään tässä laissa.

3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maakaasuverkolla* toisiinsa liitetyistä maakaasuputkista ja -putkistoista sekä kaikista niihin kuuluvista säiliöistä, laitteista ja laitteistoista, joiden sisältönä on maakaasu, muodostettua kokonaisuutta, joka on tarkoitettu maakaasun siirtoon tai jakeluun;

2) *maakaasun siirtoverkolla* maakaasuputkistoa, jossa maakaasua siirretään pääasiallisesti korkeapaineisena, maakaasun paikalliseen jakeluun pääasiallisesti käytettäviä korkeapaineputkistojen osia lukuun ottamatta;

3) *maakaasun jakeluverkolla* paikallista tai alueellista maakaasuputkistoa, jonka kautta maakaasua kuljetetaan vähennetyllä paineella, mukaan lukien maakaasun paikalliseen jakeluun pääasiallisesti käytettävät korkeapaineputkistojen osat;

4) *yhteenliitetyllä verkolla* useita toisiinsa yhdistettyjä verkkoja;

5) *erillisellä linjalla* yhteenliitettyä verkkoa täydentävää maakaasuputkea;

6) *maakaasun siirrolla* maakaasun kuljettamista siirto- tai jakeluverkossa maakaasukaupan osalpuolten välillä;

7) *jakelulla* maakaasun siirtämistä paikallisten tai alueellisten putkistojen kautta asiakkaille toimitettavaksi, mutta ei maakaasun toimitusta;

8) *maakaasuverkkotoiminnalla* liiketoimintaa, jossa toiminnanharjoittaja (*verkonhaltija*) vastiketta vastaan harjoittaa maakaasun siirto-toimintaa maakaasun siirto- tai jakeluverkossa sekä tuottaa ja tarjoaa muita tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä verkonhaltijan tehtäväksi säädettyjä maakaasun siirto- tai jakeluverkkoon perustuvia palveluja niitä tarvitseville;

9) *siirtoverkonhaltijalla* elinkeinonharjoittajaa, joka harjoittaa siirtotoimintaa ja on vastuussa siirtoverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvit-

taessa kehittämisestä toiminta-alueellaan, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset kaasun siirtovaatimukset pitkällä aikavälillä;

10) *jakeluverkonhaltijalla* elinkeinonharjoittajaa, joka harjoittaa jakelutoimintaa ja on vastuussa jakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja tarvittaessa kehittämisestä toiminta-alueellaan, sen mahdollisista yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset kaasun jakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä;

11) *maakaasumarkkinaviranomaisella* Energiamarkkinavirastoa;

12) *kuluttajalla* kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua kuluttajaa;

13) *uusiutuvista energialähteistä peräisin olevalla kaasulla* biomassasta termisesti valmistettavaa biokaasua, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua sekä mädättämällä syntyvää biokaasua;

14) *maakaasun toimituksella* maakaasun myyntiä asiakkaille, mukaan lukien jälleenmyynti;

15) *maakaasun toimittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa maakaasua;

16) *kolmannella maalla* muuta valtiota kuin Euroopan unionin jäsenvaltiota;

17) *määräysvallalla* oikeuksia, sopimuksia tai muita keinoja, jotka joko erikseen tai yhdessä asiaan liittyvät tosiasialliset ja oikeudelliset olosuhteet huomioon ottaen antavat mahdollisuuden käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa yrityksessä, erityisesti:

a) antamalla omistusoikeuden tai käyttöoikeuden yrityksen kaikkiin tai joihinkin varoihin;

b) oikeuksin tai sopimuksin, joiden perusteella saadaan ratkaiseva vaikutusvalta yrityksen toimielinten kokoonpanossa, äänestyksissä tai päätöksissä;

18) *maakaasualan yrityksellä* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa maakaasun, mukaan lukien nesteytetty maakaasu, tuotantoa, siirtoa, jakelua, toimitusta, ostoa tai varastointia ja joka on vastuussa harjoittamiinsa toimintoi-

hin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppukäyttäjiä;

19) *varastolla* maakaasualan yrityksen omistamaa tai hoitamaa laitosta, jota käytetään maakaasun varastointiin, mukaan lukien nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksissa varastointiin käytettävä osa mutta lukuun ottamatta tuotantoon käytettävää osaa ja laitteistoja, jotka ovat yksinomaan tehtäviään hoitavan siirtoverkonhaltijan käytettävissä;

20) *varastointilaitteiston haltijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka varastoi maakaasua ja on vastuussa varaston hoidosta;

21) *nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistolla* vastaanottoasemaa, jota käytetään maakaasun nesteyttämiseen tai nesteytetyn maakaasun tuontiin, purkamiseen ja kaasuttamiseen, mukaan lukien lisäpalvelut ja tilapäinen varastointi, joita tarvitaan kaasuttamiseen ja kaasun toimittamiseen sen jälkeen siirtoverkkoon, ei kuitenkaan varastointiin käytettävät maakaasun vastaanottoasemien osat;

22) *nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka nesteyttää maakaasua tai tuo, purkaa ja kaasuttaa nesteytettyä maakaasua ja on vastuussa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen toiminnasta;

23) *lisäpalveluilla* kaikkia siirtoverkkojen, jakeluverkkojen ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten käyttöön ja toimintaan tarvittavia palveluja ja varastoja kuormituksen tasapainotus, sekoitus ja inerttikaasujen lisääminen mukaan lukien, ei kuitenkaan laitoksia, jotka ovat yksinomaan tehtäviään hoitavan siirtoverkonhaltijan käytettävissä;

24) *putkilinjavarastoinnilla* kaasun painetta korottamalla tapahtuvaa maakaasun varastointia siirto- ja jakeluverkoissa, ei kuitenkaan varastointia laitteistoissa, jotka ovat tehtäviään hoitavan siirtoverkonhaltijan käytettävissä;

25) *uudella infrastruktuurilla* infrastruktuuria, joka ei ole valmistunut 4 päivään elokuuta 2003 mennessä;

26) *asiakkaalla* maakaasun tukkuasiakasta ja loppukäyttäjää sekä maakaasualan yritystä, joka ostaa maakaasua;

27) *tukkuasiakkaalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa maakaasua jälleenmyyntiä varten sen verkon sisällä tai ulkopuolella, johon hän kuuluu, ei kuitenkaan siirto- tai jakeluverkonhaltijaa;

28) *loppukäyttäjällä* asiakasta, joka ostaa maakaasua omaan käyttöönsä;

29) *verkon käyttäjällä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa maakaasua verkkoon tai jolle sitä toimitetaan verkosta;

30) *maakaasuntoimitussopimuksella* maakaasun toimittamisesta tehtyä sopimusta, lukuun ottamatta maakaasukaasujohdannaisia;

31) *maakaasujohdannaisella* rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY liitteessä I olevan C osan 5, 6 tai 7 kohdassa määriteltyä rahoitusvälinettä, jonka kohde-etuus on maakaasu.

2 luku

Verkonhaltijan sekä varastointilaitteiston ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan yleiset velvollisuudet ja palvelujen hinnoittelu

1 §

Verkonhaltijan tulee ylläpitää, käyttää ja kehittää maakaasuverkkoaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin asiakkaiden kohtuullisten tarpeiden mukaisesti ja turvata osaltaan maakaasun toimitukset asiakkaille. Siirtoverkonhaltijan tulee lisäksi rakentaa eurooppalaisen siirtojärjestelmän yhdentämiseksi riittävästi rajat ylittävää siirtokapasiteettia, jos rakentaminen on tarpeen taloudelliselta kannalta kohtuullisen ja teknisesti toteuttamiskelpoisen maakaasun kysynnän tyydyttämiseksi ja maakaasun toimitusvarmuuden huomioon ottamiseksi.

Verkonhaltijan on huolehdittava, että maakaasuputken rakentamista koskevasta suunnittelusta tiedotetaan kunnille. Verkonhaltijan on yh-

dessä kuntien kanssa muutoinkin huolehdittava riittävän yhteistoiminnan järjestämisestä siten, että kuntien maankäyttöä koskevat näkökohdat tulevat putkien ja laitteistojen sijoittamisessa huomioon otetuiksi.

2 §

Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät maakaasun käyttö- ja varastointikohteet, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitokset, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitokset ja erilliset linjat. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä ja niissä on otettava huomioon maakaasun siirtojärjestelmän ja verkon yhteentoimivuuden ja toimintavarmuuden sekä maakaasun siirtojärjestelmän tehokkuuden vaatimat ehdot.

Verkonhaltijan tulee julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkkonhaltija käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt.

Verkonhaltijan tulee antaa liittyjälle tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta.

3 §

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta uusiutuvista energialähteistä peräisin olevaan kaasuun.

3 a §

Verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun siirto- ja jakelupalveluja niitä tarvitseville verkkonsa siirtokyvyn rajoissa. Siirtovelvollisuuden edellytyksenä on, että kaasun mittausta on kaukoluentajärjestelmän piirissä.

4 §

Harkitessaan poikkeusluvan myöntämistä maakaasumarkkinaviranomaisen tulee ottaa

erityisesti huomioon seuraavat näkökohdat ja perusteet:

1) yleinen tavoite toteuttaa kilpailulliset maakaasumarkkinat, poikkeuksen myöntämisen vaikutukset maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä *maakaasumarkkinadirektiivi*, asianmukaiseen soveltamiseen maakaasumarkkinoiden moitteetoman toiminnan kannalta sekä markkinoiden kilpailutilanne;

2) maakaasualan yritysten ja asiakkaiden taloudellisten ja rahoituksellisten vaikeuksien vakavuus;

3) ota tai maksa -sopimuksen allekirjoitusajankohta ja ehdot mukaan lukien se, missä määrin sopimuksessa on otettu huomioon markkinoilla tapahtuvat muutokset sekä missä määrin hakijan voidaan kohtuudella olettaa voineen arvioida, että sopimuksen seurauksena saattaisi aiheutua vakavia vaikeuksia; verkonhaltijalla ei kuitenkaan katsota olevan vakavia vaikeuksia silloin, kun maakaasun myynti ei laske alle ota tai maksa -sopimuksen mukaisen vähimmäiskäyttömäärän, sopimusta voidaan mukauttaa tai verkonhaltija pystyy löytämään vaihtoehtoisia myyntikanavia;

4) toimenpiteet, joihin ongelman ratkaisemiseksi on ryhdytty;

5) verkon yhteenliittämisen aste muiden verkkojen kanssa ja näiden verkkojen yhteentoimivuus sekä tarpeet varmistaa maakaasun toimitusvarmuus ja täyttää julkisen palvelun velvoitteet.

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi sille tehdystä hakemuksesta vapauttaa merkittävää uutta infrastruktuuria koskevan investoinnin tekvän verkonhaltijan, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan tai varastointilaitteiston haltijan määrääjäksi 3 §:ssä säädetystä siirtovelvollisuudesta, 12 tai 14 §:ssä säädetystä käyttöoikeusmenettelystä sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (/) 10 §:ssä säädetystä ehtojen, hinnoittelussa noudatettavien menetelmien, edellytys-

ten ja tariffien vahvistamismenettelystä. Merkittävänä uutena infrastruktuurina tässä yhteydessä pidetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen yhdysputken, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen tai varaston rakentamista, niiden kapasiteetin huomattavaa kasvattamista koskevaa investointia sekä niiden muuttamista siten, että muutos mahdollistaa uusien maakaasuntoimituslähteiden kehittämisen. Vapautus voi koskea uuden infrastruktuurin tai olemassa olevan infrastruktuurin, jonka kapasiteettia on huomattavasti lisätty, koko kapasiteettia tai osaa siitä. Päätös on julkaistava.

Edellytyksenä vapautuksen myöntämiselle on, että:

1) investointi lisää kilpailua maakaasuntoimituksissa ja parantaa toimitusvarmuutta;

2) investointia ei siihen liittyvien riskien vuoksi tehtäisi ilman maakaasumarkkinaviranomaisen myöntämää vapautusta;

3) investoinnin tekävä vapautuksen hakija ei ole investoinnin kohteeseen liittyvän verkon haltija;

4) investoinnista aiheutuvat kustannukset peritään investoinnin käyttäjiltä;

5) vapautus ei haittaa maakaasumarkkinoiden kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa eikä sen verkon tehokasta toimintaa, johon investoinnin kohde on liitetty.

Päätökseen voidaan sisällyttää vapautuksen kestoa ja uuden infrastruktuurin syrjimätöntä käyttöoikeutta koskevia ehtoja. Ehtoista päätettäessä on erityisesti otettava huomioon rakennettava lisäkapasiteetti tai olemassa olevan kapasiteetin muutos, hankkeen aikataulu ja olosuhteet Suomessa.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on ennen vapautuksen myöntämistä päätettävä uuden infrastruktuurin kapasiteetin hallintaa ja jakamista koskevista säännöistä ja menettelyistä. Säännöissä on vaadittava, että kaikkia infrastruktuurin mahdollisia käyttäjiä pyydetään ilmoittamaan kiinnostuksensa kapasiteetin hankintaan ennen kuin uuden infrastruktuurin kapasiteetti, omaan käyttöön tarkoitettu kapasiteetti mukaan luettuna, jaetaan. Maakaasumarkkinaviranomaisen on vaadittava, että ylikuormituksen hallin-

taa koskeviin sääntöihin sisältyy velvollisuus tarjota käyttämätöntä kapasiteettia markkinoille ja että infrastruktuurin käyttäjillä on oikeus käydä hankkimallaan kapasiteetilla kauppaa jälki-markkinoilla. Maakaasumarkkinaviranomaisen on otettava huomioon kapasiteetinjakomenettelyn tulokset arvioidessaan vapautuksen perusteiden täyttymistä. Päätös on julkaistava.

8 §

Verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

10 §

Verkonhaltijan on hankittava toiminnassaan käyttämänsä energia avointen, syrjimättömien ja markkinaehtoisten menettelyjen mukaisesti.

11 §

Varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan on käytettävä, ylläpidettävä ja kehitettävä taloudellisten edellytysten mukaisesti turvallisia, luotettavia ja tehokkaita varastointilaitteistoja tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistoja avoimien markkinoiden turvaamiseksi ja ympäristö asianmukaisesti huomioon ottaen. Varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan on lisäksi varmistettava, että palvelua koskevien velvollisuuksien täyttämiseen on riittävästi resursseja ja että ne toteutetaan syrjimättömästi.

Varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan on toimitettava verkonhaltijoille ja muille varastointilaitteistojen tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistojen haltijoille riittävät tiedot sen varmistamiseksi, että maakaasun siirto ja varastointi voi tapah-

tua yhteenliitetyn verkon varman ja tehokkaan käytön kanssa yhteensopivalla tavalla.

12 §

Nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä laitteiston käyttöoikeuksia niitä tarvitseville laitteistonsa kapasiteetin rajoissa.

Käyttöoikeuksista perittävien maksujen ja niitä koskevien menettelyjen on mahdollistettava sellaisten tarvittavien investointien tekeminen, joilla varmistetaan nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston toimivuus.

13 §

Nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan tulee julkaista palvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Haltijan tulee ilmoittaa palvelujen myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet maakaasumarkkinaviranomaiselle siten kuin viranomainen tarkemmin määrää.

14 §

Varastointilaitteiston haltijan on neuvoteltava varaston sekä varastointiin liittyvien lisäpalvelujen käyttöoikeudesta ja verkonhaltijan putkilinjavarastoinnin sekä siihen liittyvien lisäpalvelujen käyttöoikeudesta yhteenliitetyn verkon alueella tai sen ulkopuolella olevien maakaasualan yritysten ja asiakkaiden kanssa edellyttäen, että käyttöoikeus on teknisesti ja taloudellisesti tarpeellista tehokkaan verkkoon pääsyn tarjoamiseksi sekä muiden lisäpalvelujen käyttöoikeuden järjestämiseksi. Varastointilaitteiston haltijan ja verkonhaltijan on julkaistava tiedot siitä, mitä varastoja tai varastojen osia ja mahdollisuuksia putkilinjavarastointiin on käytettävissä sekä ilmoitettava niistä maakaasumarkkinaviranomaiselle.

Osapuolten on neuvoteltava varastojen, putkilinjavarastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöoikeudesta vilpittömässä mielessä. Sopimuksen mukaisten ehtojen ja edellytysten, mukaan lukien tariffit ja menetelmät, on oltava kohtuullisia ja niitä on sovellettava syrjimättömällä tavalla.

Varastointilaitteiston haltijan ja verkonhaltijan on julkaistava varastoja, putkilinjavaroitointia ja niihin liittyvien lisäpalvelujen käyttöä koskevat tärkeimmät kaupalliset toimitusehdot vuosittain. Ennen toimitusehtojen julkaisemista on kuultava verkon käyttäjiä ja asiakkaita. Toimitusehdot on ilmoitettava maakaasumarkkinaviranomaiselle. Maakaasumarkkinaviranomainen voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä toimitusehtoja on julkaistava.

2 a luku

Siirtoverkonhaltijan riippumattomuus ja sen varmentaminen

1 §

Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava maakaasumarkkinaviranomaiselle tilanteesta, joka johtaisi siihen, että kolmannelle maasta oleva henkilö tai kolmansista maista olevat henkilöt hankkivat määräysvallan maakaasun siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on ilmoitettava viipymättä työ- ja elinkeinoministeriölle, jos:

1) maakaasun siirtoverkon omistaja tai siirtoverkonhaltija, joka on kolmannelle maasta olevan henkilön tai kolmansista maista olevien henkilöiden määräysvallassa, on tehnyt maakaasumarkkinaviranomaiselle 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen;

2) maakaasumarkkinaviranomainen on muutoin saanut tietoonsa tilanteen, joka johtaisi siihen, että kolmannelle maasta oleva henkilö tai kolmansista maista olevat henkilöt hankkivat määräysvallan maakaasun siirtoverkkoon tai siirtoverkonhaltijaan.

2 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen on varmentettava siirtoverkonhaltijan riippumattomuus 1 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on annettava siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevassa asiassa:

1) välipäätös siitä, että kyseessä on 1 §:ssä tarkoitettu tilanne; tai

2) päätös siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevan asian käsittelyn lopettamisesta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu välipäätös tai päätös on tehtävä neljän kuukauden kuluessa siirtoverkonhaltijan tekemän ilmoituksen saapumisesta. Välipäätökseen ei saa hakea erikseen muutosta. Maakaasumarkkinaviranomaisen on ilmoitettava viipymättä välipäätöksestään työ- ja elinkeinoministeriölle sekä pyydettyä siltä 3 §:ssä tarkoitettu lausunto. Maakaasumarkkinaviranomaisen on toimitettava ilmoituksen mukana asian käsittelyn kannalta merkitykselliset tiedot.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on tehtävä kahden kuukauden kuluessa työ- ja elinkeinoministeriön lausunnon vastaanottamisesta lopullinen päätöksensä siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamisesta.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on jätettävä siirtoverkonhaltijan riippumattomuus varmentamatta, jos työ- ja elinkeinoministeriö on antanut maakaasumarkkinaviranomaiselle 3 §:n mukaisesti lausunnon, jonka mukaan sille ei ole osoitettu, että varmennuksen myöntäminen ei vaaranna energian toimitusvarmuutta Suomessa tai muualla Euroopan unionissa.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on liitettävä 3 §:ssä tarkoitettua lausuntoa lopulliseen päätökseensä.

3 §

Työ- ja elinkeinoministeriön on annettava maakaasumarkkinaviranomaiselle lausunto siitä, vaarantaako 1 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa varmennettu siirtoverkonhaltijan riippumattomuus energian toimitusvarmuutta Suomessa tai muualla Euroopan unionissa. Lausunto on toimitettava maakaasumarkkinaviranomaiselle kahden kuukauden kuluessa maakaasumarkkinaviranomaisen lausuntopyynnön vastaanotta-

misesta. Ministeriön on asiaa harkitessaan otettava huomioon:

1) ne Euroopan unionin oikeudet ja velvollisuudet asianomaista kolmatta maata kohtaan, jotka johtuvat kansainvälisestä oikeudesta, myös sellaisesta yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tehdystä sopimuksesta, jossa Euroopan unioni on sopimuspuolena ja joka koskee energian toimitusvarmuutta;

2) ne Suomen oikeudet ja velvollisuudet asianomaista kolmatta maata kohtaan, jotka johtuvat Suomen ja kyseisen kolmannen maan välisistä sopimuksista, edellyttäen että ne ovat Euroopan unionin oikeuden mukaisia;

3) muut tapaukseen ja asianomaiseen kolmanteen maahan liittyvät erityiset tosiseikat ja olosuhteet.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi pyytää lausuntoansa varten Euroopan komissiolta lausunnon siitä, vaarantaako varmennuksen myöntäminen energian toimitusvarmuuden Euroopan unionissa. Ministeriö voi poiketa Euroopan komission lausunnosta, jos varmennuksen myöntäminen vaarantaa energian toimitusvarmuuden Suomessa tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa.

Ministeriön lausuntoon ei saa erikseen hakea muutosta.

4 §

Siirtoverkonhaltija tai osapuolet eivät saa ryhtyä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun liiketoimeen tai toimenpiteeseen, ellei tässä laissa toisin säädetä tai asian käsittelyssä toisin määrätä, ennen kuin siirtoverkonhaltijan riippumattomuus on varmennettu liiketoimen tai toimenpiteen osalta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä osakeyhtiölain (624/2006) 18 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisen lunastusvelvollisuuden tai -oikeuden käyttämistä eikä luvan myöntämistä mainitun lain 16 luvussa tarkoitettuun sulautumiseen. Sulautumista ei kuitenkaan saa rekisteröidä, ennen kuin siirtoverkonhaltijan riippumattomuus on varmennettu sulautumisen osalta.

5 §

Markkinaoikeus voi maakaasumarkkinaviranomaisen esityksestä määrätä liiketoimen tai toimenpiteen purettavaksi, jos siirtoverkonhaltijan riippumattomuus on jätetty varmentamatta liiketoimen tai toimenpiteen osalta. Maakaasumarkkinaviranomaisen on ennen esityksen tekemistä neuvoteltava osapuolten kanssa liiketoimen tai toimenpiteen vapaaehtoisesta purkamisesta. Jos liiketoimen tai toimenpiteen vapaaehtoisesta purkamisesta sovitaan, maakaasumarkkinaviranomainen määrää noudatettavat ehdot.

6 §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi aiemman päätöksen estämättä tehdä uuden päätöksen siirtoverkonhaltijan riippumattomuuden varmentamista koskevassa asiassa, jos siirtoverkonhaltija tai osapuolet ovat antaneet virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja, joilla on ollut olennainen vaikutus asian ratkaisuun, tai jos liiketoimi tai toimenpide on pantu täytäntöön 4 §:n vastaisesti. Uusi päätös voidaan antaa vain painavasta syystä, jos aiemman päätöksen lainvoimaiseksi tulosta taikka liiketoimen tai toimenpiteen täytäntöönpanosta on kulunut enemmän kuin viisi vuotta.

3 luku

Järjestelmävelvoitteet ja maakaasukauppojen selvitys

2 §

Verkonhaltijan on järjestettävä maakaasuverkossaan taseselvityksen ja laskutuksen perustana oleva maakaasuntoimitusten mittausta sekä mittaustietojen rekisteröinti ja ilmoittaminen maakaasumarkkinoiden osapuolille. Laskutuksessa tarvittavat mittaustiedot on ilmoitettava maakaasun toimittajalle käyttöpaikka- tai mittauskohtaisesti.

Verkonhaltija voi tarjota mittaupalvelua joko omana työnä tai hankkia palvelun. Palvelu voidaan hankkia tällöin myös maakaasukaupan muulta osapuolelta.

Tarkempia säännöksiä maakaasuntoimitusten mittauksesta maakaasuverkoissa annetaan valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea:

1) käyttöpaikan, varaston, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen ja uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitoksen varustamista mittauslaitteistolla;

2) mittauslaitteistolle ja -järjestelmälle asetettavia vaatimuksia;

3) mittauslaitteiston lukemista;

4) mittautiedon hyödyntämistä;

5) mittauspalveluissa käytettävää aikajaotusta.

2 a §

Maakaasun käyttäjällä on oikeus saada tai antaa muulle taholle oikeus saada ilman erillistä korvausta maakaasun kulutustaan koskeva mittautieto, jonka verkonhaltija on kerännyt maakaasun käyttöpaikan mittauslaitteistosta. Tieto luovutetaan maakaasun käyttöpaikka- tai mittauskohtaisesti sellaisessa muodossa, joka vastaa toimialan ja verkonhaltijan yleisesti noudattamaa menettelytapaa. Maakaasumarkkinaviranomainen voi antaa tarkempia määräyksiä tietojen muodosta ja tietojen luovuttamisesta noudattavasta menettelystä.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta kohteissa, jossa maakaasun käyttöä ei mitata.

2 b §

Verkonhaltija on velvollinen huolehtimaan maakaasukauppojen selvityksestä. Maakaasukauppojen selvityksen tulee perustua maakaasun mittaukseen kaukoluennalla sekä toimituksia koskeviin ilmoituksiin. Tarkemmat säännökset maakaasukauppojen selvityksessä käytettävistä menetelmistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 a §

Maakaasumarkkinoiden osapuolen ja verkonhaltijan on huolehdittava vastuulleen kuuluvien maakaasukaupan, tasevastuun täyttämisen sekä maakaasukauppojen selvityksen edellyttämien ilmoitusten tekemisestä. Kukin ilmoitus on teh-

tävä sille asetetussa määräajassa sekä sille säädettyä ilmoitusmenettelyä noudattaen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ilmoitusmenettelystä.

4 luku

Maakaasun toimittaminen ja maakaasun käyttäjän asema

1 §

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta erillisenä tuotteena toimitettavaan, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevaan kaasuun.

2 §

Maakaasun toimittajalla on oltava julkiset maakaasun myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia eikä maakaasukaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

Maakaasun toimittajan tulee toimittaa 1 momentissa tarkoitetut myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet maakaasumarkkinaviranomaiselle ennen niiden käyttöönottoa. Maakaasumarkkinaviranomainen voi antaa tarkemmat määräykset, mitä myyntiehtoihin ja -hintoihin sekä niiden määräytymisperusteisiin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa.

Maakaasun toimittajan tulee julkaista maakaasun keskimääräistä hintatasoa kuvaavia tietoja maakaasumarkkinaviranomaisen määrämällä tavalla.

2 a §

Maakaasun toimittajan on säilytettävä merkitykselliset tiedot kaikista maakaasuntoimitus-

sopimuksiin liittyvistä liiketoimistaan ja suunta-
viivoja koskevassa komission asetuksessa tai
päätöksessä säädetyt tiedot maakaasujohdannai-
siin liittyvistä liiketoimistaan maakaasun jäl-
leenmyyjien ja siirtoverkonhaltijoiden sekä va-
rastointilaitteistojen ja nesteytetyn maakaasun
käsittelylaitteistojen haltijoiden kanssa vähin-
tään viiden vuoden ajan sen tilikauden päättymisestä, jonka kuluessa liiketoimi on suoritettu.
Säilytettäviä tietoja ovat ainakin:

- 1) liiketoimen kesto;
- 2) toimitukseen ja selvitykseen liittyvät menettelytavat;
- 3) toimituksen määrä;
- 4) toteutusaika;
- 5) hinta;
- 6) sopijapuolen yksilöivät tiedot;
- 7) tiedot selvittämättä jääneistä sopimuksista.

3 §

Maakaasun toimittajan on esitettävä laskussa asiakkaalle erittely siitä, miten maakaasun hinta muodostuu sekä tieto sopimuksen voimassaoloajasta. Maakaasun toimittajan on kuluttajille lähetettävissä laskuissa annettava tiedot asiakasvalitusten tekemistä varten sekä kuluttajille suunnatussa laskutuksessaan tietoja kuluttajien käytettävissä olevista riitojenratkaisumenetelyistä. Maakaasumarkkinaviranomainen voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä tietoja laskuun tulee sisällyttää sekä siitä tavasta, jolla tiedot tulee laskussa esittää.

Maakaasun toimittajan on toimitettava loppulasku kuluttajalle kuuden viikon kuluessa siitä, kun maakaasun toimitus kuluttajalle on päättynyt.

Maakaasun toimittajan on tarjottava kuluttajille erilaisia maksutapoja laskujen maksamiseen. Tarjotuissa vaihtoehtoissa ei saa olla perusteettomia tai eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehtoissa voidaan huomioida eri maksutapojen tarjoamisesta jakeluverkonhaltijalle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot. Jos maakaasun toimittaja tarjoaa kuluttajille ennakkomaksujärjestelmää, järjestelmän on heijastettava riittävästi kuluttajan arvioitua vuotuista maakaasunkulutusta.

Maakaasun toimittajan laskutuksesta säädetään lisäksi energiamarkkinoilla toimivien yritysten energiatehokkuuspalveluista annetussa laissa (1211/2009).

5 §

Jos maksun laiminlyönti on johtunut kuluttajan maksuvaikeuksista, joihin hän on joutunut vakavan sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi pääasiassa ilman omaa syytään, maakaasunjakelun tai maakaasuntoimituksen saa keskeyttää aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua maksun eräpäivästä.

6 §

Kuluttajansuojaan maakaasumarkkinoilla sovelletaan, mitä sähkömarkkinalain (/) 95—99 §:ssä sekä 101 §:ssä säädetään vakiokorvauksesta liittymän kytkemisen viivästyessä, vahingonkorvauksesta viivästyksen vuoksi, virheestä, hinnanalennuksesta virheen vuoksi, vahingonkorvauksesta virheen vuoksi sekä vastuutahoista.

7 §

Maakaasun ja maakaasun siirtopalvelun tarjontaa kuluttajalle koskevassa sopimuksessa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) palvelun tarjoajan nimi ja osoite;
- 2) tarjotut palvelut, tarjottujen palvelujen laatu sekä perusliittymän toimitusaika;
- 3) tarjotut ylläpitopalvelut;
- 4) menetelmät, joiden avulla kuluttaja voi saada ajantasaisia tietoja kaikista sovellettavista tariffeista ja ylläpitomaksuista;
- 5) sopimuksen kesto sekä sopimuksen uudistamiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot, määräaikaisen sopimuksen mahdollinen irtisanomisoikeus sekä se, voidaanko määräaikainen sopimus irtisanoa kuluitta;
- 6) tieto kuluttajan oikeudesta vahingonkorvaukseen ja muuhun hyvitykseen, jos suorituksen tai palvelun laatu ei vastaa sovittua;

7) tiedot käytettävissä olevista valitusmenettelyistä ja riitojenratkaisumenettelyistä sekä niiden vireillepanosta;

8) tiedot kuluttajalle kuuluvista oikeuksista, jotka esitetään laskuissa tai maakaasualan yritysten verkkosivuilla.

Sopimusehtojen on oltava oikeudenmukaisia ja ne on annettava kuluttajalle tiedoksi ennen sopimuksen tekemistä tai vahvistamista. Ehdot on annettava ennen sopimuksen tekemistä tai vahvistamista myös silloin, kun sopimus tehdään kolmannen välityksellä.

Palveluntarjoajan on ilmoitettava kuluttajalle sopimusehtojen muutoksesta avoimella ja helposti ymmärrettävällä tavalla viimeistään 30 päivää ennen muutoksen voimaantuloa. Jos palveluntarjoaja muuttaa sopimusehtoja eikä kuluttaja niitä hyväksy, kuluttajalla on oikeus irtisanoa sopimus. Myös tästä oikeudesta on mainittava kuluttajan kanssa tehtävässä sopimuksessa.

5 luku

Toimintojen eriyttäminen

7 §

Maakaasualan yritykseen tai maakaasualan yritysten ryhmään, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää määräysvaltaa joko suoraan tai välillisesti ja jossa yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa maakaasun siirtoa, jakelua, nesteyttämistä tai varastointia ja maakaasun tuotantoa tai toimittamista, kuuluvan varastointilaitteiston haltijan on oltava riippumaton siirtoverkkoon, jakeluun tai varastoihin liittymättömästä toiminnasta oikeudellisen muotonsa, organisaationsa ja päätöksentekonsa osalta.

Varastointilaitteiston haltijan hallinnosta vastaavat henkilöt eivät saa osallistua sellaisen integroituneen maakaasualan yrityksen hallintoon, joka vastaa suoraan tai välillisesti maakaasun tuotantoon tai toimituksiin liittyvästä päivittäisestä toiminnasta. Heidän ammatilliset etunsa on otettava huomioon siten, että he voivat toimia riippumattomasti.

Varastointilaitteiston haltijalla on oltava 1 momentissa tarkoitettusta integroituneesta maakaasualan yrityksestä riippumaton oikeus päättää varastojen käyttöön, ylläpitoon tai kehittämiseen tarvittavista voimavaroista. Emoyhtiöllä on kuitenkin edellä mainitun estämättä oikeus valvoa tytäryhtiöstä saatavaa pääoman tuottoa, erityisesti hyväksymällä varastointilaitteiston haltijan vuosittainen rahoitussuunnitelma tai vastaava väline ja asettamalla yleiset rajat tytäryhtiönsä velkaantumisasteelle. Emoyhtiöllä ei ole kuitenkaan oikeutta antaa varastointilaitteiston haltijalle ohjeita, jotka koskevat päivittäisiä toimintoja taikka varastojen rakentamiseen tai niiden laadun parantamiseen liittyviä yksittäisiä päätöksiä, jotka eivät ylitä rahoitussuunnitelman tai vastaavan välineen ehtoja.

Varastointilaitteiston haltijan on laadittava 1—3 momentin noudattamista koskeva ohjelma, jossa esitetään tarpeelliset toimenpiteet syrjimättömän kohtelun varmistamiseksi sekä ohjelman noudattamiseksi. Ohjelmassa on esitettävä myös työntekijöiden erityiset velvoitteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Ohjelman noudattamisen seurannasta vastaavan henkilön on laadittava ja esitettävä maakaasumarkkinaviranomaiselle vuosittain kertomus toteutetuista toimenpiteistä. Varastointilaitteiston haltijan on julkaistava kertomus.

6 luku

Luvat ja ilmoitukset

3 §

Hakijan, joka hakee siirtoverkonhaltijan maakaasuverkkolupaa, on 2 §:ssä säädettyjen vaatimusten lisäksi täytettävä seuraavat vaatimukset:

1) hakija omistaa Suomessa sijaitsevan maakaasun siirtoverkon;

2) hakija on esittänyt selvityksen, että se täyttää 5 luvussa säädetty vaatimukset toimintojen eriyttämisestä; ja

3) hakija on esittänyt selvityksen, että se täyttää 2 a luvussa säädetty vaatimukset siirtoverkonhaltijan riippumattomuudesta ja riippumat-

tomuus on varmennettu mainitussa luvussa säädetyn menettelyn mukaisesti.

Järjestelmävastuuseen määrättävän siirtoverkonhaltijan maakaasuverkkoluvussa voidaan asettaa ehtoja, jotka liittyvät:

- 1) järjestelmävastaavan tehtäviin ja niiden hoitamiseen;
- 2) järjestelmävastaavan velvollisuuksiin ja niiden täyttämiseen;
- 3) järjestelmävastaavan oikeuksiin ja niiden käyttämiseen.

5 §

Maan rajan ylittävän siirtoputken rakentamiseen on haettava kirjallisesti hankelupaa työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että maan rajan ylittävän siirtoputken rakentaminen on maakaasumarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Lupaa myönnettäessä on otettava huomioon hankkeen merkitys maakaasun sisämarkkinoille.

Luvassa ei määritellä siirtoputken reittiä. Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja. Hankelupaa ei voida siirtää toiselle.

8 §

Varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston omistavan maakaasualan yrityksen on ilmoitettava maakaasumarkkinaviranomaiselle kunkin laitteiston haltija vähintään kuusi kuukautta ennen toiminnan aloittamista. Maakaasumarkkinaviranomaisen on nimettävä ilmoitettu toiminnanharjoittaja varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijaksi, jos se harjoittaa ilmoitettua toimintaa. Nimitys on voimassa määräajan, kuitenkin enintään kymmenen vuoden ajan.

7 luku

Ohjaus ja valvonta

1 §

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä on lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

Maakaasumarkkinaviranomaisen tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä tämän lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (/).

Kuluttaja-asiamies valvoo 4 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettujen sopimusehtojen lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta.

8 luku

Vahingonkorvaus ja rangaistukset

1 §

Joka 2 luvun 2, 3 tai 3 a §:n, 3 luvun 2, 2 b tai 3 §:n, 4 luvun 1 tai 5 §:n vastaisella menettelyllä aiheuttaa toiselle vahinkoa, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Vahingonkorvauksesta säädetään lisäksi vahingonkorvauslaissa (412/1974).

9 luku

Erinäiset säännökset

2 §

Verkonhaltijan sekä varastointilaitteiston ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijan tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan saamiensa ja laatimiensa asiakirjojen sekä niihin sisältyvien tietojen salassapitovelvollisuuteen samoin kuin näitä tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja koskevaan vaitiolovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sekä salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 22 ja 23 §:ää sekä 24 §:n 1 momentin 1 kohtaa myös

silloin, kun kysymys ei ole asiakirjasta, johon mainittua lakia sen 4 §:n mukaan sovelletaan.

4 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Maakaasumarkkinaviranomaisen 2 luvun 4 ja 4 a §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettussa laissa (100/2013).

Työ- ja elinkeinoministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Maakaasumarkkinaviranomaisella on oikeus hakea valittamalla muutosta muutoksenhakutuomioistuimen päätökseen, jolla tämä on kumonnut sen antaman päätöksen tai muuttanut sitä.

5 §

Jos hakijalle myönnetään 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa, maakaasumarkkinaviranomaisen on noudatettava maakaasumarkkinadirektiivin 48 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä.

Kun maakaasumarkkinaviranomainen on vastaanottanut 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettua vapautusta koskevan hakemuksen tai antanut päätöksen tällaiseen hakemukseen, on maakaasumark-

kinaviranomaisen noudatettava maakaasumarkkinadirektiivin 36 artiklan 4, 8 ja 9 kohdassa säädettyä menettelyä.

6 §

Tämän lain mukaiset työ- ja elinkeinoministeriön sekä maakaasumarkkinaviranomaisen suoritteet ovat maksullisia. Maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2013.

2. Tällä lailla kumotaan maakaasumarkkinalain 9 luvun 4 §:n muuttamisesta annettu laki (125/2013).

3. Lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla annetut asetukset ja maakaasumarkkinaviranomaisen määräykset jäävät voimaan.

4. Lain voimaan tullessa toimivan siirtoverkonhaltijan on toimitettava maakaasuverkkolupahakemuksensa maakaasumarkkinaviranomaiselle kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Lain 6 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan vaatimusta ei sovelleta tilanteeseen, josta ei ole tullut tehdä lain 2 a luvun 1 §:n 1 momentin mukaista ilmoitusta. Maakaasumarkkinaviranomainen voi ennen maakaasuverkkolupahakemuksen ratkaisemista muuttaa määräajaksi järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan voimassa olevan maakaasuverkkoluvan ehtoja tämän lain säännösten edellyttämällä tavalla.

5. Lain 4 luvun 6 §:n säännöstä sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin maakaasuosopimuksiin.

Laki

sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja seurannan tavoitteena on sähkön ja maakaasun hyvän toimitusvarmuuden, kilpailukykyisen hinnan ja kohtuullisten palveluperiaatteiden turvaamiseksi energian käyttäjille edistää tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia kansallisia ja alueellisia sähkö- ja maakaasumarkkinoita sekä Euroopan unionin sähkön ja maakaasun sisämarkkinoita.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan niiden valvonta- ja seurantatehtävien hoitamiseen, jotka säädetään Energiamarkkinaviraston tehtäviksi:

1) sähkömarkkinalaissa (/) sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä ja viranomaisten määräyksissä;

2) maakaasumarkkinalaissa (508/2000) sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä ja viranomaisten määräyksissä;

3) energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 713/2009, jäljempänä *yhteistyövirastoasetus*, sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

4) verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 714/2009, jäljempänä *sähkökauppa-*

asetus, sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

5) sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY, jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

6) maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä ja asetuksen (EY) N:o 1775/2005 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 715/2009, jäljempänä *maakaasuverkkoasetus*, sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä, siltä osin kuin niitä sovelletaan Suomessa;

7) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä *maakaasumarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *varmuudella* sähkön toimitus- ja hankintavarmuutta, maakaasun toimitusvarmuutta sekä teknistä turvallisuutta;

2) *uusiutuvilla energialähteillä* tuuli-, aurinko-, maalämpö-, aalto- ja vuorovesienergiaa, vesivoimaa, biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua sekä biokaasua;

3) *hajautetulla tuotannolla* jakeluverkkoon kytkettyjä voimalaitoksia;

4) *muulla kuin kotitalousasiakkaalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa sähköä tai maakaasua muuhun kuin kotitaloutensa käyttöön, sähkön tukkuasiakasta sekä sähköntuottajaa;

5) *vertikaalisesti integroituneella yrityksellä* sähkö- tai maakaasualan yritystä taikka sähkö- tai maakaasualan yritysten ryhmää, jossa samalla henkilöllä tai samoilla henkilöillä on oikeus käyttää, joko suoraan tai välillisesti, määräysvaltaa ja jossa yritys tai yritysten ryhmä harjoittaa ainakin joko sähkön siirtoa tai jakelua ja ainakin joko sähkön tuotantoa tai toimittamista taikka ainakin joko maakaasun siirtoa, jakelua, nesteyttämistä tai varastointia ja ainakin joko maakaasun tuotantoa tai toimittamista.

Sähkömarkkinalain 3 §:ssä ja maakaasumarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä säädetyt määritelmät ovat voimassa myös tätä lakia sovellettaessa.

2 luku

Energiamarkkinaviraston tehtävät

4 §

Energiamarkkinaviraston toiminnan yleistavoitteet

Energiamarkkinaviraston tavoitteena on sen suorittaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä:

1) edistää tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia kansallisia sähkö- ja maakaasumarkkinoita sähkömarkkinalaisissa ja maakaasumarkkinalaissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti;

2) edistää läheisessä yhteistyössä energiaalan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten ja Euroopan komission kanssa kilpailulle avoimia, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia sähkön ja maakaasun sisämarkkinoita Euroopan talousalueella sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden tehokasta avaamista kaikille talousalueen asiakkaille sekä sähkön ja maakaasun toimittajille;

3) edistää asianmukaisten edellytysten varmistamista sähkö- ja maakaasuverkkojen tehok-

kaalle ja luotettavalle käytölle pitkän aikavälin tavoitteet huomioon ottaen;

4) edistää kilpailulle avointen ja moitteettomasti toimivien alueellisten sähkö- ja maakaasumarkkinoiden kehittämistä Euroopan talousalueella 2 ja 3 kohdissa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi;

5) edistää ETA-valtioiden välisen sähkön ja maakaasun kaupan rajoitusten poistamista; tähän sisältyy myös sellaisen tarkoituksenmukaisen rajat ylittävän siirtokapasiteetin kehittyminen, jolla voidaan vastata kysyntään ja lisätä kansallisten markkinoiden yhdentymistä;

6) edistää asiakkaiden tarpeisiin suuntautuneiden varmojen, luotettavien, tehokkaiden ja syrjimättömästi toimivien sähkö- ja maakaasuverkkojen kehitystä kustannustehokkailla tavoilla sekä edistää sähkö- ja maakaasuverkkojen riittävää siirtokykä ja energiatehokkuutta sekä uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön ja kaasun tuotannon sekä hajautetun tuotannon liittämistä sähkö- ja maakaasuverkkoihin;

7) helpottaa uuden tuotantokapasiteetin verkoon pääsyä; tähän sisältyvät myös toimenpiteet uusien markkinoille tulijoiden sekä uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön ja kaasun markkinoillepääsyn mahdollisten esteiden poistamiseksi;

8) pyrkii varmistamaan, että sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijoille ja käyttäjille tarjotaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä asianmukaisia kannustimia lisätä verkon suorituskäkyä ja edistää markkinoiden yhdentymistä;

9) pyrkii varmistamaan, että asiakkaat hyötyvät kansallisten sähkö- ja maakaasumarkkinoiden tehokkaasta toiminnasta sekä edistää tehokkaan kilpailun ja kuluttajansuojan varmistamista;

10) edistää sähkö- ja maakaasualan palvelujen korkean tason saavuttamista, osaltaan vaikuttaa heikossa asemassa olevien asiakkaiden suojeluun sekä edistää toimittajan vaihtamisen edellyttämien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensovivuutta.

Energiamarkkinaviraston on 1 momentin mukaisia tavoitteita toteuttaessaan otettava huo-

mioon maakaasumarkkina- ja maakaasu-
verkoasetuksessa säädetty poikkeukset.

5 §

Energiamarkkinaviraston yleinen valvontatehtävä

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

6 §

Energiamarkkinaviraston tehtävät kansallisena sääntelyviranomaisena

Euroopan unionin sähkö- ja maakaasualaa koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuna kansallisena sääntelyviranomaisena toimiessaan Energiamarkkinaviraston tehtävänä on erityisesti:

1) vahvistaa tässä laissa säädetyn menettelyn mukaisesti sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijoille siirron ja jakelun hinnoittelua koskevat menetelmät;

2) varmistaa, että sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijat sekä muut sähkö- ja maakaasualan yritykset noudattavat kansallisesta ja unionin lainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan ja päättää toimivaltansa mukaisesti tarvittavista ja oikeasuhteisista toimenpiteistä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden kilpailun edistämiseksi ja markkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi;

3) tehdä rajat ylittävissä asioissa yhteistyötä muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten ja energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston kanssa;

4) panna täytäntöön toimialansa kuuluvat, oikeudellisesti sitovat energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston ja komission päätökset;

5) varmistaa, ettei sähkö- ja maakaasun siirtoon, jakeluun ja toimitukseen sekä maakaasun varastointiin ja nesteytetyn maakaasun käsitte-

lyyn liittyvien toimintojen välillä esiinny risti-subsventioita;

6) seurata sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijoiden ja maakaasun siirtoverkkojen haltijoiden investointisuunnitelmia;

7) seurata sähkö- ja maakaasuverkkojen varmuutta ja luotettavuutta koskevien sääntöjen noudattamista, arvioida verkkojen aiempaa toimivuutta sekä osallistua sähkö- ja maakaasuverkkojen palvelun sekä sähkö- ja maakaasun toimituksen laatua koskevien vaatimusten valmisteluun;

8) seurata sähkö- ja maakaasumarkkinoiden avoimuuden tasoa ja varmistaa, että sähkö- ja maakaasualan yritykset noudattavat avoimuutta koskevia velvollisuuksiaan;

9) seurata sähkö- ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden avaamista kilpailulle sekä kilpailun toimivuutta näillä markkinoilla;

10) seurata kilpailua rajoittavien sopimuskäytäntöjen sekä muihin kuin kotitalousasiakkaisiin kohdistuvien yksinoikeuslausekkeiden esiintymistä sähkö- ja maakaasualalla;

11) seurata sähkö- ja maakaasuverkonhaltijoiden liittymien toimittamiseen ja korjausten suorittamiseen käyttämää aikaa;

12) seurata maakaasun varastojen, putkilinja-varastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöoikeuksien sääntelyn perusteita sekä valvoa maakaasun varastojen, putkilinjavarastoinnin ja muiden lisäpalvelujen käyttöoikeuksia koskevien säännösten soveltamista;

13) osaltaan varmistaa sähkö- ja maakaasumarkkinoiden kohdistuvien kuluttajansuojatoimenpiteiden tehokkuus ja täytäntöönpano;

14) laatia ja julkaista vuosittain arvio sähkö- ja maakaasun toimitukseen liittyvien julkisen palvelun velvoitteiden noudattamisesta;

15) varmistaa asiakkaiden mahdollisuus saada käyttöönsä omaa sähkö- tai maakaasun kulu-
tustaan koskevia tietoja;

16) seurata sähkö- ja maakaasuverkkojen haltijoiden, sähkö- ja maakaasun toimittajien, asiakkaiden sekä muiden sähkö- ja maakaasumarkkinoiden osapuolten asemaa ja vastuita koskevien säännösten täytäntöönpanoa;

17) seurata sähköntuotantokapasiteettiin tehtäviä investointeja ja niiden vaikutusta sähkön toimitusvarmuuteen;

18) seurata ETA-valtioiden ja kolmansien maiden sähkön kantaverkonhaltijoiden teknistä yhteistyötä;

19) seurata sähkö- ja maakaasumarkkinoihin kohdistuvien suojatoimenpiteiden täytäntöönpanoa;

20) edistää aluetasolla sähkö- ja maakaasumarkkinoiden keskeisiin markkinakäytäntöihin liittyvien tiedonvaihtomenettelyjen yhteensopivuutta.

Energiamarkkinaviraston on tämän pykälän mukaisia tehtäviä hoitaessaan otettava huomioon maakaasumarkkina- ja maakaasuverkoasetuksessa säädetty poikkeukset.

7 §

Kansallisen sääntelyviranomaisen toimintakertomus

Energiamarkkinaviraston on annettava vuosittain kertomus toiminnastaan kansallisena sääntelyviranomaisena ministeriölle, yhteistyövirastoasetuksessa tarkoitetulle energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle ja Euroopan komissiolle. Kertomus on julkaistava.

Kertomuksessa on esitettävä toteutetut toimenpiteet ja saavutetut tulokset 6 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin sekä arvio siitä, kuinka sähkön kantaverkonhaltijoiden ja maakaasun siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat sähkön ja maakaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisten verkostojen laatimia, yhteisönlaajuisia verkon kehittämissuunnitelmia. Arvioon voi sisältyä suosituksia investointisuunnitelmien muuttamisesta.

8 §

Energiamarkkinaviraston suorittama sähkön ja maakaasun toimitusvarmuuden seuranta

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa seurata

sähkön sekä maakaasun tarjonnan ja kysynnän tasapainon kehitystä, sähkö- ja maakaasuverkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa sekä toimenpiteitä sähkön ja maakaasun kysyntähuippujen kattamiseksi ja toimittajien toimitusvajauksen hoitamiseksi.

Energiamarkkinaviraston on julkaistava joka toinen vuosi sähkön toimitusvarmuutta koskeva kertomus sekä vuosittain maakaasun toimitusvarmuutta koskeva kertomus 31 päivään heinäkuuta mennessä. Kertomus on toimitettava ministeriölle ja komissiolle.

3 luku

Energiamarkkinaviraston toimivalta valvonta-asioissa

9 §

Energiamarkkinaviraston toimivalta valvonta-asioissa

Jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitettussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

10 §

Energiamarkkinaviraston vahvistamat ehdot ja menetelmät

Energiamarkkinaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja pal-

velujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottoa:

1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi valvontajakson aikana;

2) ehdot, edellytykset ja tariffit, jotka koskevat oikeutta käyttää nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistoja;

3) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot;

4) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittamisestä perittävien maksujen määrittämiseksi;

5) ylikuormituksen hallintaa ja siirtokapasiteetin jakamista kantaverkossa ja siirtoverkossa koskevat ehdot sekä menetelmät ylikuormituksesta perittävien maksujen määrittämiseksi ja menetelmät ylikuormituksen hallinnasta saatujen tulojen käyttämiseksi;

6) järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi;

7) menetelmät järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan sähkökaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävistä perimien maksujen määrittämiseksi.

Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä:

1) verkkotoimintaan tai palveluun sidotun pääoman arvostusperiaatteista;

2) verkkotoimintaan tai palveluun sidotulle pääomalle taikka palvelulle hyväksyttävän tuoton määrittämistavasta;

3) verkkotoiminnan tai palvelun tuloksen määrittämistavasta sekä sen edellyttämästä tuloslaskelman ja taseen oikaisusta;

4) verkkotoiminnan tehostamiseen, markkinoiden yhdentymisen edistämiseen, verkon varmuuden parantamiseen sekä näihin liittyvän tutkimustoiminnan edistämiseen ja verkon kehittämiseen kannustavista tavoitteista ja niiden määrittämistavasta sekä menetelmistä, joilla tavoitteita sovelletaan hinnoittelussa;

5) hinnoittelurakenteen määrittämistavasta, jos määrittämistapa on tarpeen verkkoon pääsyn

toteuttamiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi taikka jos määrittämistapa liittyy järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen hinnoitteluun.

Vahvistuspäätös, jossa määrätään 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista menetelmistä, on voimassa kahden toisiaan seuraavan neljän vuoden pituisen valvontajakson ajan. Jos verkonhaltija on aloittanut toimintansa muihin verkonhaltijoihin sovellettavan valvontajakson ollessa kesken, on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu vahvistuspäätös kuitenkin voimassa kyseisen valvontajakson loppuun. Vahvistuspäätös, jossa määrätään 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista ehdoista, edellytyksistä ja tariffeista, on voimassa Energiamarkkinaviraston määräämän enintään kahden vuoden pituisen ajan. Muut 1 momentissa tarkoitettut päätökset ovat voimassa toistaiseksi tai, jos erityistä syytä on, päätöksessä määrätyn määräajan.

11 §

Suljetun jakeluverkon haltijan ehtojen ja menetelmien vahvistaminen

Edellä 10 §:n säännöksiä sovelletaan suljetun jakeluverkon haltijaan, jos suljettuun jakeluverkkoon liittynyt verkon käyttäjä on kirjallisesti vaatinut Energiamarkkinavirastolta mainituksa pykälässä tarkoitettujen ehtojen ja menetelmien vahvistamista. Energiamarkkinaviraston on tällöin asettava kohtuullinen aika, jonka kuluessa suljetun jakeluverkon haltijan on esitettävä ehtonsa ja menetelmänsä vahvistettaviksi. Vahvistusmenettelyyn sekä vahvistettuihin ehtoihin ja menetelmiin sovelletaan tällöin tämän lain säännöksiä.

12 §

Vahvistuspäätöksen aineellisoikeudellinen perusta

Sähköverkonhaltijaan ja järjestelmävastaavaan kantaverkonhaltijaan kohdistuvan vahvis-

tuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään:

1) sähkömarkkinalaissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä;

2) sähkökauppa-asetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

3) sähkömarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

4) kantaverkonhaltijaan kohdistuvassa lainvoimaisessa päätöksessä, joka on annettu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklan nojalla.

Maakaasuverkonhaltijaan, järjestelmävastavaan siirtoverkonhaltijaan ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijaan kohdistuvan vahvistuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään:

1) maakaasumarkkinalaissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä;

2) maakaasuverkkoasetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä, siltä osin kuin niitä sovelletaan Suomessa;

3) maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;

4) siirtoverkonhaltijaan kohdistuvassa lainvoimaisessa päätöksessä, joka on annettu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklan nojalla.

13 §

Vahvistuspäätöksen muuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi muuttaa vahvistuspäätöstä antamallaan uudella päätöksellä, jonka käsittely on tullut vireille vahvistuspäätöksen kohteen hakemuksesta tai Energiamarkkinaviraston omasta aloitteesta. Määrääjäksi annettua vahvistuspäätöstä voidaan muuttaa päätöksen kohteen tai Energiamarkkinaviraston aloitteesta ja toistaiseksi voimassa olevaa vahvistuspäätöstä Energiamarkkinaviraston aloitteesta, jos:

1) päätöksen kohde on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen sisältöön;

2) muutos perustuu lainsäädännön muuttamiseen;

3) muutos perustuu muutoksenhakutuomioistuimen antamaan ratkaisuun;

4) muutokseen on painava syy päätöksen antamisen jälkeen tapahtuneen olosuhteiden olennaisen muutoksen johdosta;

5) muutokseen on painava syy vanhentuneiden ehtojen tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen johdosta; tai

6) muutos on tarpeen Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi.

Jos vahvistuspäätös on annettu määrääjäksi, on päätöksen kohteen tehtävä hakemus päätöksen muuttamisesta Energiamarkkinavirastolle ennen vahvistuspäätöksen voimassaoloajan päättymistä tai, jos hakemuksen perusteena on 1 momentin 4 kohta, kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun olosuhteiden muutos on ilmennyt, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluessa vahvistuspäätöksen voimassaoloajan päättymisestä. Jos hakemuksen perusteena on 1 momentin 3 kohta, hakemus voidaan valvontajakson päättymisen jälkeen tehdä kuitenkin 60 päivän kuluessa siitä, kun muutoksenhakutuomioistuimen päätös on tullut lainvoimaiseksi.

14 §

Energiamarkkinaviraston päätös valvontajakson päätyttyä

Energiamarkkinaviraston tulee 10 §:ssä tarkoitetun valvontajakson päätyttyä antamallaan päätöksellä velvoittaa verkonhaltija alentamaan pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen menetelmien perusteella määritettyjä siirtopalvelumaksujaan päätöksen kohteena olevaa valvontajaksoa seuraavan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän, taikka oikeuttaa verkonhaltija korottamaan siirtopalvelumaksujaan päätöksen kohteena olevaa valvontajaksoa seuraavan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa alittanut kohtuullisen tuoton määrän. Jos verkkotoiminnan tuotto on ylit-

tänyt päätöksen kohteena olevan valvontajakson kuluessa kohtuullisen tuoton määrän vähintään 5 prosentilla, on alennettavaan määrään lisättävä korko, joka lasketaan koko alennettavalle määrälle vuotuisena korkona päättyneen valvontajakson ajalta kyseistä valvontajaksoa koskevan vahvistuspäätöksen mukaisesti määritetyn oman pääoman koron keskiarvon mukaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei saa antaa, ellei kysymyksessä olevaa valvontajaksoa koskeva vahvistuspäätös ole lainvoimainen.

Energiamarkkinavirasto voi painavasta syystä pidentää 1 momentissa tarkoitettua tasoitusjaksoa enintään neljällä vuodella.

15 §

Verkkoliiketoiminnan luovutus ja verkonhaltijoiden sulautuminen valvontajakson ollessa kesken

Jos verkonhaltija luovuttaa verkkoliiketoiminnan toiselle tai sulautuu toiseen toiminnanharjoittajaan 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua valvontajakson ollessa kesken, sovelletaan luovutuksen tai fuusion johdosta toiselle siirtynyttä verkkotoimintaa koskevaa vahvistuspäätöstä luovutuksensaajaan tai vastaanottavaan yhteisöön valvontajakson loppuajan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö vastaa luovuttavan tai sulautuvan verkonhaltijan asiakkaille 14 §:n mukaisesta siirtopalvelumaksujen palautuksesta myös siltä osin kuin palautus perustuu luovutusta tai sulautumista edeltävään valvontajakson osaan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö saa vastaavasti edukseen 14 §:ssä tarkoitettua oikeuden siirtopalvelumaksujen korottamiseen myös siltä osin kuin oikeus perustuu luovuttajan tai sulautuvan verkonhaltijan toimintaan luovutusta tai sulautumista edeltävän valvontajakson osan aikana.

Energiamarkkinaviraston on annettava luovuttajan ja luovutuksensaajan pyynnöstä erillinen päätös, jossa vahvistetaan 1 momentissa tarkoitettu määrä luovutusajankohtana.

4 luku

Seuraamukset

16 §

Seuraamusmaksu

Elinkeinonharjoittajalle voidaan määrätä seuraamusmaksu, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta:

1) rikkoo tai jättää noudattamatta sähkömarkkinalain:

a) 18, 20—26, 43 tai 53—56 §:n säännöksiä verkkoon pääsyn ja verkkopalvelujen järjestämisestä tai verkkopalvelujen hinnoittelusta;

b) 19, 40, 41 tai 50—52 §:n säännöksiä sähköverkon kehittämisestä tai verkon toiminnan laatuvaatimuksista;

c) 30 §:n säännöksiä kantaverkonhaltijan ja oikeudellisesti eriytetyn jakeluverkonhaltijan oikeudesta harjoittaa sähköhankintaa ja toimintaa taikka 60 tai 61 §:n säännöksiä oikeudellisesti eriytetystä jakeluverkkotoiminnasta;

d) 33 tai 34 §:n säännöksiä liiketoimintaa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta tai 37 §:ssä säädettyä liiketoiminnan täytäntöönpanoa tai toimenpiteen toteuttamista koskevaa kieltoa;

e) 42 tai 45—47 §:ssä säädettyjä kantaverkonhaltijalle kuuluvia tehtäviä tai niihin liittyviä velvoitteita;

f) 57 tai 69 §:n säännöksiä jakeluverkonhaltijan tai sähköhankintamyyjän laskutuksesta;

g) 65 §:ssä säädettyä voimalaitoksen huolto- ja kunnossapitokäytännön koskevaa ilmoitusvelvollisuutta tai Energiamarkkinaviraston päätöstä huoltoseisokkien siirtämisestä;

h) 66 §:n säännöksiä sopimustietojen säilyttämisestä;

i) 67 §:n säännöksiä toimitusvelvollisuudesta tai siihen liittyvistä velvoitteista;

j) 11 luvun säännöksiä sähkömarkkinoiden toimijoiden järjestelmävelvoitteista; tai

k) 12 luvun säännöksiä toimintojen eriyttämisestä;

2) rikkoo tai jättää noudattamatta maakaasumarkkinalain:

a) 2 luvun 1 §:n 1 momentin säännöstä verkon kehittämisvelvollisuudesta;

b) 2 luvun 2—3 a tai 8—10 §:n säännöksiä verkkoon pääsyn ja verkkopalvelujen järjestämisestä tai verkkopalvelujen hinnoittelusta;

c) 2 luvun 11—13 §:n säännöksiä varastointilaitteiston, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston tai putkilinjarastoinnin käyttöoikeusjärjestelmästä, laitteistojen käyttöoikeuden järjestämisestä tai palvelujen hinnoittelusta;

d) 2 a luvun 1 §:n säännöstä liiketointa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta tai 2 a luvun 4 §:ssä säädettyä liiketoimen täytäntöönpanoa tai toimenpiteen toteuttamista koskevaa kieltoa;

e) 3 luvun 1 §:ssä säädettyjä siirtoverkonhaltijalle kuuluvia tehtäviä tai niihin liittyviä velvoitteita;

f) 3 luvun 2—3 a §:n säännöksiä maakaasumarkkinoiden toimijoiden järjestelmävelvoitteista tai maakaasukauppojen selvitykseen liittyvistä velvoitteista;

g) 4 luvun 1 §:n säännöksiä toimitusvelvollisuudesta tai siihen liittyvistä velvoitteista;

h) 4 luvun 2 a §:n säännöksiä sopimustietojen säilyttämisestä;

i) 4 luvun 3 §:n säännöksiä maakaasun toimitajan laskutuksesta; tai

j) 5 luvun 1—5 ja 7 §:n säännöksiä toimintojen eriyttämisestä;

3) rikkoo tai jättää noudattamatta sähkökauppa-asetuksen:

a) 13 artiklan säännöksiä siirtoverkonhaltijoiden välisestä korvausmekanismista;

b) 14 artiklan säännöksiä verkkoon pääsystä perittävistä maksuista;

c) 15 tai 20 artiklan säännöksiä tietojen antamisesta;

d) 16 artiklan säännöksiä ylikuormituksen hallintaa koskevista periaatteista;

e) liitteen 1 säännöksiä siirtokapasiteetin hallinnasta ja jakamisesta; tai

f) 18 artiklan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä;

4) rikkoo tai jättää noudattamatta sähkömarkkinadirektiivin 11 artiklan 10 kohdan tai 40 ar-

tiklan 4 kohdan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä liiketointa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta tai tietojen säilyttämisestä;

5) rikkoo tai jättää noudattamatta maakaasumarkkinadirektiivin 11 artiklan 10 kohdan, 15 artiklan 3 kohdan tai 44 artiklan 4 kohdan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä liiketointa tai toimenpidettä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta, varastointilaitteiston haltijoiden eriyttämisestä tai tietojen säilyttämisestä;

6) rikkoo tai jättää noudattamatta 10 §:n 1 momentin 2—6 kohdassa tarkoitettua Energiamarkkinaviraston lainvoimaista päätöstä;

7) rikkoo tai jättää noudattamatta 14 §:ssä tarkoitettua Energiamarkkinaviraston lainvoimaista päätöstä, jolla verkonhaltija on veloitettu alentamaan siirtopalvelumaksujaan;

8) rikkoo tai jättää noudattamatta energialan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston lainvoimaista päätöstä, joka on annettu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklan nojalla.

Maakaasun varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijana toimivalle elinkeinonharjoittajalle voidaan määrätä seuraamusmaksu, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai jättää noudattamatta maakaasuverkkoasetuksen:

1) 15 artiklan säännöksiä kolmannen osapuolen verkkoonpääsyyn liittyvistä palveluista;

2) 17 artiklan säännöksiä kapasiteetinjakomekanismeista ja ylikuormituksen hallintamenetelystä;

3) 19 artiklassa säädettyjä avoimuusvaatimuksia;

4) 20 artiklan säännöksiä tietojen säilyttämisestä;

5) 22 artiklan säännöksiä kapasiteettioikeuksien kaupasta; tai

6) 23 artiklan nojalla annetun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännöksiä.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa rikkomus tai laiminlyönti on ta-

pahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Maksua ei voida määrätä myöskään sille, joka samasta teosta on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen tai jolle samasta teosta tai laiminlyönnistä on lainvoimaisesti määrätty kilpailulaissa (948/2011) tarkoitettu seuraamusmaksu.

17 §

Seuraamusmaksun määrääminen

Seuraamusmaksun määrää Energiamarkkinaviraston kirjallisesta esityksestä markkinaoikeus. Maksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

18 §

Seuraamusmaksun suuruus

Seuraamusmaksun suuruuden määrittämisen tulee perustua kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon rikkomuksen tai laiminlyönnin laatu ja laajuus, moitittavuuden aste sekä kesto-aika. Seuraamusmaksu saa olla enintään 10 prosenttia elinkeinonharjoittajan liikevaihdosta viimeiseltä vuodelta, johon rikkomus tai laiminlyönti on ulottunut.

Liikevaihdon laskentaperusteena käytetään elinkeinonharjoittajan niiden sähkö- ja maa-kaasualan liiketoimintojen liikevaihtoja, joihin rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta tai joihin sillä on pyritty vaikuttamaan. Jos rikkomuksen tai laiminlyönnin toteuttanut elinkeinonharjoittaja toimii osana vertikaalisesti integroitunutta yritystä, käytetään liikevaihdon laskentaperusteena kuitenkin vertikaalisesti integroituneen yrityksen niiden sähkö- ja maa-kaasualan liiketoimintojen liikevaihtoja, joihin rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta tai joihin sillä on pyritty vaikuttamaan.

19 §

Seuraamusmaksun vanhentuminen

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, ellei esitystä markkinaoikeudelle ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun laiminlyönnin taikka rikkomuksen osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Energiamarkkinaviraston toimenpiteet rikkomuksen tai laiminlyönnin tutkimiseksi aloittavat vanhentumisajan kulumisen alusta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos esitystä markkinaoikeudelle ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

20 §

Seuraamusmaksuasian käsittely markkinaoikeudessa

Seuraamusmaksun määrittämistä koskevan esityksen saavuttua markkinaoikeuteen asia on ennen käsittelyä valmisteltava markkinaoikeuden ylituomarin tai markkinaoikeustuomarin johdolla niin, että se voidaan viipymättä ratkaista. Valmistelu ei ole tarpeen, jos esitys jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana.

Asiaa valmisteltaessa on varattava sille elinkeinonharjoittajalle, jota esitys koskee, tilaisuus suullisesti tai kirjallisesti vastata esitykseen. Esityksen johdosta voidaan myös kuulla elinkeinonharjoittajaa, johon laiminlyönti tai rikkomus kohdistuu. Valmistelu voidaan päättää, vaikka asianosainen ei ole antanut pyydettyä vastausta esityksen johdosta.

Markkinaoikeus voi velvoittaa asianomaisen saapumaan istuntoon sekä esittämään liikekirjeenvaihtonsa, kirjanpitonsa, pöytäkirjansa ja muut esityksen perustetta selvittävät asiakirjat.

Asian käsittelystä ja selvittämisestä markkinaoikeudessa säädetään muutoin oikeuden-

käynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

5 luku

Energiamarkkinaviraston toimilupavalvonta

21 §

Luvun soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan Energiamarkkinaviraston tehtäviin kuuluvaan toimilupavalvontaan. Toimilupavalvonnan piiriin kuuluvia Energiamarkkinaviraston tai ministeriön päätöksiä ovat:

- 1) päätös sähkö- tai maakaasuverkkolupa-asiaassa;
- 2) päätös sähköjohdon tai maakaasuputken rakentamista koskevassa hankelupa-asiaassa;
- 3) päätös sähkö- tai maakaasuliiketoimintojen eriyttämistä koskevassa poikkeuslupa-asiaassa;
- 4) päätös poikkeusluvasta maakaasun siirto- palvelun tarjoamisessa;
- 5) päätös sähkökauppa-asetuksen 17 artiklan tai maakaasumarkkinalain 2 luvun 4 a §:n mukaista vapautusta koskevassa asiassa.

22 §

Energiamarkkinaviraston yleinen toimivalta toimilupavalvonnassa

Jos toimilupavalvottava ei täytä luvan myöntämisen edellytyksenä olevia vaatimuksia taikka rikkoo tai laiminlyö noudattaa toimilupavalvonnan piiriin kuuluvan päätöksen ehtoja, Energiamarkkinaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata.

23 §

Sähkö- ja maakaasuverkkoluvan peruuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi peruuttaa sähköverkkoluvan, maakaasuverkkoluvan sekä sähkö-

markkinalain 12 §:ssä ja maakaasumarkkinalain 2 luvun 4 tai 4 a §:ssä taikka 6 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetyn vapautuksen tai poikkeusluvan:

- 1) jos luvanhaltija lopettaa verkkotoiminnan;
- 2) jos luvanhaltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä;
- 3) jos luvanhaltija toistuvasti ja oleellisesti rikkoo lupaehtoja, sähkö- tai maakaasumarkkinalakia tai niiden nojalla annettuja säännöksiä, sähkökauppa-asetusta tai sen nojalla annettujen, suuntaviivoja koskevien komission asetusten tai päätösten säännöksiä taikka sähkö- tai maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annettujen, suuntaviivoja koskevien komission asetusten tai päätösten säännöksiä eikä luvanhaltijalle etukäteen annettu varoitus luvan peruuttamisesta ole johtanut toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen; tai
- 4) jos luvanhaltija toistuvasti ja oleellisesti rikkoo maakaasuverkkolupa-asetusta tai sen nojalla annettujen, suuntaviivoja koskevien komission asetusten tai päätösten säännöksiä, siltä osin kuin niitä sovelletaan Suomessa, eikä luvanhaltijalle etukäteen annettu varoitus luvan peruuttamisesta ole johtanut toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

24 §

Toimenpiteet sähkö- ja maakaasuverkkoluvan peruuttamisen johdosta

Jos sähköverkkolupa, maakaasuverkkolupa taikka sähkömarkkinalain 12 §:ssä tai maakaasumarkkinalain 6 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetty vapautus peruutetaan, Energiamarkkinaviraston on tarvittaessa päätettävä niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdyttävä kyseisen verkkotoiminnan ylläpitämiseksi.

Jollei sähköverkon tai maakaasuverkon siirtämisestä toiselle verkonhaltijalle sovita, Energiamarkkinavirasto voi päättää verkkoluvan siirtämisestä ja verkon lunastamisesta täyttä korvausta vastaan. Korvauksen perusteiden ja määräämisen suhteen on noudatettava, mitä kiinteän

omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977) säädetään lunastusmenettelystä ja -korvauksesta.

25 §

Sähkö- ja maakaasuverkon luvattoman rakentamisen estäminen

Energiamarkkinavirastolla on oikeus määrätä keskeytettäväksi sähköverkon tai maakaasuverkon rakentaminen taikka kieltää verkon käyttö, jos rakentamistyö on aloitettu tai verkko on rakennettu ilman sähkömarkkinalain tai maakaasumarkkinalain mukaista lupaa tai oikeutta.

6 luku

Viranomaisten välinen yhteistyö

26 §

Energiamarkkinaviraston yleinen velvollisuus yhteistyöhön

Energiamarkkinaviraston on tehtäviinsä liittyvissä asioissa edistettävä yhteistyötä muiden energia-alalla toimivien kansallisten viranomaisten kanssa. Energiamarkkinavirastolla on oikeus osallistua energia-alalla toimivien kansallisten viranomaisten yhteistyötä edistäviin järjestelyihin tehtäviinsä liittyvissä asioissa.

Energiamarkkinaviraston on kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvia tehtäviä hoitaessaan toimittava yhteistyössä yhteistyövirastoasetuksessa tarkoitetun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten ja Euroopan komission kanssa siten kuin Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään. Energiamarkkinavirastolla on oikeus liittyä sääntelyviranomaisten sääntely-yhteistyötä edistäviin järjestöihin sekä osallistua ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten sääntely-yhteistyötä edistäviin muihin järjestelyihin.

27 §

Viranomaisten valvontayhteistyö

Energiamarkkinavirastolla on oikeus toimivaltaansa kuuluvissa asioissa tehdä valvontayhteistyötä Finanssivalvonnan, Kilpailu- ja kuluttajaviraston, kuluttaja-asiamiehen, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, toisen ETA-valtion sääntelyviranomaisen ja Euroopan komission kanssa sekä antaa pyynnöstä virka-apua näiden suorittaessa sähkö- tai maakaasualan yritykseen liittyvää valvonta- tai tarkastustehtävää.

28 §

Energiamarkkinaviraston oikeus luovuttaa tietoja toiselle viranomaiselle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Energiamarkkinavirastolla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

- 1) Finanssivalvonnalle, Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sekä kuluttaja-asiamiehelle niiden tehtävien hoitamista varten;
- 2) Euroopan komissiolle ja energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle niiden tehtävien hoitamista varten;
- 3) toisen ETA-valtion finanssimarkkinoita valvovalle viranomaiselle, kansalliselle kilpailuviranomaiselle ja kansalliselle sääntelyviranomaiselle niiden tehtävien hoitamista varten;
- 4) Suomen tai toisen ETA-valtion syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi.

Energiamarkkinavirastolla on oikeus luovuttaa vain sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen asianomaisen viranomaisen tehtävien suorittamiseksi, ja jos tietoja luovutetaan ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, edellyttäen että niitä koskee kyseisten tietojen osalta vastaava salassapitovelvollisuus kuin Energiamarkkinavirastoa.

Energiamarkkinavirasto ei saa luovuttaa toisen valtion viranomaiselta tai kansainväliseltä

toimielimeltä saatuja salassa pidettäviä tietoja edelleen, ellei tiedon antanut viranomainen ole antanut siihen nimenomaista suostumusta. Näitä tietoja voidaan käyttää ainoastaan tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseen tai niihin tarkoituksiin, joita varten suostumus on annettu.

7 luku

Menettelytavat

29 §

Erityissäännökset Energiamarkkinavirastolle tehtyjen tutkintapyyntöjen käsittelystä

Energiamarkkinaviraston on käsiteltävä sille osoitetut verkonhaltijoita sekä maakaasun varastointilaitteiston tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltijoita koskevat tutkintapyynnot kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Energiamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle asetettua määräaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyynnön käsittelyaikaa voidaan pidentää tutkintapyynnön tekijän suostumuksella.

30 §

Energiamarkkinaviraston oikeus saada tietoja valvottavalta ja muulta sähkö- tai maakaasumarkkinoilla toimivalta elinkeinonharjoittajalta

Verkonhaltijan sekä muun sähkö- tai maakaasumarkkinoilla toimivan elinkeinonharjoittajan on annettava Energiamarkkinavirastolle tässä laissa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot. Tämän lisäksi Energiamarkkinavirastolle on annettava muiden tässä laissa tarkoitettujen tehtävien tai kansainvälisten sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi tarpeellisia tilasto- ja muita tietoja.

Energiamarkkinaviraston asianomaisella virkamiehellä on oikeus tässä laissa tarkoitettun val-

vontatehtävän toteuttamiseksi sekä Energiamarkkinaviraston antaman vahvistus- tai velvoitepäätöksen ja yhteistyövirastoasetuksessa tarkoitettun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston antaman päätöksen, joka perustuu yhteistyövirastoasetuksen 8 artiklaan, noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus valvottavaa toimintaa harjoittavan elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa tiloissa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa. Valvottavaa toimintaa harjoittavan elinkeinonharjoittajan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle virkamiehelle tarkastusta varten ne asiakirjat ja tietojärjestelmissään olevat tallenteensa sekä järjestettävä pääsy niihin sähkö- tai maakaasulaitteisiin ja -laitteistoihin, joilla voi olla merkitystä tässä laissa tarkoitettujen valvontatehtävien toteuttamisessa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus ottaa maksutta jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista sekä tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

31 §

Uhkasakko

Energiamarkkinavirasto voi asettaa tämän lain nojalla tekemänsä päätöksen tai antamansa kiellon tai velvoitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisesta ja sen tuomitsemisesta maksettavaksi säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

32 §

Asian käsittelyn siirtäminen Kilpailu- ja kuluttajavirastoon

Jos Energiamarkkinaviraston käsiteltävänä oleva asia koskee menettelyä, joka saattaa rikkoa kiellettyjä kilpailunrajoituksia koskevia kilpailulain säännöksiä, Energiamarkkinavirasto voi siirtää asian kilpailunrajoituksia koskevilta osin Kilpailu- ja kuluttajaviraston käsiteltäväksi.

33 §

Suuntaviivojen noudattaminen

Jos Euroopan komissio on antanut päätöksen, jossa on todettu, että Energiamarkkinaviraston antama päätös ei ole sähkökauppa-asetuksen, maakaasuverkkoasetuksen taikka sähkömarkkinadirektiivin tai maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annettun, suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännösten mukainen, on Energiamarkkinaviraston otettava asia viipymättä uudelleen tutkittavaksi. Energiamarkkinaviraston on annettava asiassa kahden kuukauden kuluessa päätös, joka on suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen säännösten mukainen. Päätöksestä on ilmoitettava Euroopan komissiolle.

Jos Energiamarkkinavirasto katsoo, että toisen ETA-valtion kansallisen sääntelyviranomaisen antama, rajat ylittävän sähkö- tai maakaasu-kaupan kannalta merkityksellinen päätös ei ole suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen mukainen, voi Energiamarkkinavirasto ilmoittaa asiasta komissiolle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toisen ETA-valtion kansallinen sääntelyviranomainen on antanut päätöksensä. Energiamarkkinavirasto voi tämän lisäksi pyytää energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolta lausunnon siitä, onko toisen ETA-valtion kansallisen sääntelyviranomaisen antama päätös suuntaviivoja koskevan komission asetuksen tai päätöksen mukainen.

34 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Tässä laissa tarkoitettu seuraamusmaksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus.

Markkinaoikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle päätöksestään määrätä seuraamusmaksu. Korkeimman hallinto-oikeuden on ilmoitettava lisäksi päätöksestään, jolla se on muuttanut

markkinaoikeuden määräämää seuraamusmaksua taikka poistanut sen.

Oikeusrekisterikeskuksen on hakemuksetta palautettava seuraamusmaksu tai sen osa, jos sitä koskeva päätös on kumottu tai jos määrätyn maksun määrää on alennettu.

35 §

Poliisin virka-apu

Poliisin virka-avusta Energiamarkkinavirastolle säädetään poliisilaissa (493/1995).

8 luku

Muutoksenhaku

36 §

Muutoksenhaku Energiamarkkinaviraston päätökseen

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Energiamarkkinaviraston 3 luvun nojalla antamaan päätökseen sekä kansallisena sääntelyviranomaisena 2 §:ssä tarkoitetun Euroopan unionin lainsäädännön nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

Energiamarkkinaviraston päätökseen toimittaa tarkastus tai antaa virka-apua ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

37 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-

oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Markkinaoikeuden päätöstä valitukseen, joka on tehty Energiamarkkinaviraston 10, 11, 13 tai 14 §:n nojalla antamasta päätöksestä, on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Energiamarkkinavirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta päätökseen, jonka markkinaoikeus on antanut Energiamarkkinaviraston seuraamusmaksun määräämistä koskevaan esitykseen taikka jolla muutoksenhakutuomioistuimella on kumonnut Energiamarkkinaviraston päätöksen tai muuttanut sitä.

38 §

Energiamarkkinaviraston päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiamarkkinavirasto päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä, on muutoksenhakutuomioistuimella lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

9 luku

Voimaantulo

39 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2013.

40 §

Vahvistuspäätöksiä koskevat siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa annetut 10 §:ssä tarkoitetut vahvistuspäätökset jäävät voimaan tämän lain voimaantullessa ja niitä voidaan muuttaa siten kuin tässä laissa säädetään. Jos muutoksen perusteena on 13 §:n 1 momentin 4 kohta ja olosuhteiden muutos on ilmennyt ennen tämän lain voimaantuloa, katsotaan olosuhteiden muutoksen ilmenneen lain voimaantullessa. Jos muutoksen perusteena on 13 §:n 1 momentin 2 kohta, voi Energiamarkkinavirasto päättää, että määräajaksi annetun vahvistuspäätöksen muutos tulee voimaan lain voimaantulon jälkeen alkavan seuraavan kalenterivuoden alusta. Tässä tapauksessa tämän lain säännöksiä sekä sähkömarkkinalain (/) ja maakaasumarkkinalain muuttamisesta annetun lain (/) säännöksiä sovelletaan tämän lain ja mainittujen lakien voimaan tullessa kesken olevaan valvontajaksoon kohdistuvaan tämän lain 14 §:n mukaiseen päätökseen siltä osin kuin päätös koskee vahvistuspäätöksen muutoksen voimaantulon jälkeistä aikaa.

Tällä lailla jatketaan maakaasuverkonhaltijan 1 päivänä tammikuuta 2010 alkaneen, 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontajakson ja 10 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun määräajaksi annetun päätöksen voimassaoloa kahdella vuodella.

Laki

Energiamarkkinavirastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tehtävät

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa ja seurantaa, sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimivuuden edistämistä sekä energiapolitiikan ja kasvihuonekaasujen päästökaupan toimeenpanotehtäviä varten on Energiamarkkinavirasto.

Energiamarkkinavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

- 1) sähkömarkkinalaissa (/);
- 2) maakaasumarkkinalaissa (508/2000);
- 3) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvon-
nasta annetussa laissa (/);
- 4) sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista an-
netussa laissa (950/2012);
- 5) sähkön alkuperän varmentamisesta ja il-
moittamisesta annetussa laissa (1129/2003);
- 6) sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä
tasapainoa varmistavasta tehoreservistä an-
netussa laissa (117/2011);
- 7) energiamarkkinoilla toimivien yritysten
energiatehokkuuspalveluista annetussa laissa
(1211/2009);
- 8) uusiutuvilla energialähteillä tuotetun säh-
kön tuotantotuesta annetussa laissa (1396/2010);
- 9) valmiuslaissa (1552/2011);
- 10) päästökauppalaissa (311/2011);
- 11) lentoliikenteen päästökaupasta annetussa
laissa (34/2010);
- 12) vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäris-
töasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään
annetussa laissa (121/2011);
- 13) hiilidioksidin talteenottamisesta ja varas-
toinnista annetussa laissa (416/2012);
- 14) biopolttoaineista ja bionesteistä annetus-
sa laissa (393/2013).

Energiamarkkinavirasto hoitaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään:

1) energia-alan sääntelyviranomaisten yhteis-
työviraston perustamisesta annetussa Euroopan
parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY)
N:o 713/2009, jäljempänä *yhteistyövirasto-
asetus*;

2) verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä
rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja asetuksen
(EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta annetussa
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa
(EY) N:o 714/2009, jäljempänä *sähkökauppa-
asetus*;

3) sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteis-
istä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY ku-
moamisesta annetun Euroopan parlamentin ja
neuvoston direktiivin 2009/72/EY, jäljempänä
sähkömarkkinadirektiivi, nojalla annetuissa,
suuntaviivoja koskevilla komission asetuksissa
tai päätöksissä;

4) maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koske-
vista edellytyksistä ja asetuksen (EY)
N:o 1775/2005 kumoamisesta annetussa Euroo-
pan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY)
N:o 715/2009, jäljempänä *maakaasuverkk-
asetus*, siltä osin kuin sitä sovelletaan Suomessa;

5) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yh-
teisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY ku-
moamisesta annetun Euroopan parlamentin ja
neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä
maakaasumarkkinadirektiivi, nojalla annetuissa,
suuntaviivoja koskevilla komission asetuk-
sissa tai päätöksissä.

Energiamarkkinavirasto vastaa Euroopan
unionin energiainfrastruktuuriin liittyviä inves-
tointihankkeita varten säädetystä tietojen kerää-
misestä ja ilmoittamisesta Euroopan komissiolle.

Energiamarkkinaviraston tulee lisäksi toimia
kansallisen energiapolitiikan tavoitteiden edistä-

miseksi, seurata toimialansa kansallista ja kansainvälistä kehitystä, tehdä aloitteita toimialaansa liittyvän lainsäädännön kehittämiseksi, antaa toimialaansa liittyviä lausuntoja sekä avustaa työ- ja elinkeinoministeriötä toimialaansa liittyvien asioiden valmistelussa.

Energiamarkkinavirastolle voidaan antaa myös muita sen toimialaan soveltuvia tehtäviä siten kuin siitä erikseen säädetään.

2 §

Hallinnollinen asema

Energiamarkkinavirastoa koskevien asioiden käsittely valtioneuvostossa kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

3 §

Ylijohtaja

Energiamarkkinaviraston päällikkönä on ylijohtaja. Ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys viraston toimialaan, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Ylijohtajan nimittää valtioneuvosto. Ylijohtajan virka täytetään määräajaksi, jonka pituus on vähintään viisi ja enintään seitsemän vuotta. Sama henkilö voidaan nimittää ylijohtajan virkaan enintään kahdeksi toisiaan seuraavaksi toimikaudeksi.

Valtion virkamieslain (750/1994) 22 §:n säännöstä mahdollisuudesta määrätä virkamies määräajaksi valtioneuvoston käyttöön ei sovelleta ylijohtajaan.

4 §

Ylijohtajan tehtävät

Ylijohtajan tehtävänä on:

1) johtaa Energiamarkkinaviraston toimintaa;
2) ratkaista asiat, jotka on säädetty Energiamarkkinaviraston ratkaistaviksi:

a) sähkömarkkinalaissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä;

b) maakaasumarkkinalaissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä;

c) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa;

d) yhteistyövirastoasetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä;

e) sähkökauppa-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä;

f) maakaasuverkkoasetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä;

g) sähkö- ja maakaasumarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa tai päätöksissä;

3) ratkaista muut Energiamarkkinavirastolle kuuluvat asiat, ellei ratkaisuvaltaa ole annettu työjärjestyksessä muulle virkamiehelle;

4) vastata siitä, että Energiamarkkinavirastolle kuuluvat tehtävät hoidetaan tehokkaasti ja taroituksenmukaisesti.

5 §

Kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvia tehtäviä hoitavien virkamiesten riippumattomuus

Energiamarkkinaviraston kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvia tehtäviä hoitavan virkamiehen on tehtävässään oltava riippumaton sähkö- ja maakaasualan yrityksistä eikä hän saa kuulua sähkö- tai maakaasualan yrityksen hallintoneuvostoon, hallitukseen, edustajistoon tai tilintarkastajiin eikä olla sähkö- tai maakaasualan yrityksen palveluksessa.

Virkamiehen esteellisyydestä säädetään hallintolaissa (434/2003).

6 §

Valtion edustaminen

Energiamarkkinavirasto kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä laitoksissa ja yhteisöissä valtion etua ja oikeutta Energiamarkkinavirastoa koskevissa asioissa.

7 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset Energiamarkkinaviraston organisaatiosta, hallinnosta ja henkilöstöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2013.

Tällä lailla kumotaan Energiamarkkinavirastosta annettu laki (507/2000).

Laki

kilpailulain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kilpailulain (948/2011) 39 §, sellaisena kuin se on laissa 662/2012, seuraavasti:

39 §

Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen eräille viranomaisille

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhtey-

dessä saamansa tai laatimansa mainitun lain 24 §:ssä tarkoitettu salassa pidettävä asiakirja Finanssivalvonnalle, Energiamarkkinavirastolle ja Viestintävirastolle, jos se on näiden tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2013.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 71 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 194/2011, 752/2012 ja 254/2013, uusi 11 b kohta seuraavasti:

71 §

Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) sää-

detään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

— — — — —
11 b) Energiamarkkinavirastolle sen tehtävien ja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sen kilpailuasioihin liittyvien tehtävien hoitamiseksi säh-

kön ja maakaasun toimitus- ja johdannaissopimuksiin liittyvistä liiketoimista, joita koskevat

tiedot sähkön tai maakaasun toimittajan on säilytettävä;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2013.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja
lisätään 1 luvun 2 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta seuraavasti:

1 luku

2) sähkömarkkinaissa (/);

Yleiset säännökset

3 a) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (/);

2 §

Kilpailu- ja valvonta-asiat

Markkinaoikeus käsittelee *kilpailu- ja valvonta-asioina* asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2013.

Helsingissä 19 päivänä kesäkuuta 2013